

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ**Πιέσεις για φρένο στην αύξηση επιτοκίων**

Οι νέες εντάσεις στη Μέση Ανατολή, σε συνδυασμό με το πρόσφατο ισχυρό sell-off στην αγορά ομολόγων, αλλάζουν τα δεδομένα για την ΕΚΤ σε ό,τι αφορά τις αποφάσεις για τα επιτόκια και την «τύχη» των επανεπενδύσεων του έκτακτου προγράμματος PEPP, με το πρόωρο τέλος του να έχει τεθεί στο τραπέζι από τα «γεράκια» του διοικητικού συμβουλίου. **Σελ. 12**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**Ανάπτυξη 3% προβλέπει ο Γ. Στουρνάρας**

Πολύ κοντά στις προβλέψεις της κυβέρνησης για ρυθμό ανάπτυξης 3% το 2024 βρίσκεται η πρόβλεψη της Τράπεζας της Ελλάδας, είπε ο διοικητής της, Γ. Στουρνάρας. Εξέφρασε επίσης αισιοδοξία για την πορεία του χρέους. Προειδοποίησε ωστόσο ότι σε περίπτωση παράταξης του πολέμου στο Ισραήλ, ελλοχεύει ο κίνδυνος του στασιμοληθωρισμού. **Σελ. 16**

ΟΙΚΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**Προς υποβάθμιση η Ιταλία**

Ενώ η Ελλάδα επιδεικνύει δημοσιονομική συγκράτηση και οι οίκοι αξιολόγησης εξετάζουν την αναβάθμισή της στην επενδυτική βαθμίδα, η Ιταλία «εδραϊώνει» τις πιθανότητες της να αποτελέσει την επόμενη εστία δημοσιονομικής κρίσης στην Ευρώπη. Οι ανησυχίες εντάθηκαν μετά τον ιταλικό προϋπολογισμό που προβλέπει μείωση φόρων και αύξηση δαπανών. **Σελ. 24**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ**ΙΣΡΑΗΛΙΝΟΙ****Αγοράζουν ακίνητο και ασφάλεια στην Ελλάδα**

Εντατικοποίηση των κινήσεων για την αγορά κατοικίας στην Ελλάδα από Ισραηλινούς και πολίτες αραβικής καταγωγής, μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα», προβλέπουν οι ειδικοί. «Καταλύτης» της εξέλιξης αυτής αποτελούν ασφαλώς τα τραγικά γεγονότα στο Ισραήλ και τη Λωρίδα της Γάζας, που απειλούν την ασφάλεια στην ευρύτερη περιοχή. **Σελ. 16**

ΣΤΑΣΙΜΟ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ**Στο ενοίκιο ο μισός μισθός των Ελλήνων**

Η μεγάλη αύξηση των ενοικίων, σε συνδυασμό με τις περιορισμένες αυξήσεις των μισθών, καθιστά ασφυκτική την πίεση στο μνηαίο εισόδημα των ενοικιαστών. Για να ενοικιάσει διαμέρισμα στην Αθήνα ο μέσος εργαζόμενος πρέπει να δαπανήσει το 55,9% του μισθού του, όταν το 2018 το αντίστοιχο ποσοστό έφτανε στο 42,2%, σύμφωνα με έρευνα. **Σελ. 18**

ΜΥΣΤΙΚΟ ΟΠΛΟ**Οι ηλικιωμένοι κρατούν την οικονομία των ΗΠΑ**

Γιατί οι καταναλωτικές δαπάνες αποδεικνύονται τόσο ανθεκτικές, ενώ η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ έχει αυξήσει τα επιτόκια; Το «μυστικό όπλο» της οικονομίας των ΗΠΑ είναι οι Αμερικανοί 65 ετών και άνω, που έχουν χρήματα να ξοδέψουν, αντιπροσωπεύουν μερίδιο-ρεκόρ του συνόλου των δαπανών και είναι λιγότερο ευάλωτοι στις αυξήσεις επιτοκίων. **Σελ. 9**

Εντυπωσίασαν οι ομιλητές στο Digital Agenda Cyprus Summit 2023

Μαζική ήταν η παρουσία του κοινού στο Digital Agenda Cyprus Summit 2023, ενός μεγάλου ολοήμερου περιφερειακού συνεδρίου νέας εποχής στη Λευκωσία. Όπως ανακοίνωσε η οργανωτική επιτροπή του Digital Agenda Cyprus Summit και η SppMedia Events είχαν εξαντληθεί και τα 1.200 εισιτήρια πρόσβασης στο συνέδριο. Περισσότερες από 30 προσωπικότητες, μερικοί από τους οποίους με μεγάλη επιρροή στην παγκόσμια σκηνή, μίλησαν στο 6ο Digital Agenda Cyprus Summit 2023 με τη θεματική ομπρέλα «The new normals». Προσέγγισαν τα σύγχρονα ζητήματα της ανθρωπότητας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Τις αλλαγές που φέρνει η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, η τέχνη της προσαρμογής στη νέα εποχή, η μάχη του streaming, το μέλλον της εργασίας και άλλα. Το Digital Agenda Cyprus Summit πραγματοποιήθηκε χάρη στην υποστήριξη της Cyta και της Τράπεζας Κύπρου. Το Alpha Stage στήριξε η Tech Island και το Cocktail Festival που ακολούθησε τα κρυστάλλινα παγάκια N-ice.

Σε ταραγμένα νερά ξανά η παγκόσμια οικονομία

Η σκιά του νέου πολέμου στη Μέση Ανατολή πέφτει ήδη βαριά πάνω στην παγκόσμια οικονομία και ενοπείρει ανησυχία για το ενδεχόμενο κλιμάκωσης του πολέμου και μετεξέλιξης του σε ευρύτερη σύγκρουση με εμπλοκή άλλων χωρών της περιοχής. Ιδιαίτερα επειδή μια ευρύτερη σύγκρουση

μπορεί να οδηγήσει σε εκτόξευση των τιμών του πετρελαίου στα 150 δολ./βαρέλι και να επιταχύνει, έτσι, και πάλι τον πληθωρισμό που μόλις κατόρθωσαν να θέσουν υπό περιορισμένο έλεγχο οι μεγάλες κεντρικές τράπεζες. Η μόνη αισιόδοξη νότα στη σύννοδο ΔΝΤ - Παγκόσμιας Τράπεζας ήταν οι

εκτιμήσεις της Αμερικανίδας υπουργού Οικονομικών Τζάνετ Γέλνερ, η οποία κρίνοντας μάλλον από την καλή πορεία της αμερικανικής οικονομίας δήλωσε ότι, δεν περιμένει πως ο νέος πόλεμος «θα αποτελέσει μείζονα παράγοντα στην εικόνα της παγκόσμιας οικονομίας». **Σελ. 13**

Τα δεδομένα των τελευταίων πέντε ετών καταδεικνύουν τη βελτίωση στις επιδόσεις της Cyta. Μιλώντας στο Digital Agenda, ο CEO του οργανισμού Ανδρέας Νεοκλέους τόνισε ότι υπήρξαν καλύτερες οικονομικές επιδόσεις και καλύτερες επιδόσεις στην εξυπηρέτηση των καταναλωτών και τα νέα προϊόντα/υπηρεσίες στην αγορά. Εστειλε επίσης μηνύματα με πολλούς αποδέκτες. **Σελ. 5**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Να αποφευχθεί η ανάφλεξη

Από την αρχή του έτους, η ευρωπαϊκή οικονομία κινείται πτωτικά, κάτι που συνεχίστηκε και το τρίτο τρίμηνο του 2023. Η αιτία αποδίδεται στη μείωση της παγκόσμιας ζήτησης και στην συνεχιζόμενη στενότητα στην αγορά πίστης η οποία συνδέεται με την περιοριστική πολιτική που εφαρμόζουν οι κεντρικές τράπεζες παγκοσμίως. Στους επιμέρους κλάδους έχουμε την μεγάλη υποχώρηση του βιομηχανικού τομέα η οποία συνεχίζεται από την αρχή του έτους, ενώ ο κλάδος των υπηρεσιών που ήταν για το πρώτο μισό του 2023 η ατμομηχανή της ανάπτυξης έχει αρχίσει πλέον να υποχωρεί. Στο επίπεδο της απασχόλησης η οικονομία βιώνει μία από τις καλύτερες περιόδους της με την ανεργία να βρίσκεται σε ιστορικά χαμηλά υπο-

στηρίζοντας την κατανάλωση λόγω και των αυξημένων ημερομισθίων. Η οικονομική πολιτική των κυβερνήσεων βρίσκεται κάτω από σπμαντική κριτική λόγω της επεκτατικής πολιτικής που ακολούθησαν τα προηγούμενα χρόνια σε αντιδιαστολή με ό,τι προσπαθούσε να πετύχει η νομισματική αρχή. Η προποφρά επιδομάτων τόσο για αντιμετώπιση των lockdowns όσο και για μετριασμό της ενεργειακής κρίσης που προκάλεσε η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία συσσωρεύσαν μεγάλα χρέη. Λειτουργώντας τα τελευταία τρία και πλέον χρόνια έξω από τους δημοσιονομικούς κανόνες, οι κυβερνήσεις βρίσκονται ενώπιον της μεγάλης πρόκλησης να εφαρμόσουν μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής.

Η υποχώρηση των τιμών της ενέργειας κατά τη διάρκεια του έτους επέτρεψε στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, με τις κεντρικές τράπεζες να βλέπουν κάποια σημάδια αισιοδοξίας στην προσπάθεια που έχουν αναλάβει να επαναφέρουν τον πληθωρισμό στον κεντρικό στόχο. Ήδη βρισκόμαστε λίγο πάνω από το διπλάσιο του επιθυμητού (4,6% vs 2%) γεγονός που επιτρέπει την παύση του σερί των ανοδικών επιτοκίων που προκαλούσε τρόπο στην Ευρωζώνη, αφού η κατάσταση ήταν εντελώς πρωτόγνωρη.

Το τέλος της ενεργειακής κρίσης, όπως καταγράφηκε το προηγούμενο διάστημα, γέμισε με αισιοδοξία τα οικονομικά επιτελεία ότι ο πληθωρισμός θα έμπαινε σε πορεία αποκλιμάκωσης, το κόστος του χρήματος θα παρέμενε

σταθερό αν και στα ψηλά και οι κυβερνήσεις θα εγκατέλειπαν την επιδοματική πολιτική και θα αφοσιώνονταν στην προσαρμογή. Με την ολοκλήρωση της κατάστασης, οι κυβερνήσεις θα είχαν τη δυνατότητα να επενδύσουν σε αναγκαίες υποδομές που θα ενισχύσουν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε ένα άκρως αβέβαιο και ραγδαία μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

Όλα όμως ανατράπηκαν στις 7 Οκτωβρίου, καθώς η παγκόσμια οικονομία απειλείται από μια νέα ενεργειακή κρίση λόγω των αναταράξεων στη Μέση Ανατολή όπου γίνεται τεράστια προσπάθεια να αποφευχθεί η ανάφλεξη. Εκτός των άλλων, η Ευρώπη και κυρίως οι χώρες που γετνιάζουν με την περιοχή απειλούνται από μια νέα προσφυγική κρίση με

αυξημένες μεταναστευτικές ροές. Η νέα κρίση –χωρίς η διάρκεια και το βάθος της να μπορεί να προβλεφθεί– βρίσκει την ευρωπαϊκή οικονομία εξαντλημένη από τις διαδοχικές κρίσεις και κυρίως χωρίς όπλα.

Τα νομισματικά όπλα της Φρανκφούρτης έχουν σε μεγάλο βαθμό χρησιμοποιηθεί μέσα στις 10 διαδοχικές αυξήσεις των επιτοκίων την ίδια ώρα που στις Βρυξέλλες ετοιμάζονται να επαναφέρουν τους δημοσιονομικούς κανόνες μετά από μια τριετία που οι οικονομίες λειτουργώντας έξω από κανόνες συσώρευσαν μεγάλο χρέος. Αυτή η κρίση αν δεν εκτονωθεί σύντομα και συνεχιστεί κατά τους μήνες της μεγάλης ενεργειακής ζήτησης, είναι ικανή να γονατίσει την ήδη εξαντλημένη ευρωπαϊκή οικονομία.

Έχεις κάρτα της
Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή
χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

ΣΧΟΛΙΟ / Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Επίδομα «ευεργετικών»

Μεγάλη συζήτηση γίνεται τις τελευταίες ημέρες για τις πολλαπλές και παχυλές συντάξεις που λαμβάνουν αξιωματούχοι της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως υπουργοί και φυσικά ο πρόεδρος της Δημοκρατίας. Πέραν φυσικά των αποδοχών που δικαιούνται ως κυβερνητικά μέλη. Και ενόσω αυτά τα υψηλά θεσμικά πρόσωπα λαμβάνουν αρκετές χιλιάδες ευρώ, τα οποία δικαιούνται φυσικά, μερίδα άλλων συμπολιτών μας λαμβάνουν χαμηλές, χαμηλότατες συντάξεις και που παλεύουν να τα βγάλουν πέρα, με τις συνεχείς ανατιμήσεις και τις αυξήσεις σε καύσιμα, υπηρεσίες και άλλα είδη ανάγκη.

Μεταξύ αυτών και πολλοί άνθρωποι του πολιτισμού, με κάποιους να ζουν στα όρια της φιλανθρωπίας από συναδέλφους τους ανώνυμα, είτε από τη δράση του ηθοποιού Κώστα Βήχα, ο οποίος μεταξύ πολλών που βοηθάει είναι και ανθρώπους του πολιτισμού, είτε να ευεργετούνται από άλλες πηγές φιλανθρωπίας. Και αυτό μόνο τιμή δεν είναι για το κράτος μας. Κανείς πολίτης δεν πρέπει να ζει ευεργετούμενος εν έτει 2023.

Επίσης, θα πρέπει επιτέλους να μάθουμε ότι το νόμιμο πολλές φορές δεν είναι και κοινωνικά επιτρεπτό, και ότι είναι έλλειψη κοινωνικής ευαισθησίας. Δεν μιλάω για το αν είναι ηθικό ή σωστό, γιατί εξαρτάται πώς ορίζει κανείς το ηθικό και το σωστό. Ηθικό και σωστό μπορεί να είναι να πρέπει όντως τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να παίρνουν και σύνταξη, γιατί δούλεψαν και μετά ανέλαβαν ένα χαρτοφυλάκιο, για το οποίο πρέπει να αποζημιώνονται... είναι όμως κοινωνικά επιτρεπτό, όταν οικογένειες ολόκληρες ζουν με έναν μισθό των 1300 ευρώ και να δικαιούνται έως μισδαμνά επιδόματα; Και τα μέλη αυτής της οικογένειας δουλεύουν. Και για να μιλήσω για τους ανθρώπους του πολιτισμού, είναι κοινωνικά αποδεκτό άνθρωποι που έχουν προσφέρει στα κοινά μέσω της καλλιτεχνικής τους δραστηριότητας για δεκαετίες ολόκληρες να μην μπορούν να ζήσουν αξιοπρεπώς και να εξαρτώνται από τα φιλάνθρωπα αισθήματα κάποιων άλλων;

Θα μου πει κάποιος πως γιατί δεν φρόντισαν οι καλλιτέχνες που κάποτε καλοπληρώνονταν να φυλάξουν για τα χρόνια που έρχονταν. Μα είμαστε σίγουροι ότι όλοι καλοπληρώνονταν; Ξέρουμε πράγματι πως πραγματικά μπορούσαν να φυλάξουν χρήματα στην άκρη για τα γηρατειά τους; Αυτό δεν είχαν οικογένειες να στηρίξουν; Δεν έδωσαν χρήματα από την τσέπη τους για να πραγματοποιούν το καλλιτεχνικό τους όραμα και μετά η Πολιτεία να είναι υπερήφανη που αυτοί είναι πολίτες της; Είμαστε σίγουροι ότι οι σημερινοί καλλιτέχνες πληρώνονται ικανοποιητικά ώστε να μπορούν να φυλάξουν χρήματα για μία δύσκολη ώρα; Γνωρίζουμε όλοι τα προβλήματα με τα συμβόλαια των ηθοποιών, για το αν τηρούνται οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας, για το πώς κατοχυρώνονται τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα των καλλιτεχνών, όταν δεν μπορεί η Πολιτεία να βρει τη σωστή φόρμουλα για την κατοχύρωση του επαγγελματός του καλλιτέχνη και εδώ και χρόνια πηγαίνοιρόνται προτάσεις νόμου, προτάσεις σκέτες και υποσχέσεις και πάντοτε να είναι ψηλά στην ατζέντα υπουργών και υφυπουργών;

Μία από τις πρόσφατες ενέργειες του ΑΚΕΛ, σε υπόμνημα με 22 θέσεις για τον Πολιτισμό που κατέθεσε στην υφυπουργό Πολιτισμού, είναι να ζητήσει την επαναφορά του τιμητικού επιδόματος για συνταξιούχους και μάχιμους δημιουργούς, όπως δινόταν πριν από το 2013, οπότε και καταργήθηκε. Αυτό το επίδομα να μη συνδέεται βέβαια ούτε με τους χαμηλοσυνταξιούχους ούτε με το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, να είναι ένα επίδομα τιμητικό για αυτούς που προσφέρουν στην κοινωνία, πολλές φορές ιδίους εξόδους, γι' αυτά τα πρόσωπα που οι πολιτικοί μας κάνουν ουρά να τα συγχαραούν, όταν πετύχουν κάτι που αναδεικνύει τη χώρα. Νομίζω το αξίζουν ένα τέτοιο επίδομα συγγραφείς, εικαστικοί, ηθοποιοί, μουσικοί, που έχουν αφιερώσει χρόνια πολλά στο πολιτιστικό γίνεσθαι της χώρας.

As μην επιστρέψουμε στα χρόνια που δίνονταν οι περίφημες ευεργετικές και να ελπίσουμε «ότι οι συμπολίται μών θα συρρεύσων εις το θέατρον και θα φωνοί γενναίοι κατά την ευεργεσίαν». Αυτός που πρέπει να φανεί επιτέλους γενναίος εις την ευεργεσίαν θα πρέπει να είναι η Πολιτεία, είτε πρόκειται για καλλιτέχνες, είτε πρόκειται για ανθρώπους με πολλαπλές ανάγκες, είτε πρόκειται για ανθρώπους που μοχθούν να τα βγάλουν πέρα.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Πάνω από 100 συγγραφείς στη 2η Διεθνή Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού

Για δεύτερη χρονιά η Διεθνής Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού (Limassol International Book Fair) θα υποδεχθεί το βιβλιόφιλο κοινό στους Χαρουπόμλους Λαγίτη στη Λεμεσό από τις 17 έως τις 19 Νοεμβρίου, με τέσσερις σκηνές, με κεντρικό παρουσιαστή της Έκθεσης τον δημοσιογράφο Χρήστο Μιχαλάρο. Η κεντρική θεματική της φετινής διοργάνωσης είναι τα «Δίκτυα», και στόχος είναι όχι μόνο να παρουσιάσει στο ευρύτερο κοινό συγγραφείς και τη βιβλιογραφική παραγωγή, αλλά και να διαισυνδέσει τον κόσμο του βιβλίου με την κοινωνία και να δημιουργήσει δεσμούς προς όλους τους δρόμους του βιβλίου και του πολιτισμού.

Η Διεθνής Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού θα κηρύξει την έναρξη των εργασιών της στις 17 Νοεμβρίου με το ολοήμερο επαγγελματικό συνέδριο, στο οποίο θα βρεθούν επί σκηνής πάνω από 30 επαγγελματίες από τον χώρο του βιβλίου, από Κύπρο και διεθνώς (ακαδημαϊκοί, βιβλιοθηκονόμοι, εκδότες, μεταφραστές, βιβλιοπώλες, σύμβουλοι εκδόσεων, ατζέντηδες και συγγραφείς) και θα συνομιλήσουν για θέματα που άπτονται της βιομηχανίας του βιβλίου, τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Το επόμενο διήμερο, στις 18 και στις 19 Νοεμβρίου θα ακολουθήσει η Γενική Έκθεση, η οποία θα είναι ανοιχτή στο κοινό που θα έχει την ευκαιρία να γνωρίσει νέους και παλιούς τίτλους βιβλίων από περισσότερους από 80 εκθέτες, καθώς και να απολαύσει ένα γεμάτο πρόγραμμα με δράσεις, συζητήσεις, συνεντεύξεις και παρουσιάσεις στις τέσσερις σκηνές της. Πάνω από εκατό συγγραφείς και ομιλητές από την Κύπρο, την Ελλάδα, τη Γαλλία, την Αυστρία, την Ελβετία, τη Φινλανδία και τη Ρωσία θα βρεθούν επί σκηνής σε πέραν των 90 εκδηλώσεων, οι οποίες απευθύνονται σε ενήλικες, παιδιά και εφήβους.

Στην Κεντρική Σκηνή της Έκθεσης θα φιλοξενηθούν ειδικά αφιερώματα για τον Νίκο Καζαντζάκη, αλλά και τον Κύπριο ποιητή Ηλία Κωνσταντίνου. Επιπλέον, οι επιμέρους θεματικοί άξονες που θα παρουσιαστούν αφορούν την Πόλη, την σχέση της Τεχνικής Νοημοσύνης με το βιβλίο, την εισόδο των Audiobooks στη ζωή μας, το αστυνομικό μυθιστόρημα, το φαινόμενο της εκλαϊκευμένης επιστήμης, ενώ θα πραγματοποιηθούν επί σκηνής συνεντεύξεις με επιφανείς συγγραφείς και λογοτέχνες από Κύπρο και εξωτερικό. Μερικοί από τους διακεκριμένους συγ-

Στη γενική έκθεση της Διεθνούς Έκθεσης Βιβλίου Λεμεσού το κοινό θα έχει την ευκαιρία να γνωρίσει νέους και παλιούς τίτλους βιβλίων από περισσότερους από 80 εκθέτες, καθώς και να απολαύσει ένα γεμάτο πρόγραμμα με δράσεις.

Φέτος, η Παιδική και Νεανική σκηνή της έκθεσης είναι αφιερωμένη στη συμπεριληψη και την αποδοχή με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Ανεκτικότητας στις 17 Νοεμβρίου, ημέρα κατά την οποία η Έκθεση θα δεχθεί επισκέψεις από σχολεία.

γραφείς που θα βρεθούν επί σκηνής είναι η Ρέα Γαλανάκη, ο Alain Blondy, η Ευτυχία Γιαννάκη, ο Γιάννης Παλαβός, ο Γιάννης Καλιπούζος, ο Κώστας Βραχνός, η Cornelia Hülbauer, ο Κώστας Βραχνός, ο Sascha Garzetti, η Νάσια Διονυσίου, η Κωνσταντία Σωτηρίου, η Μαρία Α. Ιωάννου, ο Κωνσταντίνος Παπαεργαρίου, ο Αλέξανδρος Χρονίδης, ο μουσικός Θέμος Σκαρδάμης και οι ηθοποιοί Δημήτρης Λάλος και Βασίλης Βασιλάκης.

Φέτος, η Παιδική και Νεανική σκηνή της έκθεσης είναι αφιερωμένη στη συμπεριληψη και την αποδοχή με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Ανεκτικότητας στις 17 Νοεμβρίου, ημέρα κατά

την οποία η Έκθεση θα δεχθεί επισκέψεις από σχολεία. Εγκαινιάζεται και η Πολυπολιτισμική Γωνία, στην οποία θα γίνουν αφηγήσεις παραμυθιών σε αγγλικά, γαλλικά, ουκρανικά, πολωνικά, ρωσικά, κινέζικα, ισπανικά, γερμανικά, πορτογαλικά και ελληνικά. Επιπλέον, ο 1ος Βιβλιομαραθώνιος του Limassol Book Fair ξεκίνησε ήδη από το καλοκαίρι και οι ομάδες των βιβλιοκατακτητών θα συμμετέχουν στις 18 Νοεμβρίου σε ένα διασκεδαστικό παιχνίδι, το «Βιβλιοκουίζ». Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης αφιέρωμα και εργαστήρια στο Graphic Novel, αλλά και ένα συναρπαστικό Escape Room με έμφαση σε θέματα κυβερνοασφάλειας. Το δεύτερο Limassol Book Fair Award θα απονεμηθεί φέτος στη Μαρίνα Μιχαηλίδου-Καδή για τη συμβολή της στην παιδική λογοτεχνία και την ανάδειξη ευαίσθητων θεμάτων που αφορούν τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Η είσοδος στην έκθεση είναι ελεύθερη για το κοινό.

Οι υποστηρικτές

Η 2η Διεθνής Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού πραγματοποιείται υπό την αιγίδα της Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων και με τη στήριξη του Δήμου Λεμεσού, του Υφυπουργείου Πολιτισμού και του Υφυπουργείου Τουρισμού. Χρυσός χορηγός

της Έκθεσης οι Εκδόσεις Αρμίδα, αργυρός χορηγός το Lidl Κύπρου και χάλκινοι χορηγοί το Booka, η Ελληνική Τράπεζα και η Tsirides Law. Την Έκθεση στηρίζουν επίσης το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, οι Hermes Airports, η ΟΠΑΠ Κύπρου, η Αρχή Λιμένων Κύπρου, η EBSCO, η Jukebooks, ο Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης Έργων του Λόγου, η Interoptics, η Alliance Francaise και το Nicosie Accueil, ο Σύνδεσμος Παιδικού & Νεανικού Βιβλίου, τα McDonald's Κύπρου, οι Μικροί Βιβλιοφάγοι και το φεστιβάλ Σαρδάμ. Στρατηγικοί συνεργάτες της Έκθεσης η Ελληνική εταιρία Thinking, ο eAnagnostis και το ιστολόγιο ποιήσας και λογοτεχνίας Αποτυπώματα. Μέγας Χορηγός επικοινωνίας η τηλεόραση ΣΙΓΜΑ και η Εφημερίδα ΣΗΜΕΡΙΝΗ.

Ειδικές δράσεις συνδιοργανώνονται τόσο στο επαγγελματικό συνέδριο με τον Οργανισμό Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Πολιτιστικών Σχέσεων και την Κυπριακή Ένωση Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης, όσο και στη Γενική Έκθεση μαζί με την Αρχή Ψηφιακής Ασφάλειας.

Πληροφορίες: 17-19 Νοεμβρίου, Χαρουπόμλοι Λαγίτη, Λεμεσός www.limassolbookfair.com | info@limassolbookfair.com

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Freedom Candlemaker

Ο Freedom Candlemaker (Λευτέρης Μουμτζής), πλαισιωμένος από τις καλλιτέχνες Nama Dama (φωνητικά, πλήκτρα, κρουστά, αυλό) και Cemre Arca (φωνητικά, φλάουτο, πλήκτρα) θα παρουσιάσει στο Τεχνόπολις 20, τα καινούργια κομμάτια που θα κυκλοφορήσουν μέσα στη χρονιά. Θα ακουστούν το πρόσφατο του κομμάτι «The Win», κομμάτια από τα επερχόμενα EP Resurrection και τον δίσκο Ageless, καθώς και παλαιότερα κομμάτια από τους δίσκους Beaming Light και Now Happiness. Το υλικό που θα παρουσιαστεί καταπιάναται κυρίως με την ψυχική απελευθέρωση του ανθρώπου μέσω της αντίληψης της πραγματικής του δύναμης, την υπέρβαση της ιδέας του χρόνου και της φθοράς και την αποδοχή της ύπαρξης στην απλούστερη της μορφή.

Τεχνόπολις 20, Λεωφόρος Ν. Νικολαΐδη 18, Πάφος. Παρασκευή 20 Οκτωβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Κρατήσεις/ πληροφορίες, τηλέφωνο 70002420.

Reel time

Το Thousand Julys στο πλαίσιο του Limassol Art Walks παρουσιάζει το Reel time, την ατομική έκθεση της εικαστικού Μάριελ Κουβέλν στο Christodoulos Panayiotou Studio στη Λεμεσό. Το έργο της Κουβέλν εστιάζει σε στιγμές της καθημερινής ζωής ή στιγμές χαλάρωσης, που εκδηλώνονται σε φωτογραφίες με αρχειακό ύφος ή ύφος ντοκιμαντέρ, επικειρώντας να παρατηρήσει και να κατανοήσει την ανθρώπινη, τις καταβολές και τις ιδιοσυγκρασίες της. Στιγμιότυπα συγκεκριμένων δραστηριοτήτων είναι αρχειακό υλικό που αποτυπώνουν μια φωλιτρίστη, ακατέργαστη κατάσταση της ανθρώπινης φύσης. Αυτό που επικρατεί είναι στιγμές θαυμασμού, ανακάλυψης, έκπληξης ή διασκέδασης. Το Thousand

Ο Freedom Candlemaker (Λευτέρης Μουμτζής), πλαισιωμένος από τις καλλιτέχνες Nama Dama (φωνητικά, πλήκτρα, κρουστά, αυλό) και Cemre Arca (φωνητικά, φλάουτο, πλήκτρα) θα παρουσιάσει τα καινούργια κομμάτια που θα κυκλοφορήσουν μέσα στη χρονιά.

Julys είναι ένας χώρος παρουσιάσεων και συζητήσεων γύρω από τα τρέχοντα γεγονότα της σύγχρονης τέχνης. Εγκαινιάστηκε τον Σεπτέμβριο του 2022 με βάση τη Λευκωσία, ενώ παρουσιάζει παράλληλα δράσεις σε άλλες πόλεις. **Christodoulos** Panayiotou Studio, Αγορά Ανεξαρτησίας 34, Λεμεσός, 20 Οκτωβρίου έως 11 Νοεμβρίου. Πληροφορίες info@thousandjulys.com και [@thousandjulys](https://www.thousandjulys.com).

Heleliis Hoiim

Η The O Gallery παρουσιάζει την πρώτη στην Κύπρο, ατομική έκθεση της Εσθονής καλλιτέχνιδας Heleliis Hoiim, με τίτλο «Unfulfilled. Jungle». Η Heleliis Hoiim έχει λάβει μέρος σε διάφορες ατομικές και ομαδικές εκθέσεις σε Εσθονία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Σεϊχέλλες και πολλές άλλες. Είχε επίσης λάβει μέρος και στη δεύτερη Μπιενάλε Λάρνακας του 2021. «Ανεκπλήρωτο. Ζούγκλα» είναι μια έκθεση ζωγραφικής με λάδι που ε-

ξερευνά τις βαθιές πολιτισμικές τους συζητήσεις γύρω από τα τρέχοντα γεγονότα της σύγχρονης τέχνης. Εγκαινιάστηκε τον Σεπτέμβριο του 2022 με βάση τη Λευκωσία, ενώ παρουσιάζει παράλληλα δράσεις σε άλλες πόλεις. **Christodoulos** Panayiotou Studio, Αγορά Ανεξαρτησίας 34, Λεμεσός, 20 Οκτωβρίου έως 11 Νοεμβρίου. Πληροφορίες info@thousandjulys.com και [@thousandjulys](https://www.thousandjulys.com).

Premiere 1

Στη συναυλία PREMIERE 1, ο μαέστρος Γιάννης Χατζηηλίου θα διευθύνει τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου σε ένα συναρπαστικό μουσικό ταξίδι με πχορχήματα, ρυθμούς και εικόνες από Κύπρο, Ελλάδα, Μέση Ανατολή και Αντική Ευρώπη. Σολιστ της συναυλίας είναι ο κορυφαίος κοντραμπασίστας της ορχήστρας

Το Thousand Julys παρουσιάζει το Reel time την ατομική έκθεση της εικαστικού Μάριελ Κουβέλν. Το έργο της Κουβέλν εστιάζει σε στιγμές της καθημερινής ζωής ή στιγμές χαλάρωσης, που εκδηλώνονται σε φωτογραφίες με αρχειακό ύφος ή ύφος ντοκιμαντέρ.

Νίκος Ιωάννου, ο οποίος θα ερμηνεύσει σε παγκόσμια πρεμιέρα ενορχηστρώσεις δύο διεθνώς γνωστών κομματιών: της παραδοσιακής ρεμπέτικης μελωδίας «Μισήρλου» για σόλο κοντραμπάσο και ορχήστρα, ενορχηστρωμένη και αφιερωμένη στον σολίστ από τον Άλκη Μιχαλά, καθώς και του «Χορού του Ζορμπά» του Μίκη Θεοδωράκη, σε ενορχηστρωσή Κώστα Παπαδούκα. Η συναυλία θα ξεκινήσει με δύο συνθέσεις του ίδιου του μαέστρου Γιάννη Χατζηηλίου και θα κλείσει με τη «Μεγάλη Συμφωνία» σε Ντο μείζονα του Franz Schubert.

Λάρνακα: Τετάρτη 18 Οκτωβρίου, Δημοτικό Θέατρο Γ. Λυκούργου, Πάφος: Πέμπτη 19 Οκτωβρίου, Μαρτίδιο Δημοτικό Θέατρο, Λευκωσία: Παρασκευή 20 Οκτωβρίου, Θέατρο Παλλάς, Πύλη Πάφου, ώρα έναρξης συναυλιών 8:30 μ.μ. Πληροφορίες τηλέφωνο 22463144, www.cysco.org.cy

Ατομική έκθεση

Η γκαλερί Eins παρουσιάζει την ατομική

Το «Χλαρέγκιμ - ένα πραγματικό συμβάν» βασισμένο στο έργο «Κάτω από το Γαλατόδαο» του Ντύλαν Τόμας, ανεβαίνει για πρώτη φορά στην Κύπρο στο Θέατρο Δέντρο σε διασκευή και σκηνοθεσία της Κατερίνας Λούρα.

έκθεση του Λεόντιου Τουμπουρή με τίτλο «With mountains, and stars, and particles» (Elgin, S.H., «The Judas Rose») στο πλαίσιο του Limassol Art Walks. Το σύνολο των έργων που παρουσιάζεται, αποτελείται από γλυπτά, εγκαταστάσεις και βίντεο με αναφορές στις ιδιαιτερότητες της γης και του σώματος, στην επικοινωνία, την εξέλιξη και τη συσχέτιση. Αποτυπώματα, εικόνες, χειρονομίες και εσωτερικότητες δημιουργούν μια αφήγηση διασυνδεδεμένης μέσω της οποίας ο Τουμπουρής διαπραγματεύεται τάσεις και υπόνοιες που παραπέμπουν σε μνήμες και προβολές στο μέλλον.

Εγκαινία 20 Οκτωβρίου. Διάρκεια έκθεσης έως 25 Νοεμβρίου. Eins Gallery, Θέμιδος 28, Λεμεσός.

Χλαρέγκιμ

Το «Χλαρέγκιμ - ένα πραγματικό συμβάν» βασισμένο στο έργο «Κάτω από το Γαλατόδαο» του Ντύλαν Τόμας,

ανεβαίνει για πρώτη φορά στην Κύπρο στο Θέατρο Δέντρο σε διασκευή και σκηνοθεσία της Κατερίνας Λούρα και σε μετάφραση Κατερίνας Αγγελάκη Ρουκ. Ένας ύμνος στην αποδοχή, τη διαφορετικότητα, την αρμονική συνύπαρξη. Πρόκειται για το κύκνειο άσμα του σπουδαίου Ουαλού ποιητή και πεζογράφου Ντύλαν Τόμας, του μοναδικού ποιητή που λατρεύτηκε εν ζωή με επιτυχία ανάλογη ενός ροκ σταρ. Το Γαλατόδαο είναι ένα ποιητικό συμβάν σε μορφή πρόζας. Επί σκηνής η Κατερίνα Λούρα ο Βαλεντίνο Κόκκινος, ο Kiki Κακούλης και η Κρίστη Χαράλαμους. Παίζουν οι μουσικοί: Κυριακή Ιακωβίδου (πιάνο-φλάουτο), Δημήτρης Πολυβίου (ηλεκτρική κιθάρα).

Πρεμιέρα Κυριακή, 22 Οκτωβρίου, ώρα 6:00 μ.μ. παραστάσεις: Κυριακή 22 και 29 Οκτωβρίου και 5 και 12 Νοεμβρίου, ώρα 6:00 μ.μ. Δευτέρα 13 και 20 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Θέατρο Δέντρο, Ενότητας 44Β, Παλλουριώτισσα, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 99520835.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτήτρια
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιολογίας: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαος Σαρπόλλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διευθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Αναδιαρθρώνουν δάνεια και ξεφορτώνονται ακίνητα

Κινήσεις από εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων για περιορισμό του προβληματικού χαρτοφυλακίου τους, αναμένονται στο επόμενο διάστημα

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Λιγότερες από 15 ημέρες απομένουν για τη λήξη της αναστολής των εκποιήσεων πρώτης κατοικίας έως 350 χιλιάδων ευρώ στην Κύπρο, και η πολιτεία φαίνεται να μην έχει προχωρήσει ούτε και σε μία λύση αναφορικά με τα ανοικτά κεφάλαια που πρέπει να κλείσουν σε σχέση με το πλαίσιο των εκποιήσεων. Οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, ωστόσο, βλέποντας την απουσία ενεργειών και τον χρόνο να πιέζει για να φέρουν αποδόσεις-αποτελέσματα στις επενδύσεις τους αναφορικά με τη δευ-

Την περίοδο 31.12.2017 - 30.06.2023, καταγράφηκε συνολική μείωση στα προβληματικά δάνεια των τραπεζών ύψους 18,5 δισ. ευρώ, κυρίως λόγω πώλησης ΜΕΔ στους «servicers».

τερογενή αγορά δανείων, ήδη σχεδιάζουν τις λεγόμενες «aggressive resolution strategies». Όπως πληροφορείται η «Κ», στο επόμενο διάστημα θα δούμε τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων –απόρροια μίας στρατηγικής που αποφάσισαν– να προχωρούν σε προσφορές ακινήτων, σε μαζικές διαγραφές δανείων, εάν αποφασίσει να συνεργαστεί ο δανειολήπτης, και άλλες μεθόδους. Πρακτικά, οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων είναι αποφασισμένες να «μοιραστούν» μέρος ποσοστού κέρδους τους με τον δανειολήπτη, πολύ απλά διότι έχουν τον «αέρα» να το πραγματοποιήσουν. Τα περιθώρια κερδοφορίας τους είναι «κλειδωμένα», αφού απέκτησαν προβληματικά χαρτοφυλάκια από τις τράπεζες της Κύπρου σε εξαιρετικά καλές τιμές. Οι τράπεζες της Κύπρου να υπενθυμίσουμε πως είχαν εποπτικές πένες από το 2017 να απαλλαγούν από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που είχαν στους ισολογισμούς τους και πώλησαν μεγάλα πακέτα δανείων σε επενδυτικά ταμεία

Ποσοστό 84% των δανείων των εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων αφορούν τερματισμένα δάνεια, ενώ μόλις το 16% είναι ενεργά.

–κυρίως αμερικανικά– σε πολύ ελκυστικές τιμές. Σύμφωνα με τα επίσημα δεδομένα που παρέχει η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, την περίοδο 31.12.2017 - 30.06.2023, καταγράφηκε συνολική μείωση στα προβληματικά δάνεια των τραπεζών ύψους 18,5 δισ. ευρώ, ή 89,7%, κυρίως λόγω πώλησης δανείων σε αδειοδοτημένες εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων. Ως εκ τούτου, τα προβληματικά δάνεια στις τράπεζες έχουν περιοριστεί στα 2,11 δισ. ευρώ, από τα συνολικά δάνεια που έχουν δοθεί, ύψους 24,4 δισ. ευρώ.

Σε προσφορές ακίνητα
Οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, βλέποντας λοιπόν να υπάρχει μια «υποπίπτα προεμία» σε σχέση με τα δάνεια, τις εκποιήσεις, τη Βουλή και το όλο πρόβλημα, θα λάβουν μέτρα. Στο επόμενο διάστημα θα δούμε τις εταιρείες να προχωρούν με προσφορές σε συγκεκριμένα ακίνητα, αλλά και να υπάρχει κινητικό-

Τα ανοικτά κεφάλαια στο πλαίσιο εκποιήσεων

Τρία είναι τα ανοικτά κεφάλαια στο πλαίσιο των εκποιήσεων τα οποία θα έπρεπε να είχε κλείσει από το καλοκαίρι η κυβέρνηση σε συνεργασία με τους βουλευτές. Ο λόγος για το ειδικό δικαστήριο, το οποίο θα εξετάζει διαφορές μεταξύ δανειοληπτών και δανειστών,

να έχει επιλεγεί πρόσωπο για τη θέση του χρηματοοικονομικού επιτρόπου, αλλά και να είχε προχωρήσει το ζήτημα με τον μηχανισμό επίλυσης διαφορών της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου που ενσωματώθηκε σε πρόταση νόμου.

τητα μεταξύ δανειοληπτών και εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων για να δοθούν λύσεις μέσω αναδιαρθρώσεων. Αναμένεται μεγάλο «ψαλίδι» μέρους οφειλών των δανειοληπτών ώστε να εκκινήσουν τη διαδικασία ανταπόκρισης στις δανειακές τους υποχρεώσεις, με λύσεις που θα περιλαμβάνουν και σταθερό επιτόκιο δανείων.

Πρόσθετα, με δικά τους έξοδα οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων θα λειτουργούν σε ένα πλαίσιο ειδικού δικα-

στηρίου, όπου, τρίτο μέρος θα επεμβαίνει και θα προκρίνει ποιο είναι το υπόλοιπο του δανείου. Αυτό το υπόλοιπο θα είναι και δεσμευτικό, ενόψει να προχωρά η διαδικασία της διαπραγμάτευσης μεταξύ εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων και δανειοληπτών.

Περισσότερα «upfront»
Όσο ο χρόνος περνά και φτάνει στο τέλος του Οκτώβριος, τόσο μεγαλώνει και η πιθανότητα να φτάσει ενώπιον

της Βουλής τις τελευταίες εκείνες ημέρες πρόταση νόμου που να αναστέλλει εκ νέου τις εκποιήσεις. Σε ένα τέτοιο σενάριο, όπως μεταφέρουν παρασκηνιακά οι τράπεζες στην εφημερίδα, θα επηρεάσει τον δανεισμό που θα δοθεί από εδώ και πέρα. Όπως εξηγούν, τα χρήματα που θα χρειάζονται να υπάρχουν «upfront» για να δοθεί ένα δάνειο, θα είναι σημαντικά περισσότερα από αυτά που ζητούνται στην παρούσα φάση. Επί παραδείγματι, για να δώσουν δάνειο σε ένα νέο ζευγάρι για αγορά νέας κατοικίας θα ζητείται το 40% ή και το 50%, αφού στην ουσία η εξασφάλιση που θα έχουν δεν θα είναι εύκολα ανακτήσιμη ή και ρευστοποιήσιμη.

Η σκιαγράφηση
Σύμφωνα με την τελευταία διαθέσιμη πληροφόρηση, το συνολικό ύψος προβληματικών δανείων στα τέλη Μαρτίου του 2023 ανήλθε σε 22,5 δισ. ευρώ, από τα οποία 21 δισ. ευρώ, ή ποσοστό 93%

του συνόλου των δανείων, είναι με καθυστέρηση παραπάνω από 5 έτη. Με βάση την ίδια πληροφόρηση, ποσοστό 84% των εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων αφορούν τερματισμένα δάνεια, ενώ μόλις το 16% είναι ενεργά.

Σύμφωνα με δεδομένα του 2021, όπου τότε οι «Servicers» διαχειρίζονταν δάνεια 19,2 δισ. ευρώ και όχι 22,5 δισ. ευρώ που διαχειρίζονται σήμερα, αντιστοιχούσαν σε 80.192 δάνεια. Γίνεται εύκολως αντιληπτό πως ο αριθμός των δανείων θα είναι σημαντικά αυξημένος αφού πλέον είναι και συν 3 σχεδόν δισ. τα προβληματικά δάνεια που έχουν στους ισολογισμούς τους. Αναφορικά με την κατανομή του δανειακού χαρτοφυλακίου που κατείχαν οι «Servicers» στα τέλη του 2021, 50% του συνολικού συμβατικού υπολοίπου των χορηγήσεων αφορούσε χορηγήσεις προς φυσικά πρόσωπα, 47% αφορούσε χορηγήσεις προς μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις και 3% αφορούσε λοιπές χορηγήσεις. Το ύψος της αξίας των εξασφαλίσεων ως ποσοστό του δανειακού χαρτοφυλακίου που κατείχαν στα τέλη 2021 ανερχόταν στο 52%. Όσον αφορά την κατανομή των εξασφαλίσεων, το 32% των συνολικών εξασφαλίσεων ήταν η πρώτη κατοικία των δανειοληπτών, ενώ τα λοιπά ακίνητα αποτελούσαν το 65% των συνολικών εξασφαλίσεων. Περίπου 3% των εξασφαλίσεων αποτελούσε λοιπές εξασφαλίσεις. Τα ίδια δεδομένα φανερώνουν πως, οι «Servicers» κατέχουν σημαντικό αριθμό ακινήτων τα οποία αποκτήθηκαν είτε ως μέρος της αγοράς χαρτοφυλακίων των πιστωτικών ιδρυμάτων, είτε μέσω συμφωνιών ανταλλαγής χρέους με ακίνητα μεταξύ των ιδίων και των δανειοληπτών τους. Πιο συγκεκριμένα, στα τέλη 2021, οι «Servicers» κατείχαν 5.679 ακίνητα συνολικής αξίας 978 εκατ. ευρώ. Τα περισσότερα (σε αριθμό) ακίνητα που κατείχαν ήταν οικιστικά οικοπέδα, καθώς αποτελούσαν 29% των συνολικών ακινήτων. Ακολουθούσαν οι οικιστικές μονάδες με 22% των συνολικών ακινήτων, τα αγροτεμάχια με 21%, τα λοιπά ακίνητα με 19%, τα εμπορικά ακίνητα με 7% και τα εμπορικά οικοπέδα με 2%. Τα δεδομένα δεν θα έχουν αλλάξει κατά πολύ σε σχέση με τα δεδομένα του 2023.

GoGordian REAL ESTATE

Διαμέρισμα τριών υπνοδωματίων στον Στρόβολο, Λευκωσία

- Διαμέρισμα τριών υπνοδωματίων 170μ. από την Λεωφόρο Αθαλάσσης.
- Εσωτερικό εμβαδόν 103τ.μ. ενιαίο σαλόνι και κουζίνα.
- Καλυμμένη βεράντα 22τ.μ., αποθήκη στον χώρο στάθμευσης
- Αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης στεγασμένης θέσης στάθμευσης στο ισόγειο
- Αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης μέρους της στέγης του κτηρίου η οποία θεωρείται ως ακάλυπτη βεράντα με εμβαδόν 70τ.μ..
- Το διαμέρισμα είναι κενό και διαθέτει ξεχωριστό τίτλο ιδιοκτησίας.

Ref: 9030

Η ιδανική επενδυτική ευκαιρία!

7777 5656

www.gogordian.com

€265.000

Σε 5-7 χρόνια η πράσινη μετάβαση στην Κύπρο

Γεώργιος Πεχλιβάνογλου: Το Tilos Project, τα οφέλη και τα εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν για να υπάρξει ενεργειακή αυτονομία

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Πέντε με επτά χρόνια, απέχει η Κύπρος χρονικά από την επίτευξη της πράσινης μετάβασης εκτιμά ο δρ Γιώργος Πεχλιβάνογλου. Εξηγεί ότι, για να γίνει αυτό, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να υπάρχει κατάλληλη δομή της ενεργειακής αγοράς και βελτίωση των υπηρεσιών παραγωγής, αποθήκευσης, διαχείρισης και διανομής ενέργειας. Ο δρ Πεχλιβάνογλου, αντιπρόεδρος του ομίλου Eunice, που συμμετείχε στο συνέδριο του Digital Agenda Cyprus Summit όπου και παρουσίασε το Tilos Project με τίτλο: «Energy Democracy in Action: The Paradigm of Tilos», περιγράφει πώς πέτυχαν την ενεργειακή αυτονομία της Τήλου με την αξιοποίηση και αποθήκευση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας που είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους καυσίμου κατά €805.500 και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Ωστόσο,

Πολύ μεγαλύτερο πρόβλημα κι από το κόστος των υποδομών για την αποτελεσματική εκμετάλλευση των ΑΠΕ είναι η απουσία ενός συντονισμένου θεσμικού πλαισίου.

όπως αναφέρει, στον δρόμο μέχρι την ενεργειακή αυτονομία απαιτούνται ανοικτά μυαλά και διάθεση επαναπροσδιορισμού των συνηθειών και παλαιών πρακτικών σχεδιασμού και λειτουργίας των ενεργειακών συστημάτων.

Πώς ξεκίνησε το πρόγραμμα TILOS και ποιες οι εφαρμογές του;

Το Tilos Project εγκρίθηκε για πρώτη φορά το 2013 μεταξύ 80 άλλων ανταγωνιστικών έργων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Horizon 2020. Το έργο φέρει εθνική ταυτότητα, αποτελεί ωστόσο πολυεθνική προσπάθεια με συμμετοχή 15 Ευρωπαίων εταίρων από εφτά χώρες. Είμαστε πολύ υπερήφανοι, καθώς ο όμιλος Eunice, κατέχοντας μακρόχρονη εμπειρία σε εφαρμογές συστημάτων ΑΠΕ στην Ελλάδα, ηγήθηκε στην συγκρότηση μιας ισχυρής κοινοπραξίας για το έργο στο νησί της Τήλου. Στο έργο, που αποτελεί ιδιοκτησία του ομίλου Eunice, εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το Σύστημα S4S by Eunice (STORAGE FOR SUSTAINABILITY, SMART GRID, SOLUTIONS, SECURITY), το πρωτόκορο Σύστημα Ενεργειακής Παραγωγής και Αυτονομίας, αποτελώντας καταλυτικό παράδειγμα εφαρμοσμένης τεχνολογίας ενεργειακής μετάβασης, με άμεσα και μετρήσιμα οφέλη για το περιβάλλον, την οικονομία και τους καταναλωτές ενέργειας σήμερα.

Στον όμιλο Eunice, επιμένουμε στην καινοτομία και την εξωστρέφεια, θεωρώντας ότι μόνο ο συνδυασμός τους δημιουργεί θετικές προοπτικές. Επιμένουμε στις συνεργασίες, γιατί μόνο αυτές μεγιστοποιούν τα θετικά αποτελέσματα μιας προσπάθειας. Επιμένουμε στην Ελλάδα, επενδύοντας σε έργα πρωτοποριακά που δημιουργούν προοπτική για τη χώρα μας και σημαντικά οφέλη για το περιβάλλον και τους πολίτες. Όπως το Tilos Project.

Ο δρ Γεώργιος Πεχλιβάνογλου συμμετείχε στο συνέδριο του Digital Agenda Cyprus Summit όπου και παρουσίασε το Tilos Project, με τίτλο: «Energy Democracy in Action: The Paradigm of Tilos».

Πότε ξεκίνησε τη λειτουργία του το πρόγραμμα και τι έχει πετύχει μέχρι στιγμής;

Το έργο ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2017, και στην πράξη έχει πέτυχει την ενεργειακή ανεξαρτητοποίηση και αυτονόμηση του νησιού της Τήλου κερδίζοντας ταυτόχρονα διεθνή αναγνώριση ως το πρώτο στην Ευρώπη εν λειτουργία έργο παραγωγής, αποθήκευσης και έξυπνης διαχείρισης ενέργειας από ΑΠΕ, έχοντας λάβει πολλά βραβεία κατά τη διάρκεια λειτουργίας του. Τα τελευταία πέντε χρόνια ο Σταθμός της Τήλου έχει παράξει συνολικά 5.212MWh, εξοικονομώντας περίπου 4.700 τόνους CO₂. Για να βάλουμε αυτά τα νούμερα σε προοπτική, πρόκειται για μέγεθος ισοδύναμο της ποσότητας CO₂ που θα μπορούσε να απορροφήσει ένα δάσος με περισσότερα από 85.300 δέντρα. Σε πιο «ανθρώπινα» μεγέθη, είναι σημαντικό να πούμε πως η εξοικονόμηση από το κόστος εκπομπών ισοδυναμεί με περίπου €62.000, συμβάλλοντας σημαντικά στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής αλλά και στη βελτίωση του περιβάλλοντος, της ζωής και της υγείας των κατοίκων του νησιού της Τήλου. Και θα κλείσω με το πιο εντυπωσιακό νούμερο, που μας κάνει καθημερινά υπερήφανους. Η λειτουργία του Υβριδικού Σταθμού στην Τήλο, λοιπόν, επέτρεψε τη μείωση του κόστους καυσίμου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας κατά περίπου 805.500 ευρώ.

Ηλεκτροκίνηση και τουρισμός

Ποια είναι τα οφέλη από την εφαρμογή του, τόσο για το περιβάλλον όσο και για το νησί γενικότερα;

Πραγματικά έχουμε εξασφαλίσει την ουσιαστική απεξάρτηση του νησιού από το πετρέλαιο και την ηλεκτροδότησή του από το πλούσιο αιολικό και

ηλιακό δυναμικό του. Εξασφαλίσαμε την ενεργειακή ασφάλεια των κατοίκων, αξιοποιώντας καινοτόμες ενεργειακές τεχνολογίες όπως τα συστήματα αποθήκευσης ενέργειας, τους έξυπνους μετρητές και τα προηγμένα συστήματα διαχείρισης της ενέργειας, που οδηγούν

στην ενεργειακή αυτονομία μετατρέποντας τους καταναλωτές/κατοίκους σε NetProsumers, με μεγάλα οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Μάλιστα η περίσσεια της ενέργειας, μέσω έξυπνης διαχείρισης και αποθήκευσης της, χρησιμοποιείται για τη φόρτιση

Τι μας κρατά πίσω

Τι εμποδίζει τα κράτη από το να προχωρήσουν σε περισσότερη χρήση ΑΠΕ; Είναι το κόστος των εγκαταστάσεων;

Αυτή τη στιγμή, πολύ μεγαλύτερο πρόβλημα κι από το κόστος των υποδομών για την αποτελεσματική εκμετάλλευση των ΑΠΕ είναι η απουσία ενός συντονισμένου θεσμικού πλαισίου. Αν στα παραπάνω προσθέσουμε και την επιρροή των γεωπολιτικών εξελίξεων των τελευταίων ετών, γίνεται σαφές πως πλέον κάθε πιθανή παρακώλυση στο έργο αυτό, δυσχεραίνει όλο και περισσότερο τη θέση κάθε κράτους. Την κρίση ζήτησης της παγκόσμιας διαδόχθηκε η κρίση εφοδιασμού στο παγκόσμιο ενεργειακό σύστημα υπό την σκιά της πολεμικής σύγκρουσης Ρωσίας και Ουκρανίας. Παρόλο που το 2022 σημειώθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο μια σημαντική αύξηση στην παραγωγή ενέργειας από ηλιακά και αιολικά συστήματα, η συμμετοχή στο συνολικό ενεργειακό μείγμα παραμένει μικρή με αποτέλεσμα να εντείνονται οι συζητήσεις για τη διαμόρφωση των κατάλληλων στρατηγικών που θα οδηγήσουν σε αύξηση τόσο της ενεργειακής ανεξαρτησίας αλλά και της ενεργειακής ασφάλειας των κρατών. Μάλιστα, θα μπορούσε κανείς να πει ότι τα ακραία καιρικά φαινόμενα που συχνά σημειώνουν και αυξημένη ζήτηση ενέργειας,

είναι ακριβώς τα σημάδια που το δείχνουν. Αυτό σημαίνει ότι περισσότερο παρά ποτέ, χρειάζεται να στοχεάσουμε το πρόβλημα με όρους ταυτόχρονα πράσινης μετάβασης και ενεργειακής δικαιοσύνης. Να δούμε δηλαδή με ποιες μορφές παγκόσμιας συνεργασίας, με ποιες μεταφορές τεχνολογίας, με ποιες αλλαγές συνολικές στο παγκόσμιο παραγωγικό μοντέλο θα καταστεί εφικτό να αντιμετωπίσουμε την κλιματική αλλαγή. Η γη είναι μια τεράστια αποθήκη ενέργειας, και ως τέτοια, μπορεί να εξεταστεί σαν ένα αυτόνομο ενεργειακό σύστημα το οποίο έχει τη δυνατότητα να αντλεί και ταυτόχρονα να παράγει ενέργεια.

ηλεκτρικών οχημάτων για τις τοπικές μεταφορές, εισάγοντας στο νησί νέες τεχνολογίες όπως η ηλεκτροκίνηση. Σαφέστατα αξίζει να σημειωθεί η καταλυτική συμβολή του έργου στην ενίσχυση της τουριστικής ανάπτυξης του νησιού και όχι μόνο. Ο Σταθμός μας ήταν εκείνος που συνέβαλε στο να γίνει παγκοσμίως γνωστό το νησί και οι άνθρωποι του Ομίλου είμαστε ιδιαίτερα ευτυχής για την δική μας συμβολή.

Ποιος είναι ο επόμενος στόχος μετά την εφαρμογή και λειτουργία του προγράμματος;

Η συνεχής βελτίωση του Συστήματος αυτονομίας της Τήλου παράλληλα με τη βελτίωση του αλγόριθμου λειτουργίας και πρόβλεψης παραγωγής και κατανάλωσης αποτελούν τις κυριότερες δραστηριότητες για τη βελτιστοποίηση του Συστήματος στο μέλλον. Η βελτίωση της λειτουργίας του Συστήματος θα δώσει ακόμα μεγαλύτερο συγκριτικό πλεονέκτημα στην τεχνολογική αυτή λύση έναντι των συμβατικών ενεργειακών στα νησιά και στα λοιπά μικροδίκτυα.

Έχει γίνει προσπάθεια εφαρμογής του TILOS και σε άλλα νησιά;

Τα αποτελέσματα του Σταθμού της Τήλου είναι παραπάνω από ενθαρρυντικά στην κατεύθυνση της επαναληψιμότητας του Tilos Project και σε άλλα μικρά νησιωτικά δίκτυα. Έτσι, η «αντιγραφή» του έργου της Τήλου και πολύ ειδικότερα η ανάπτυξη του Συστήματος S4S by Eunice βρίσκει εφαρμογή σε ακόμη τέσσερις νησιωτικές περιοχές στις νήσους Ανάφη, Δονούσα, Λέρου και Φούρνους Κορσών, συνολικής εγγυημένης ισχύος 2,5MW. Το Σύστημα S4S by Eunice, μπορεί να εφαρμοστεί παντού και να δώσει ενεργειακές διεξόδους και λύσεις και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές.

Ποια η εκτίμησή σας για την Κύπρο;

Μπορεί η χώρα να πετύχει εύκολα ενεργειακή αυτονομία, και με ποιες προϋποθέσεις μπορεί να γίνει αυτό;

Η Κύπρος έχει ένα πολύ ισχυρό ηλιακό δυναμικό και έχει την δυνατότητα με έξυπνες τεχνολογικές λύσεις και με σωστή διαχείριση της κατανάλωσης της ενέργειάς της να αποκτήσει ένα ιδαιτέρως αξιόπιστο και αποδοτικό Σύστημα πράσινης ενέργειας για όλο το νησί. Είναι σημαντικό ωστόσο να διευκρινίσουμε πώς οι καινοτόμες αυτές ενεργειακές λύσεις απαιτούν ανοικτά μυαλά και διάθεση επαναπροσδιορισμού των συνηθειών και παλαιών πρακτικών σχεδιασμού και λειτουργίας των ενεργειακών συστημάτων. Η πράσινη μετάβαση στην Κύπρο είναι μια διαδικασία που μπορεί να επιτευχθεί αρκετά σύντομα—μέσα σε διάστημα πέντε με επτά χρόνων. Βασική προϋπόθεση, ωστόσο, είναι η κατάλληλη δομή της ενεργειακής αγοράς η οποία θα επιτρέψει αξιόπιστες ιδιωτικές επενδύσεις όπως και ένα πλαίσιο υιοτύ

Η λειτουργία του Υβριδικού Σταθμού στην Τήλο επέτρεψε τη μείωση του κόστους καυσίμου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας κατά περίπου €805.500.

ανταγωνισμού το οποίο θα οδηγήσει στη μείωση των τιμών αλλά και στη βελτίωση των υπηρεσιών στο πλήρες φάσμα παραγωγής, αποθήκευσης, διαχείρισης και διανομής ενέργειας.

Προαπαιτούμενο η αποθήκευση
Ποιος ο ρόλος της αποθήκευσης στη διαδικασία της πράσινης μετάβασης και χρήσης των ΑΠΕ έναντι της συμβατικής ενέργειας;

Στην κατεύθυνση προς ένα χαμηλού αποτυπώματος άνθρακα, καίριος και καθοριστικός είναι ο ρόλος των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), μέσω απευθείας χρήσης τους για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και έμμεσα για την παραγωγή Πράσινου Υδρογόνου και κλιματικά ουδέτερων καυσίμων. Σημαντικό μέσο για την επίτευξη αυτού αποτελεί η Αποθήκευση Ηλεκτρικής Ενέργειας, ως προαπαιτούμενο για την περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ και ως πολύτιμο εργαλείο για την αντιμετώπιση φαινομένων κορεσμού των δικτύων.

Ο όμιλος Eunice κατέχει Άδειες Αποθήκευσης για δύο μεγάλων κλίμακας Σταθμούς Αποθήκευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας, τα Ptoleimada Battery Energy Storage System (PTOLEMAIDA BESS) και Arcadia Battery Energy Storage System (ARCADIA BESS) συνολικής ισχύος 500MW, αλλά και συμμετέχει ως leader στο project Πράσινου Υδρογόνου CRAVE H2, στον Αθρινόδακκο της Κρήτης, καθώς και στα ευρωπαϊκά προγράμματα Crete Valley & 24/7 ZEN.

Άλλωστε, μία από τις καινοτομίες του συστήματος S4S by Eunice στο νησί της Τήλου, είναι πως πέρα από την παραγωγή της ενέργειας φροντίζει και για την αποθήκευσή της. Κι αυτό, όταν μιλάμε για φυσικές πηγές ενέργειας, είναι το Α και το Ω όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την απόδοσή του.

Πώς η τετραήμερη εργασία εκτόξευσε την παραγωγικότητα

Ο Riaz Shah μίλησε στο Digital Agenda Cyprus Summit για το εργασιακό περιβάλλον που φέρνουν οι νέες τεχνολογίες

Στο νέο εργασιακό περιβάλλον που δημιουργείται μέσα από τις νέες τεχνολογίες και το πώς η τετραήμερη εργασία εκτόξευσε την παραγωγικότητα και την αφοσίωση των εργαζομένων επικεντρώθηκε στην παρουσίασή του στο 6ο συνέδριο του Digital Agenda Cyprus Summit, ο Riaz Shah, ο οποίος υπήρξε για σαράντα χρόνια μέλος της EY και σήμερα εργάζεται σε διάφορα projects με αρκετές κυβερνήσεις ανά τον κόσμο, ειδικά στους τομείς των εκπαιδευσης και στα συστήματα νεοφυούς επιχειρηματικότητας, φιλοξενώντας αντίστοιχα προγράμματα με σημαντικά στελέχη στην Silicon Valley.

Ο Riaz Shah αναφέρθηκε στην μεγαλύτερη έρευνα για την τετραήμερη εργασία που πραγματοποιήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Ιούνιο μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2022, με τη συμμετοχή 61 εταιρειών και 3.300 υπαλλήλων, και η οποία κατέδειξε ότι οι παρήκτιπες μειώθηκαν κατά 57% και το 37% των εργαζομένων είδε βελτίωση στην υγεία του.

Μάλιστα, το 92% των εταιρειών υιοθέτησε μόνιμα την τετραήμερη ερ-

γασία ενώ χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι 15% των υπαλλήλων δήλωσε πως με κανένα χρηματικό ποσό δεν θα δεχόταν να επιστρέψει πίσω στην πενταήμερη εργασία.

Εξάλλου, σύμφωνα με τον Riaz Shah, οι εργαζόμενοι απαιτούν σήμερα περισσότερη ευελιξία από ποτέ. Συγκεκριμένα, με βάση τα στοιχεία που παρουσίασε, το 54% των εργαζομένων δήλωσε ότι είναι πιθανόν να παραιτηθεί αν δεν του προσφερθεί η ευελιξία που επιθυμεί. Αυτή η ευελιξία αφορά τον χώρο και το ωράριο της εργασίας, τα καθήκοντα, τον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται η εργασία αλλά και τα άτομα με τα οποία υπάρχει συνεργασία. Επιπρόσθετα, όπως ανέφερε, ο σκοπός και οι κοινωνικοί στόχοι στο εργασιακό περιβάλλον είναι πιο σημαντικό από ποτέ για τους εργαζόμενους. Έρευνες κατέδειξαν ότι οι υπάλληλοι αναμένουν από τους εργοδότες τους να έχουν πολιτικές θέσεις καθώς επιθυμούν η συμπεριφορά και η αποστολή της εταιρείας τους να είναι ευθυγραμμισμένη με τις αξίες τους. Την ίδια ώρα, έρευνες που διεξήχθησαν την περίοδο της παν-

Οι ηγέτες πρέπει να αντιδρούν σε αυτές τις αλλαγές με περιέργεια, κριτική σκέψη, τόλμη, εκσυγχρονισμό, δημιουργικότητα, ελαστικότητα, να είναι ανοικτοί σε πειράματα, να είναι πιο ανθρωπinoι, συνεργάσιμοι και να ενθαρρύνουν τον υγιή ανταγωνισμό.

δημίας κατέδειξαν ότι οι εργαζόμενοι είναι πολύ πιο παραγωγικοί όταν δουλεύουν στο γραφείο.

Ο Riaz Shah αναφέρθηκε και στο πώς η τεχνητή νοημοσύνη θα επηρεάσει το μέλλον της εργασίας, υποστηρίζοντας ότι δεν θα αντικαταστήσει τους ανθρώπους αλλά θα αλλάξει τα καθήκοντά τους. Όπως είπε, θα επηρεάσει περισσότερο τους ερευνητές,

τους σχεδιαστές, τους δημοσιογράφους, τους δασκάλους, τους δημιουργούς περιεχομένου, τους νομικούς συμβούλους, τους λογιστές, τους οικονομικούς αναλυτές και όσους εργάζονται στην εξυπηρέτηση πελατών.

Σε ερώτηση αν η τεχνητή νοημοσύνη θα καταστρέψει και θα υποβαθμίσει δουλειές απάντησε καταφατικά, τονίζοντας ωστόσο ότι την ίδια ώρα θα δημιουργήσει και θα αναβαθμίσει άλλες. Από αυτό, συνέχισε, προκύπτουν τρία κρίσιμα ερωτήματα. Αν το πρώτο θα αντισταθμίσει το δεύτερο, αν υπάρχει χρόνος να εκπαιδευτούν σε νέα πόστα όσοι θα χάσουν τις δουλειές τους και ποιος είναι ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος. «Κανείς δεν ξέρει ακόμη την απάντηση, όμως τώρα είναι η ώρα για πιο τολμηρές ιδέες», τόνισε. Τέλος, εξήγησε ότι οι ηγέτες θα πρέπει να αντιδρούν σε αυτές τις αλλαγές με περιέργεια, κριτική σκέψη, τόλμη, εκσυγχρονισμό, δημιουργικότητα, ελαστικότητα, να είναι ανοικτοί σε πειράματα, να είναι πιο ανθρωπinoι, συνεργάσιμοι και να ενθαρρύνουν τον υγιή ανταγωνισμό.

Ο Riaz Shah αναφέρθηκε και στο πώς η τεχνητή νοημοσύνη θα επηρεάσει το μέλλον της εργασίας, υποστηρίζοντας ότι δεν θα αντικαταστήσει τους ανθρώπους αλλά θα αλλάξει τα καθήκοντά τους.

Μηνύματα με πολλούς αποδέκτες έστειλε η CYTA

Μέσα σε 5 χρόνια ανέβασε στροφές, και επιδόσεις σε οικονομικά αποτελέσματα και ταχύτητες διαδικτύου

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Οικονομικά στοιχεία και δεδομένα που καταδεικνύουν τη βελτίωση στις επιδόσεις της Cyta, παρουσίασε ενώπιον του Digital Agenda Cyprus Summit στη Λευκωσία, ο CEO του οργανισμού Ανδρέας Νεοκλέους. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία συνθέτουν καλύτερη εικόνα τόσο στα έσοδα όσο και στα κέρδη του οργανισμού στην πορεία των τελευταίων ετών, καθώς και καλύτερες επιδόσεις στην εξυπηρέτηση των καταναλωτών και τα νέα προϊόντα/υπηρεσίες στην αγορά. Ξεκινώντας από το κομμάτι της εξυπηρέτησης των πελατών, προκύπτει βελτίωση του μέσου όρου αναμονής στο τηλεφωνικό κέντρο. Έτσι,

2022. Τα μεικτά κέρδη ήταν φέτος 95,3 εκατ. σε σύγκριση με 63,7 εκατ. το 2018, ενώ τα καθαρά κέρδη ανήλθαν το 2022 σε 76,1 σε σύγκριση με 60,6 εκατ. το 2018. Το περιθώριο κέρδους της εταιρείας αυξήθηκε σχεδόν κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες, από 18,5% το 2018 σε 23,8% το 2022. Τα πιο πάνω ήταν η κατάληξη μιας μισάωρης περίπου παρουσίασης του κ. Νεοκλέους, στο Digital Agenda, ο οποίος θέλησε φέτος να επικεντρωθεί στη δύναμη που έχει το έργο που παράγει μια εταιρεία, ένας οργανισμός έναντι των υποσχέσεων και των υποχρεώσεων. Μια γεύση εξάλλου για το περιεχόμενο της παρουσίασής του είχε δώσει μέσω πρόσφατης συνέντευξης του στην «Κ» στην ο-

Τα έργα μιλούν περισσότερο από τα λόγια υπογράμμισε ο CEO της CYTA, μιλώντας στο συνέδριο Digital Agenda Cyprus Summit, τονίζοντας τη σημασία το αποτελέσματα να δικαιώνουν τις υποσχέσεις που δίνονται στον κόσμο.

ποία είχε αναφέρει συγκεκριμένα ότι η υπερπληροφόρηση και η παραπληροφόρηση είναι πλέον παντού. Το μήνυμα στο οποίο επικε-

ντρώθηκε η ομιλία του στο συνέδριο ήταν το εξής: Υπάρχει ζωτική διαφορά από τις υποσχέσεις και τις υπογραφές μνημονίων οι οποίες απο-

τελούν με τη σειρά τους μια υπόσχεση για μελλοντικές πράξεις, ωστόσο πρόκειται για κινήσεις χωρίς αντίκρισμα αν αυτές οι πράξεις δεν επιτευχθούν. Θέλησε να υπογραμμίσει τη σημασία της πράξης, της παραγωγικότητας και των έργων, τα οποία συχνά μειονεκτούν έναντι του χρόνου που δίδεται για πρωτόθση των ενεργειών που θα γίνουν. Η ουσία, όπως την επανέλαβε κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, δεν βρίσκεται στο πόσα λέμε, αλλά στη μετρήσιμη αξία των έργων που υλοποιούμε.

Πλέον το 5G ανέρχεται στο 100% πληθυσμιακής κάλυψης στην Κύπρο, ενώ μέχρι τέλος του 2023 αναμένεται ότι το δίκτυο Fiber θα είναι διαθέσιμο σε 340 χιλιάδες σπίτια και επιχειρήσεις.

Πλέον, για το 2023, ο μέσος χρόνος αναμονής είναι στα 47 δευτερόλεπτα και παρουσιάζεται βελτιωμένος κατά 12 δευτερόλεπτα σε σύγκριση με το 2018 που ήταν στα 59 δευτερόλεπτα. Επιπλέον, ο μέσος χρόνος για την επιδιόρθωση βλάβης σε επιχειρήσεις το 2018 ήταν στις 1,2 μέρες και το 2023 μειώθηκε στις 0,6 μέρες. Αντιστοίχα, για τους οικιακούς πελάτες ο μέσος χρόνος αναμονής από 1,7 μέρες το 2018 μειώθηκε σε 1 μέρα το 2023. Όσον αφορά τον μέσο χρόνο εγκατάστασης, το 2018 ήταν οκτώ ημέρες, οι οποίες μειώθηκαν σε πέντε μέρες το 2023. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, ανέβασε στροφές και η χρήση δεδομένων διαδικτύου, η οποία ανήλθε στα 89,3 GB/ανά πελάτη το 2023 σε σύγκριση με τα 12,4 GB/ανά πελάτη το 2018. Αυξήθηκαν επίσης οι ταχύτητες διαδικτύου με μέσες ταχύτητες κινητού τηλεφώνου στα 36,6 Mbps από 17,2 Mbps το 2018, καθώς και οι συνδέσεις δικτύου Fiber. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε, το 2018 ο αριθμός των συνδέσεων ήταν 750, ενώ το 2019 γίνονταν 200 συνδέσεις τον μήνα. Φέτος, γίνονται 200 συνδέσεις την ημέρα, και μέχρι το τέλος του έτους το δίκτυο Fiber θα είναι διαθέσιμο σε 340.000 σπίτια και επιχειρήσεις. Ο Α. Νεοκλέους ανέτρεξε σε παλαιότερη του ομιλία στο πλαίσιο του συνεδρίου Digital Agenda, στην οποία παρουσίασε το 5G και τις δυνατότητες και τις προοπτικές του στην κυπριακή αγορά το 2019. Στην CYTA δεν υποσχεθήκαμε φουτουριστικά applications και πράγματα που δεν ήταν εφικτό να γίνουν, ανέφερε. «Δεν ανακοινώσαμε τίποτα. Απλά πιάσαμε δουλειά, σχεδιάσαμε τη στρατηγική μας, θέσαμε τον προϋπολογισμό μας για το project και λύσαμε προβλήματα κατά την πορεία, ήσυχα και αποτελεσματικά. Το αποτέλεσμα ήταν ότι γίναμε η πρώτη χώρα στον κόσμο με 100% πληθυσμιακή κάλυψη 5G».

Οικονομικά δεδομένα

Όσο αφορά τα οικονομικά δεδομένα του οργανισμού, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στο Digital Agenda, το 2018 τα έσοδα ανήλθαν σε 343 εκατ. και 400 εκατ. το

Ηλεκτρονικός Λογαριασμός Quick Account

Εύκολα και γρήγορα

- Άνοιξε εύκολα ηλεκτρονικό λογαριασμό, απ' όπου κι αν βρίσκεσαι μέσω Internet Banking και BoC MobileApp.
- Για καταθέσεις ανεξαρτήτου ύψους.
- Δωρεάν εξερχόμενες πληρωμές μέσω SEPA για ποσά μέχρι €1000.
- Δωρεάν συνδρομή για χρεωστική κάρτα για τον 1ο χρόνο.

Περισσότερα για το προϊόν:

Περισσότερα για το Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων:

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

1. Η Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα να απορρίψει οποιαδήποτε αίτηση κατά την κρίση της και να αποσύρει οποιοδήποτε σχέδιο ανά πάσα στιγμή.
2. Οι καταθέσεις σας στην Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ προστατεύονται από το Σύστημα Εγγύησης των Καταθέσεων και Εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ιδρυμάτων (ΣΕΚ). Όριο Προστασίας καταθέσεων συνολικού ποσού εκ EUR 100.000 ανά καταθέτη ανά πιστωτικό ίδρυμα.

Dex Hunter: Η πιο ανατρεπτική στην ιστορία η επόμενη δεκαετία

Της ΙΩΑΝΝΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

«**Η επόμενη δεκαετία** θα είναι η πιο ανατρεπτική στην ανθρώπινη ιστορία» ανέφερε κατά την παρουσίασή του στο 6ο Digital Agenda Cyprus Summit ο Dex Hunter-Torricke, επικεφαλής επικοινωνίας της DeepMind και στενός συνεργάτης των Elon Musk και Mark Zuckerberg. Ο Dex Hunter, ο άνθρωπος που εργάστηκε δίπλα από τις κορυφές

Οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις και οι αλλαγές που φέρνουν οι νέες τεχνολογίες.

προσωπικότητες τεχνολογίας του 21ου αιώνα αφού διετέλεσε επικεφαλής επικοινωνίας της επικοινωνίας του Facebook/Meta, αλλά και ως κειμενογράφος στα ψηλά δόματα της Google, επικεντρώθηκε στις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις και τις αλλαγές που φέρνουν στην κα-

θημερινότητά μας οι νέες τεχνολογίες. Όπως τόνισε στην παρουσίασή του με τίτλο «The Disruption Decade: What Comes Next», το μέλλον πλησιάζει με μια πρωτοφανή ταχύτητα. Αυτή τη στιγμή, σημείωσε, ζούμε μια μεγάλη τεχνολογική αλλαγή που είναι η πρόσβαση σε έναν τεράστιο αριθμό πληροφοριών, ενώ το επόμενο τεχνολογικό κύμα που θα ταράξει τα νερά, όπως είπε, θα είναι η τεχνητή νοημοσύνη. Ο Dex Hunter εξέφρασε αισιοδοξία ότι τα επόμενα χρόνια θα υπάρξουν εκπληκτικά οφέλη από τις νέες τεχνολογίες οι οποίες, μεταξύ άλλων, μεταμορφώνουν το εργασιακό περιβάλλον, αλλάζουν τα εργαλεία με τα οποία λειτουργούμε και διαμορφώνουν τον τρόπο που σκεφτόμαστε. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε, οι χρήστες του διαδικτύου αφιερώνουν κατά μέσο όρο τέσσερα δευτερόλεπτα προσοχής στο διαδικτυακό περιεχόμενο, ενώ ο μέσος Αμερικάνος ελέγχει το κινητό του 344 φορές καθημερινώς. Σημείωσε παράλληλα ότι στο μέλλον θα δημιουργηθούν πιο έξυπνες πόλεις και ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα αποτελέσει σημαντικό

Ο Dex Hunter εξέφρασε αισιοδοξία ότι τα επόμενα χρόνια θα υπάρξουν εκπληκτικά οφέλη από τις νέες τεχνολογίες.

παράγοντα στο να παραμείνουν βιώσιμες. Τόνισε μάλιστα ότι ένα τεράστιο προνόμιο που μπορεί να μας προσφέρει η τεχνητή νοημοσύνη την επόμενη δεκαετία είναι η παραγωγή ενέργειας από σύντηξη (fusion power).

Η εξέλιξη των νέων τεχνολογιών, σύμ-

φωνα με τον Dex Hunter, θα φέρει νέες κοινωνικές προκλήσεις και γι' αυτόν τον λόγο η ευθύνη και η καινοτομία πρέπει πάντοτε να συμβαδίζουν. Υποστήριξε ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα διευκολύνει τους ανθρώπους και δεν θα τους αντικαταστήσει, με το κύριο ερώτημα να

είναι με ποιον τρόπο ο κάθε ένας από εμάς θα εντάξει τις νέες τεχνολογίες στη ζωή του. «Αυτά τα οποία τώρα δεν μπορούμε να προβλέψουμε, τα οποία τώρα μας ακούγονται γελοία, αυτά θα είναι το μέλλον μας», κατέληξε.

Η πρόοδος στην Κύπρο

Μετά την παρουσίαση ακολούθησε συζήτηση με τον Dex Hunter και τον τώως υφυπουργό Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, Κυριάκο Κόκκινο, την οποία συντόνιζε ο Αντώνης Πολεμίτης. Σε ερώτηση τι τους ενθουσιάζει και τι τους ανησυχεί περισσότερο, ο Dex Hunter είπε πως οι νέες τεχνολογίες είναι συναρπαστικές, δημιουργούν όμως νέες προκλήσεις και ηθικά δилήματα. «Τη δεδομένη στιγμή, κάποιες από τις παγκόσμιες προκλήσεις είναι η κλιματική αλλαγή και οι ασθένειες», εξήγησε, εκφράζοντας τη θέση ότι η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην αντιμετώπισή τους. Από την πλευρά του, ο κ. Κόκκινος σημείωσε ότι η Κύπρος έχει καταγράψει μια εξαιρετική τεχνολογική πρόοδο τα τελευταία πέντε χρόνια,

αλλά υστερεί στην προσαρμογή η οποία καλλιεργείται κυρίως από την οικογένεια και την κοινωνία. Την ίδια ώρα αναφέρθηκε στην έλλειψη ταλέντων, τόσο στην Κύπρο όσο και την Ευρώπη, καθώς τα εκπαιδευτικά ιδρύματα των κρατών-μελών δεν προσφέρουν ικανοποιητικά εκπαιδευση στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης.

Σε ερώτηση ποιες είναι οι μεγαλύτερες παρερμηνείες σε σχέση με την τεχνητή νοημοσύνη, ο Dex Hunter είπε ότι υπάρχουν δύο σχολές σκέψης: ότι θα επιλυθούν όλα μας τα προβλήματα και ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα καταστρέψει τον κόσμο. «Η αλήθεια βρίσκεται κάπου στο ενδιάμεσο, πρέπει να αποφεύγουμε τόσο απλοϊκές σκέψεις», τόνισε. Ο κ. Κόκκινος έκανε λόγο για υποτίμηση της σημασίας των νέων τεχνολογιών και του αντίκτυπου που θα έχουν στη ζωή μας. «Αν δεν σκεφτόμαστε πέντε χρόνια μπροστά, θα μείνουμε πίσω. Είναι σημαντικό να κατανοούμε την τεχνολογία και να δούμε πώς λειτουργούμε ως άνθρωποι και επιχειρήσεις σε έναν ψηφιακό κόσμο», δήλωσε.

σελίδες ιστορίας

Μεσόγειος: θάλασσα
συγκρούσεων
και ανταλλαγών

Τι έγινε στην άλωση
της Τριπολιτσάς;

Τα πολλά πρόσωπα
της Barbie

Τέχνη και πολιτική
στον Ντα Βίντσι και
στον Μιχαήλ Άγγελο

**Οι ιστορίες
που έγραψαν
την Ιστορία**

**ΚΥΡΙΑΚΗ
22/10**

Δεν αποφεύγει την ύφεση η γερμανική οικονομία

Προβλέψεις για συρρίκνωση φέτος και ισχνή ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια

Επειτα από αλληπάλληλες αλληλοσυγκρουόμενες εκτιμήσεις γύρω από το πού οδεύει η γερμανική οικονομία, αν πρόκειται να διολισθήσει σε ύφεση και να συρρικνωθεί ή πόσο θα συρρικνωθεί, αν θα γονατίσει από την ενεργειακή κρίση και αν θα ξαναγίνει ο «μεγάλος ασθενής» της Ευρώπης, φαίνεται πως η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία δεν θα γλιτώσει τελικά την ύφεση. Αυτό προκύπτει από σχετική έρευνα των οικονομολόγων του Bloomberg που εκτιμούν πως το γ' τρίμηνο η άλλοτε ατμομηχανή της ευρωπαϊκής οικονομίας συρρικνώθηκε κατά 0,2% και ενδεχομένως θα συρρικνωθεί περαιτέρω κατά 0,1% πριν από το τέλος του έτους για να ανακάμψει οριακά στη συνέχεια μέσα στο επόμενο έτος.

«Η οικονομική ανάπτυξη θα παραμείνει αναίμικη για αρκετά χρόνια εξαιτίας πολλών προβλημάτων διαρθρωτικής φύσης», υπογραμμίζει ο Ντένις Χουτς-Φερμιέρε, οικονομολόγος της ερευνητικού ινστιτούτου Handelsblatt στο Ντίσελντορφ, που καταλήγει, έτσι, στο συμπέρασμα πως «η γερμανική οικονομία θα συρρικνωθεί φέτος» και θα έχει «ισχνή ανάπτυξη» τα επόμενα χρόνια.

Μικρή ανάκαμψη

Η γενικότερη εκτίμηση των οικονομολόγων είναι πως η γερμανική οικο-

Οι εκτιμήσεις για το γ' και το δ' τρίμηνο του έτους κατατείνουν σε συρρίκνωση της ανάπτυξης κατά 0,4% για το σύνολο του έτους.

νομία θα περάσει πέντε συναπτά τρίμηνα χωρίς να σημειώσει καμία ανάπτυξη. Η προβληματική εικόνα της γερμανικής οικονομίας αντανακλά τη μειωμένη ζήτηση από την Κίνα καθώς και την ενεργειακή κρίση που έπληξε τη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης περισσότερο από τις άλλες. Πολλοί έχουν σπεύσει να παραλληλίσουν τη σημερινή κατάσταση της Γερμανίας με εκείνη της δεκαετίας του 1990 και των πρώτων ετών μετά την επανένωση όταν είχε χαρακτηριστεί ο «μεγάλος ασθενής» της Γηραιάς ηπείρου.

Οι εκτιμήσεις για το γ' και το δ' τρίμηνο του έτους κατατείνουν σε συρρίκνωση της γερμανικής οικονομίας κατά 0,4% για το σύνολο του έτους. Σε ό,τι αφορά το επόμενο έτος, οι οικονομολόγοι του Bloomberg συγκλίνουν στην πρόβλεψη πως η άλλοτε ατμομηχανή της ευρωπαϊκής οικονομίας θα ανακάμψει ελαφρώς σημειώνοντας ανάπτυξη 0,5%. Η εικόνα που αναδύεται από αυτές τις

Η γερμανική οικονομία θα περάσει πέντε συναπτά τρίμηνα χωρίς να σημειώσει κάποια ανάπτυξη. Η προβληματική εικόνα της αντανακλά τη μειωμένη ζήτηση από την Κίνα, καθώς και την ενεργειακή κρίση που έπληξε τη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης περισσότερο από τις άλλες.

Μεταρρυθμίσεις

Σε συνέντευξη που παραχώρησε στην Φρανσίν Λάκουα, δημοσιογράφο στην τηλεόραση του Bloomberg, ο Κρίστιαν Σούνινγκ, διευθύνων σύμβουλος του τραπεζικού κολοσσού της Deutsche Bank, τόνισε πως η Γερμανία χρειάζεται μεταρρυθμίσεις διαρθρωτικής φύσης που θα αφορούν «τις τιμές της ενέργειας, τις υποδομές, τη μεταναστευτική πολιτική, τα πάντα». Εξέφρασε μάλιστα την αισιόδοξη εκτίμηση πως «αν το κάνουμε αυτό, η Γερμανία θα επιστρέψει και πάλι σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης».

Προσέθεσε πάντως πως ίσως δεν θα πρόκειται για την ανάπτυξη «εκείνη που ευχόμαστε όλοι για το 2024, αλλά ίσως αρχίσει από το 2025 και μετά». Οι τελευταίες προβλέψεις και τοποθετήσεις

οικονομολόγων προστίθενται σε μια σειρά άλλων καθώς στη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών είδαν το φως της δημοσιότητας αλληπάλληλες εκτιμήσεις για το πού βαδίζει η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης.

Διατυπώθηκαν επανειλημμένες εκτιμήσεις ότι η άλλοτε ατμομηχανή της ευρωπαϊκής οικονομίας και πάλι ποτέ οικονομικό μεταπολεμικό θαύμα, η πανίσχυρη γερμανική οικονομία, οδεύει προς την ύφεση σε μεγάλο βαθμό εξαιτίας του υψηλού κόστους της ενέργειας που γονάτισε τις βιομηχανίες της και οδήγησε σε μείωση της παραγωγής της αλλά και εξαιτίας της μειωμένης ζήτησης από τον σημαντικότερο εμπορικό εταίρο της, την Κίνα.

Και επανειλημμένες ήρθαν άλλες έ-

ρουνες που κατέδειξαν ότι η γερμανική οικονομία ανθίσταται και θα τελειώσει τη χρονιά με οριακή ανάπτυξη.

Από την πλευρά του, ο Γερμανός υπουργός Οικονομίας Κρίστιαν Λίντνερ δήλωσε αισιόδοξος για μια ακόμη φορά όταν από το βήμα της ετήσιας συνόδου του ΔΝΤ στο Μαρακές τόνισε πως οι προοπτικές της γερμανικής οικονομίας είναι εξαιρετικές. «Όλες αυτές οι προφητείες περί συντέλειας είναι απολύτως ανόηστες», τόνισε μιλώντας σε δημοσιογράφους και προσέθεσε κατηγορηματικά ότι «η Γερμανία διαθέτει τεράστιο δυναμικό για να αλλάξει την κατάσταση και συμπαγή οικονομικά θεμέλια και εμείς είμαστε αποφασισμένοι να ενισχύσουμε αυτά τα θεμέλια».

BLOOMBERG

Αυξάνονται τα χρέη και ο κίνδυνος κρίσης σε ανεπτυγμένες χώρες

Τα χρέη-ρεκόρ, τα υψηλά επιτόκια, το κόστος της κλιματικής κρίσης και οι αυξημένες δαπάνες για υγειονομική περίθαλψη και συντάξεις λόγω της γήρανσης των πληθυσμών φουντώνουν τις ανησυχίες για μια νέα οικονομική κρίση στις μεγάλες ανεπτυγμένες αγορές.

Η εκτίναξη του κόστους δανεισμού των κυβερνήσεων φέρνει τα δημόσια χρέη στο μικροσκόπιο, καθώς οι επενδυτές απαιτούν υψηλότερα επιτόκια για να αγοράσουν μακροπρόθεσμα ομόλογα και οι κεντρικές τράπεζες ζητούν μεγαλύτερη προσοχή στα δημόσια οικονομικά. Η αύξηση του παγκόσμιου χρέους κατά 10 τρις. δολάρια το πρώτο εξάμηνο του έτους, στα επίπεδα-ρεκόρ των 307 τρις. δολαρίων, προήλθε σε ποσοστό 80% από τις ανεπτυγμένες οικονομίες, υπολογίζει το Institute of International Finance. Οι ΗΠΑ, η Ιταλία και η Βρετανία είναι οι χώρες που προβληματίζουν περισσότερο, σύμφωνα με πάνω από 20 γνωστούς οικονομολόγους, πρώην αξιωματούχους και μεγαλοεπενδυτές που μίλησαν στο Reuters.

Αυτοί οι ειδικοί δεν περιμένουν ότι κάποια ανεπτυγμένη οικονομία θα δυσκολευτεί να αποπληρώσει τα χρέη της, αλλά τονίζουν ότι οι κυβερνήσεις θα πρέπει να συντάξουν αξιόπιστα δημοσιονομικά σχέδια, να αυξήσουν τους φόρους και να ενισχύσουν την ανάπτυξη, για να κρατήσουν τα δημόσια οικονομικά τους διαχειρίσιμα. Οι αυξανόμενες γεωπολιτικές εντάσεις ανεβάζουν το κόστος.

Ο φόβος του λάθους

Το εύθραυστο περιβάλλον, με τα υψηλότερα επιτόκια και τη μειωμένη στήριξη από τις κεντρικές τράπεζες, αυξάνει τον κίνδυνο ένα λάθος πολιτικής να προ-

Τι φοβούνται ειδικοί και ανώτερα στελέχη τραπεζών, γιατί προβληματίζουν περισσότερο Ιταλία, Βρετανία και ΗΠΑ.

καλέσει αναταραχή στις αγορές, όπως έδειξε η «μύνη κρίση» της Βρετανίας το 2022. Ο Peter Praet, πρώην επικεφαλής οικονομολόγος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, είπε ότι ενώ τα χρέη φαίνονται βιώσιμα, οι προοπτικές είναι ανησυχητικές, με δεδομένες τις μακροπρόθεσμες ανάγκες δαπανών. «Μπορείς να πάρεις πολλές πολλές χώρες σήμερα και θα δεις ότι δεν βρισκόμαστε μακριά από μια δημοσιονομική κρίση», είπε ο Praet στο Reuters. «Εάν έχουμε ένα ατύχημα ή ένα συνδυασμό γεγονότων, τότε μπαίνουμε σε μια αρνητική μη γραμμική διαδικασία. Αυτό είναι κάτι που αποτελεί μια πραγματική πιθανότητα».

«Τα επίπεδα των ελλειμμάτων και των χρεών μάς προβληματίζουν», λέει ο Daniel Ivascyn, επικεφαλής επενδύσεων του γίγαντα των ομολόγων PIMCO, ο οποίος είναι επιφυλακτικός απέναντι στα μακροπρόθεσμα ομόλογα.

Μακροπρόθεσμα, «οι τροχιές των κρατικών χρεών αποτελούν τη μεγαλύτερη απειλή για τη μακροοικονομική και χρηματοοικονομική σταθερότητα», λέει στο Reuters ο Claudio Borio, της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών.

Ο Olivier Blanchard, που είναι ανώτερος εταίρος Peterson Institute for International Economics, ανησυχεί περισσότερο για τις ΗΠΑ λόγω των μεγάλων ελλειμμάτων αλλά και της διαφωνίας

Σε Βρετανία, ΗΠΑ και Ιταλία το χρέος βρίσκεται κοντά ή έχει ξεπεράσει το 100% του ΑΕΠ, ενώ η γήρανση του πληθυσμού, η κλιματική κρίση και οι πόλεμοι σημαίνουν ότι οι δαπάνες θα αυξάνονται στο μέλλον.

των κομμάτων για τον προϋπολογισμό. «Πώς τελειώνει αυτό; Υποψιάζομαι όχι με μια χρεοκοπία, αλλά όταν οι αγορές αρχίζουν να αντανakλούν τις ανησυχίες τους στις τιμές των αμερικανικών κρατικών ομολόγων, τελειώνει με μια πολιτική κρίση και μια πιθανώς βίαιη προσαρμογή», εξηγεί ο πρώην επικεφαλής οικονομολόγος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Ο ιδρυτής της εταιρείας hedge fund Bridgewater Associates, Ray Dalio, περιμένει μια αμερικανική κρίση χρέους.

Πάντως, η υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ Τζάνετ Γέλντνερ είπε πρόσφατα στη Wall Street Journal ότι η κυβέρνηση είναι αφοσιωμένη σε μια «βιώσιμη δημοσιονομική πολιτική» και ο προϋπολογισμός θα μπορούσε να αναθεωρηθεί για να το διασφαλίσει αυτό.

Η Ιταλία

Στην Ευρώπη, το ύψους 2,4 τρις. ευρώ χρέος της Ιταλίας βρίσκεται στο επίκεντρο της προσοχής, καθώς το ΔΝΤ έχει προειδοποιήσει ότι τα υψηλά χρέη

αφήνουν τις κυβερνήσεις ευάλωτες σε μια κρίση. Το risk premium των ομολόγων της αυξήθηκε αυτόν τον μήνα, καθώς η Ιταλία μείωσε τις προβλέψεις της για την ανάπτυξη και αύξησε εκείνες για το έλλειμμα. Η Scope Ratings προειδοποίησε ότι η χώρα κινδυνεύει να μην είναι επιλέξιμη για ένα κρίσιμο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων της ΕΚΤ.

Σύμφωνα με το Reuters, ένα σημείο καμπής για την Ιταλία θα ήταν εάν χάσει την αξιολόγηση επενδυτικής βαθμίδας. Η Moody's την τοποθετεί ένα σκαλοπάτι

πάνω από το junk με αρνητικές προοπτικές και έχει προγραμματίσει review για τον Νοέμβριο. Εάν το ιταλικό χρέος αυξηθεί περαιτέρω, μια υποβάθμιση γίνεται πιο πιθανή. Αυτό κινδυνεύει να έχει «σημαντικές επιπτώσεις» για τη Νότια Ευρώπη, σύμφωνα με τον Jim Leaviss της M&G Investments. Σε Βρετανία, ΗΠΑ και Ιταλία το χρέος βρίσκεται κοντά ή έχει ξεπεράσει το 100% του ΑΕΠ, ενώ η γήρανση του πληθυσμού, η κλιματική κρίση και οι πόλεμοι σε Ουκρανία και Μέση Ανατολή σημαίνουν ότι οι δαπάνες θα αυξάνονται στο μέλλον. Η εκτίναξη των τόκων, λόγω της αύξησης των επιτοκίων, εντείνει τις πιέσεις. Στις ΗΠΑ, οι πληρωμές τόκων θα αυξηθούν από το 2,5% στο 3,6% του ΑΕΠ έως το 2033 και στο 6,7% έως το 2053. Στη Βρετανία, το κόστος των τόκων αναμένεται να αυξηθεί στο 7,8% των εσόδων έως το 2027-2028, από 3,1% το 2020-2021. Ακόμη και οι πληρωμές τόκων της Γερμανίας έχουν δεκαπλασιαστεί από το 2021, σχεδόν στα 40 δισ. ευρώ.

Αύξηση φόρων

Οι φόροι πρέπει να αυξηθούν, ειδικά στις ΗΠΑ και τη Βρετανία, ενώ κάποιες περικοπές δαπανών είναι αναπόφευκτες, τονίζουν οι οικονομολόγοι. Η επικεφαλής οικονομολόγος του ΟΟΣΑ Clare Lombardelli προειδοποίησε ότι δεν εφαρμόζονται αρκετές μεταρρυθμίσεις, με τις καθυστερήσεις να πλήττουν την ικανότητα των κυβερνήσεων να αντιμετωπίσουν μελλοντικά σοκ. «Εάν απλώς συνεχίσουμε όπως κάνουμε σήμερα, θα δούμε μια κρίση την επόμενη δεκαετία», λέει ο επικεφαλής οικονομολόγος της LBBW, Moritz Kraemer, ο οποίος το 2011 ως αναλυτής της S&P είχε υποβαθμίσει τις ευρωπαϊκές χώρες.

Ricoh RansomCare:
Προστατεύετε
από τις Κυβερνοεπιθέσεις

Επικοινωνήστε μαζί μας στο 22862700 ή στο info@tsiakkastel.com.cy

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η σύρραξη στη Μέση Ανατολή και οι νέοι εμπορικοί δρόμοι

Του **ΑΦΙΚ ΦΙΤΡΙ ΑΛΙΑΣ** / REUTERS BREAKINGVIEWS

Το νέο και θανατηφόρο κεφάλαιο της πολυετούς σύγκρουσης ανάμεσα στους Ισραηλινούς και τους Παλαιστινίους αποτελεί μια αξιολόγηση της πραγματικότητας υπό το πρίσμα μιας (νέας) φιλόδοξης εμπορικής α-τραπού. Συγκεκριμένα, ο Οικονομικός Διάδρομος Ινδίας - Μέσπς Ανατολής - Ευρώπης (με τα αρχικά ΟΔΙΑΜΕ), σχέδιο το οποίο προώ-θησε η Ουάσιγκτον τον Σεπτέμβριο στο περιθώριο της συνόδου κορυφής της «Ομάδας των Είκοσι» (G20) στο Νέο Δελχί και ονομάστηκε το αντι-παλον δέος του κινεζικού Δρόμου του Μεταξιού, έχει ούτως ή άλλως πολλά να αποδείξει.

Η τωρινή σύρραξη θέτει υπό δια-κύβευση τα μεγάλα οικονομικά ο-ράματα της περιοχής. Οι βασικοί θιασώτες του ΟΔΙΑΜΕ στο Νέο Δελ-χί, χρησιμοποiwτας λυρικό λόγο, αναφέρθηκαν στις δυνατότητες της εμπορικής οδού, που περιλαμβάνει σιδηροδρόμους, λιμάνια και έργα για πράσινη ενέργεια. Ο πρόεδρος

Υπό διακύβευση ο Οικονομικός Διάδρομος Ινδίας - Ευρώπης.

των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν, ειδικότερα, χαρακτήρισε την πρωτοβουλία «πραγματικά μεγάλη υπόθεση», ενώ η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επι-τροπής, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, καυχήoταν για την «πράσινη και ψηφιακή γέφυρα μεταξύ ηπείρων και πολιτισμών».

Ο Ινδός πρωθυπουργός Ναρέντρα Μόντι χαρακτήρισε τον Διάδρομο ως «το θεμέλιο του παγκόσμιου ε-μπορίου για εκατοντάδες χρόνια». Η αποδέσμευση 600 δισ. δολαρίων έως το 2027 υπό τη μορφή διεθνών επενδύσεων και υποδομών αποτελεί μέρος των ευρύτερων σχεδίων της «Ομάδας των Επτά» (G7).

Ο Οικονομικός Διάδρομος Ινδίας - Μέσπς Ανατολής- Ευρώπης προ-σφέρει τεράστιες δυνατότητες, κυ-ρίως επειδή θα ελαττώσει τον χρόνο αποστολής έως και κατά 40%. Αλ-λωστε, η ζήτηση υπάρχει. Αθρο-στικά το εμπόριο της Ινδίας με τη Σαουδική Αραβία υπερδιπλασιά-στηκε μέσα σε δύο χρόνια, αγγίζο-

ντας περίπου τα 53 δισ. δολάρια το οικονομικό έτος 2023. Εντούτοις, το πραγματικό έπαθλο για το Νέο Δελχί θα ήταν να σφυρηλατήσει μια ισχυρότερη σχέση με την Ευ-ρώπη, την τρίτη μεγαλύτερη εμπο-ρική εταίρο της. Οι δεσμοί Ινδίας - Περσικού Κόλπου έχουν αναζωο-γονηθεί σημαντικά.

Ωστόσο, ο Οικονομικός Διάδρο-μος προϋποθέτει μια αξιόπιστη σύν-δεση μεταξύ της Σαουδικής Αραβίας και του Ισραήλ, προτού αποσταλούν αγαθά στη Γηραιά Ηπειρο από το λιμάνι της Χάιφας, η διαχείριση του οποίου αναλήφθηκε φέτος από τον όμιλο Adani της Ινδίας. Ωστόσο, υπό τις συνθήκες αυτές είναι πλέον πιο επικίνδυνο για τον Σαουδάραβα διάδοχο πρίγκιπα Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν να εξομαλύνει τις διπλω-ματικές σχέσεις με τον Ισραηλινό πρωθυπουργό Μπέντζαμιν Νετα-νιάχου. Το λαϊκό αίσθημα στον α-ραβικό κόσμο ταϊράζει με το αντι-στοιχο στη Γάζα, εναντίον της ο-ποίας εξαπολύει αντεπίθεση το Ισ-ραήλ. Το ρεκόρ επιστράτευσης των εφδέρων του ισραηλινού στρατού υποδηλώνει ότι η επιστροφή στο προηγούμενο καθεστώς πόρρω α-πέχει πλέον και ότι η εκτεταμένη βία, που έχει στοικίσει τη ζωή σε περισσότερους από 1.500 ανδρώ-πους, μπορεί να συνεχίσει να κλι-μακώνεται. Ο Οικονομικός Διάδρο-μος Ινδίας - Μέσπς Ανατολής- Ευ-ρώπης ουσιαστικά συμπυκνώνει ένα μακρόπνοο όραμα, όπως και η στροφή της Κίνας προς τα κεφάλαια των χωρών της Μέσπς Ανατολής, διότι οι αμερικανικοί πόροι αποσύ-ρονται. Ο Δρόμος του Μεταξιού, πάντας, αντιμετώπισε προβλήματα με τη δανειοδότησή του. Τα νέα σχέδια εμπορικών ατραπών προς το παρόν θα «παγώσουν».

Σε βραχυπρόθεσμη θεώρηση η Διάωρυα του Σουεζ θα εξακολουθεί να λειτουργεί ως η κύρια κορμική διoδος για τα εμπορεύματα που με-ταφέρονται στην Ευρώπη από την Ινδία, ενώ η Τουρκία μπορεί να α-σκήσει πιέσεις για τον δικό της ο-πτιμακό δρόμο του εμπορίου.

Ο πόλεμος λογίζεται ως μια α-νεπιθύμητη υπενθύμιση ότι ο με-τασχηματισμός των παγκόσμιων εμπορικών και οικονομικών δια-δρόμων απαιτεί σκληρή δουλειά.

«Μυστικό όπλο» της οικονομίας των ΗΠΑ οι ηλικιωμένοι Αμερικανοί

Είναι περισσότεροι, οικονομικά εύρωστοι και η τάση τους να ξοδεύουν ενισχύεται

Γιατί οι καταναλωτικές δαπάνες απο-δεικνύονται τόσο ανθεκτικές, ενώ η Ο-μοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ έχει αυήσει τα επιτόκια; Ένας σημαντικός και ελάχιστα γνωστός λόγος είναι ότι οι καταναλωτές... γερνούν. Με άλλα λό-για, το «μυστικό όπλο» της οικονομίας των ΗΠΑ είναι οι Αμερικανοί 65 ετών και άνω που έχουν χρήματα να ξοδέ-ψουν, αντιπροσωπεύουν μερίδιο ρεκόρ του συνόλου των δαπανών και είναι λι-γότερο εύλωτοι στις αυήσεις επιτο-κίων.

Τον Αύγουστο, το 17,7% του πληθυ-σμού ήταν 65 ετών και άνω, σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία των ΗΠΑ, το υψηλότερο ποσοστό από το 1920, σε σχέση με 13% το 2010. Οι ηλικιωμένοι όμως δεν είναι απλώς περισσότεροι: Τα οικονομικά τους είναι πιο υγιή, έχουν λιγότερη ανάγκη να δανειστούν για να αγοράσουν λόγω χάριν ένα σπίτι, ενώ κινδυνεύουν λιγότερο από απολύσεις σε σχέση με τους νεότερους κατανα-λωτές. Όλα τα παραπάνω καθιστούν

Οι πολίτες 65 ετών και άνω αντιπροσώπευαν το 22% των δαπανών πέρυσι, το υψηλό-τερο ποσοστό από το 1972.

τους ηλικιωμένους υπολογίσιμη δύναμη στην αμερικανική οικονομία.

Οι πολίτες 65 ετών και άνω αντιπρο-σώπευαν το 22% των δαπανών πέρυσι, το υψηλότερο ποσοστό από το 1972 (15%) το 2010), σύμφωνα με τη νέα έ-ρευνα του υπουργείου Εργασίας για τις καταναλωτικές δαπάνες. «Αυτοί είναι οι καταναλωτές με ειδικό βάρος κατά τη διάρκεια του επόμενου έτους. Ξο-δεύουν σταθερά σε εποχές όπως η ση-μερινή που επιβραδύνεται η ανάπτυξη θέσεων εργασίας, τα επιτόκια αυήαν-ται και ξεκινούν ξανά οι αποπληρωμές φοιτητικού χρέους», εξηγεί η Σούζαν Στερν, επικεφαλής οικονομολόγος στην Economic Analysis Associates. Οι αριθμοί είναι ενδεικτικοί. Το μέσο νοικοκυριό με επικεφαλής άτομο ηλικίας 65 ετών και άνω ξόδεψε 2,7% περισσότερο πέρυσι από ό,τι το 2021, σύμφωνα με το υπουργείο Εργασίας, σε σύγκριση με

Οι δαπάνες των αμερικανών άνω των 65 ετών αυήθηκαν πέρυσι κατά 34,5% από το 1982. Η τάση των ηλικιωμένων να ξοδεύουν αντικατο-πρίζει την υγεία, τον πλούτο αλλά και τις παρατεταμένες ψυχολογικές επιπτώσεις της πανδημίας. «Σε όλη μου τη ζωή το σύνθημα ήταν α-ποταμίευση», λέει η 66χρονη Μορίς Γκριν από τη Μασαχουσέτη. Τώρα υπολόγισε ότι δαπάνησε 25% περισσότερα χρήματα ταξιδεύοντας, σε σύγκριση με το 2019.

0,7% για τα νοικοκυριά με νεότερα μέλη.

Οι δαπάνες από τους ηλικιωμένους αυήθηκαν κατά 34,5% από το 1982, σε σύγκριση με 16,5% για τους νεότε-ρους, δεν υπάρχουν ωστόσο συγκρίσιμα δεδομένα για το 2023. Οι καταναλωτές άνω των 60 ετών ανέφεραν ότι ξόδεψαν 7,9% περισσότερο τον Αύγουστο από ό,τι πέρυσι, σε σύγκριση με αυήση 5,1% στις ηλικίες 40-60 ετών, σύμφωνα με έρευνα της Fed της Νέας Υόρκης.

Η τάση των ηλικιωμένων να ξοδεύουν αντικατοπτρίζει την υγεία, τον πλούτο αλλά και τις παρατεταμένες ψυχολογικές επιπτώσεις της πανδημίας. «Σε όλη μου τη ζωή το σύνθημα ήταν αποταμίευση», λέει η 66χρονη Μορίς Γκριν από τη Μα-σασουσέτη. «Τώρα έχω χρήματα στην τράπεζα και ξοδεύω με τρόπους που με φέρνουν κοντά στους φίλους και στην οικογένειά μου», προσθέτει. Κτηματο-μεσίτης με τέσσερα ενήλικα παιδιά που

ζουν μακριά της, υπολόγισε ότι σπατά-λησε 25% περισσότερα χρήματα, αλλά και διπλάσιο χρόνο ταξιδεύοντας, σε σύγκριση με το 2019. «Το γεγονός ότι ένα εκατομμύριο Αμερικανοί δεν επέ-ζησαν από την COVID-19 με διδάξε να μην αφήνω τον χρόνο να περνάει», λέει. «Ο τρόπος ζωής των ηλικιωμένων έχει αλλάξει δραματικά, είναι πιο δραστήριοι από ποτέ. Επενδύουν σε ηλεκτρονικά ποδήλατα, ταξίδια, είδη πεζοπορίας», πιστοποιεί με τη σειρά του ο Μάρσαλ Κοέν, σύμβουλος της εταιρείας ερευνών Circana.

Την άνθηση της λεγόμενης «αργυράς οικονομίας» εξηγεί επίσης το γεγονός ότι οι ηλικιωμένοι είναι οικονομικά εύ-ρωστοι. Οι Αμερικανοί ηλικίας 70 ετών και άνω κατέχουν πλέον σχεδόν το 26% του πλούτου των νοικοκυριών, σύμφωνα με τη Federal Reserve. Έχουν λιγότερα χρέη και είναι ιδιοκτήτες σπιτιών, ενώ

είναι λιγότερο πιθανό να χρειαστεί να μετακομίσουν λόγω ενός έρωτα ή μιας νέας δουλειάς από τους Gen Z και τους Millennials, γεγονότα που τους προστα-τεύει από τον αντικτυπο του αυήανό-μενου κόστους στέγασψς.

Οι συνταξιούχοι έλαβαν επίσης αυή-σηση 8,7% στις πληρωμές κοινωνικής ασφάλισης, τη μεγαλύτερη μονοσή αυή-ση από το 1981, και αυτόματη προ-σαρμογή για να αντισταθμιστεί η κο-ρύφωση του πληθωρισμού στο 9,1% του περασμένου έτους. Αυτοί οι παρά-γοντες «θωράκισαν» τους ηλικιωμένους από τη διδμη μίσση του πληθωρισμού και των υψηλών επιτοκίων.

Και δεδομένου ότι οι περισσότεροι από αυτούς είναι συνταξιούχοι, οι δα-πάνες των ηλικιωμένων είναι λιγότερο εύλωτες στην αυήση της ανεργίας που πολλοί οικονομολόγοι αναμένουν στα επόμενα τρίμηνα.

Στο μικροσκόπιο της ΕΚΤ η αγορά εμπορικών ακινήτων

Η ΕΚΤ ζήτησε από τους εκτιμητές α-κινήτων να εξηγήσουν πώς διαμορ-φώνουν τις εκτιμήσεις τους για τις τιμές, καθώς εντείνονται οι ανησυχίες πως οι τράπεζες της Ευρωζώνης έχουν καθυστερήσει υπερβολικά να απο-μειώσουν την αξία των δανείων τους στην αγορά επαγγελματικού real estate. Η ανησυχία αυτή της ΕΚΤ α-πορρέει εν μέρει από την «ξηρασία» συμφωνιών που παρατηρείται εδώ και ένα χρόνο, γεγονός που δυσκο-

Οι ρυθμιστικές αρχές ανησυχούν πως εκτιμητές και τράπεζες έχουν καθυστερήσει να απομειώσουν τις αξίες.

λεύει πλέον την όποια σύγκριση των αξιών ακινήτων με τις πραγματικές συναλλαγές, είπαν στο Bloomberg πηγές που θέλουν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους.

Οι τράπεζες συχνά στηρίζονται στις αποψεις των εκτιμητών ακινήτων για τις τιμές. Ενώ πολλές τράπεζες έχουν ήδη υποστεί ζημιές από τα δά-νεια που έχουν δώσει στην αγορά ε-παγγελματικών ακινήτων, ενδεχο-

μένως να αναγκαστούν να βάλουν στην άκρη περισσότερα κεφάλαια για την κάλυψη των ζημιών εάν οι τιμές τους αποδειχθούν υπερβολικά αισιόδοξες, σύμφωνα με τις πηγές του Bloomberg. Αρκετές ευρωπαϊκές τράπεζες έχουν χορηγήσει πληθώρα δανείων στην αγορά ακινήτων για επαγγελματική χρήση στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας για να προ-σελκύσουν έσοδα, καθώς τα μηδενικά επιτόκια είχαν συνθλίψει την κερ-δοφορία τους. Όμως, αυτή η κατη-γορία ενεργητικού επλήγη σοβαρά από την αυήση της πληρεργασίας και των online αγορών στη διάρκεια της πανδημίας, προτού οι μεγάλες επι-τοκιακές αυήσεις υπονομεύσουν περαιτέρω τη ζήτηση. Το αποτέλεσμα ήταν οι τιμές να βυθιστούν στις ΗΠΑ και στη Βρετανία, ενώ η πτώση έχει αρχίσει να γίνεται αισθητή και στις αγορές της Ευρωζώνης, συμπεριλα-μβαιόμενες της Γερμανίας. «Τα πρώτα σημάδια της αγοράς real estate για ε-παγγελματική χρήση αποτελούν ση-μαντικά πηγά πιστωτικού κινδύνου για τον χρηματοοικονομικό κλάδο», ανέφερε το ΔΝΤ. Το Ταμείο προει-δοποιεί ότι οι παγκόσμιες τιμές μπορεί να υποχωρήσουν περισσότερο από 10% το επόμενο έτος.

Οι επαφές με τους εκτιμητές τους τελευταίους μήνες εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο των προσπάθειών της ΕΚΤ να αποτρέψει πιθανά πληγ-ματα στις τράπεζες, σύμφωνα με τις πηγές. Οι ρυθμιστικές αρχές ανησυ-χούν ότι οι εκτιμητές και οι τράπεζες έχουν καθυστερήσει να απομειώσουν τις αξίες. Η Deutsche Bank βλέπει συνέχιση της εξασθένησης στην α-γορά real estate για επαγγελματική χρήση στο δεύτερο τρίμηνο. Στη Γαλ-λία, οι πωλήσεις επαγγελματικών α-κινήτων υποχώρησαν το τρίτο τρί-μηνο στο χαμηλότερο επίπεδο σε διάρκεια άνω των 13 ετών, σύμφωνα με την εταιρεία στατιστικής Immostat.

Η gig economy κατακτά τώρα και τον κλάδο των logistics

Αυήνονται οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν πλατφόρμες στελέχωσης

Η gig economy, η ευέλικτη μορφή εργα-σίας, που περιλαμβάνει εργαζομένους ανασφάλιστους, χωρίς συμβάσεις και με ασαφή ωράρια, «κάνει απόβαση» σε πιο παραδοσιακούς χώρους, όπως είναι οι μεγάλες αποθήκες και οι εταιρείες logistics. Υπό το βάρος του ανταγωνι-σμού με μεγάλα ονόματα όπως Uber Technologies και Instacart, κολοσσοί του κλάδου προσφέρουν μεγαλύτερη ευελιξία στους υπαλλήλους τους, από το αντικείμενο μέχρι τις επιλογές βάρδιας και το σύνολο των ωρών απασχόλησης. Το ποσοστό των εργαζομένων στον το-μέα της εφοδιαστικής αλυσίδας που εί-χαν μια ευέλικτη εργασία (βάρδια 4-6 ωρών) αυήθηκε στο 21% φέτος από 15,1% το 2021, σύμφωνα με έρευνα της εταιρείας βιομηχανικής στελέχωσης

Το ποσοστό των εργαζομέ-νων στον τομέα της εφοδια-στικής αλυσίδας που είχαν μια ευέλικτη εργασία αυήθηκε στο 21% φέτος από 15,1% το 2021.

Employ Bridge. Περίπου το 43% των εργαζομένων που συμμετείχε στην έ-ρευνα δήλωσε ότι θα το ενδιέφερε το ευέλικτο πρόγραμμα.

Η ευελιξία σε έναν κλάδο που είναι γνωστός για τα άκαμπτα χρονοδιαγράμ-ματα και τον εξαντλητικό φόρτο εργα-σίας είναι ένα σημάδι ότι οι επιχειρήσεις που βασίζονται σε εφαρμογές (app driven operators) εισχωρούν σε πιο πα-ραδοσιακούς χώρους εργασίας, μάλιστα σε μια «σφικτή» αγορά για τους εργα-ζομένους. Οι διαχειρίσεις στις μεγάλες αποθήκες, βέβαια, δεν καλούν τους ερ-γαζομένους με τον ίδιο τρόπο που ένας επιβάτης καλεί λόγω χάρη την Uber, εν μέρει επειδή οι βιομηχανικές εργασίες

Οι μεγάλες αποθήκες χρησιμοποιούν υπηρεσίες στελέχωσης για την εύρεση εργαζομέ-νων, ορισμένες ωστόσο επιχειρούν να καλύψουν θέσεις εργασίας όταν χρειάζονται άτομα με τρόπο πιο στοχευμένο, όπως τα πρωινά της Δευτέρας, λόγω χάρη, για να προλάβουν τις παραγγελίες ηλεκτρονικού εμπορίου του Σαββατοκύριακου.

απαιτούν ειδική εκπαίδευση και εξει-δίκευση, διευκρινίζουν ειδικοί στον κλάδο των logistics. «Δεν μπορείς να βάζεις κάποιον που είναι καταγεγραμ-μένος ως εργάτης αποθήκης να πηγαίνει σε μια εγκατάσταση», επισημαίνει ο Χισάμ Χάκι, πρόεδρος και ιδρυτής της υπηρεσίας Hapri Gig με έδρα την Αλφα-ρέτα της Τζόρτζια. «Για να λυθεί το πρό-

βλημα, οι εργοδότες που προσλαμβάνουν άτομα στην πλατφόρμα της Hapri Gig επιλέγουν από μια λίστα διαθέσιμων εργαζομένων αντί να απευθύνονται τυ-χαία στο Διαδίκτυο». Οι εργαζόμενοι ρυθμίζουν τη διαθεσιμότητά τους εκ των προτέρων –για παράδειγμα, Πέμπτη και Παρασκευή– και περνούν από μια διαδικασία ελέγχου ιστορικού από τη

Hapri Gig, στους πελάτες της οποίας πε-ριλαμβάνονται η Kenco Group, ο τρίτος πάροχος υπηρεσιών logistics στις ΗΠΑ, ο σουηδικός κατασκευαστής συσκευών Electrolux και ο κατασκευαστής χαλιών Shaw Industries. Οι εργοδότες μπορούν στη συνέχεια να αξιολογήσουν το πο-σοστό συμμετοχής κάθε υποψηφίου, καθώς και τις βαθμολογίες από προη-γούμενους εργοδότες, προτού τον κα-λέσουν να επιλέξει συγκεκριμένη βάρδια.

Οι μεγάλες αποθήκες χρησιμοποιούν εδώ και καιρό υπηρεσίες στελέχωσης για την εύρεση εργαζομένων, ιδιαίτερα σε περιόδους αιχμής, όπως οι γιορτές. Ορισμένες, ωστόσο, επιχειρούν να κα-λύψουν θέσεις εργασίας όταν χρειάζο-νται άτομα με τρόπο πιο στοχευμένο, όπως τα πρωινά της Δευτέρας λόγω χάρη, για να προλάβουν τις παραγγελίες ηλεκτρονικού εμπορίου του Σαββατο-κύριακου. Περίπου 22 εκατ. άνθρωποι απασχολήθηκαν με μερική απασχόληση από επιλογή τον Σεπτέμβριο, από 21 ε-κατ. έναν χρόνο νωρίτερα, σύμφωνα με το Γραφείο Στατιστικών Εργασίας των ΗΠΑ. Ακόμη και οι εταιρείες που επιμένουν «παραδοσιακά» με εργαζο-μένους logistics πλήρους απασχόλησης, εξετάζουν πώς μπορούν να επωφελη-θούν από το μοντέλο της gig economy για να προσελκύσουν και να κρατήσουν υπαλλήλους. Η PepsiCo, λόγω χάρη, δοκιμάζει μια πλατφόρμα που επιτρέπει στους εργαζομένους στην αποθήκη να αλλάζουν εύκολα βάρδιες από τα smartphone τους, μεταζύ άλλων, λέει ο αντιπρόεδρος Τζον Φίλιπς, υπεύθυνος για την αλυσίδα εφοδιασμού.

Οι εργαζόμενοι της gig economy – που συχνά δεν έχουν πρόσβαση σε πα-ροχές, όπως ασφάλιση υγείας ή παροχές συνταξιοδότησης– υπερτριπλασιάστη-καν από το 2017 έως το 2021. Σχεδόν 5 εκατ. άνθρωποι είχαν δηλώσει εισόδημα βασισμένο σε πλατφόρμα, σύμφωνα με έρευνα από το Πανεπιστήμιο του Σι-κάγου τον Μάιο του 2023.

Υπό ενεργειακή «πολιορκία» η Ευρώπη

Ο χειμώνας έρχεται δίχως ρωσικό αέριο και με την ανάφλεξη στη Μέση Ανατολή να απειλεί τις ροές LNG και τις τιμές πετρελαίου

Της ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ

Το φθινόπωρο του 2021 η Ευρώπη βρισκόταν για πρώτη φορά αντιμέτωπη με μια συστηματική μείωση της ροής του φυσικού αερίου από τη Ρωσία, η οποία, όπως απεδείχθη εκ των υστέρων, ετοιμαζόταν να εισβάλει στην Ουκρανία λίγους μήνες αργότερα και να διακόψει πλήρως την παροχή του καυσίμου στη Γηραιά Ηπειρο. Εκτοτε η Ευρώπη έχει αποδυθεί σε μια αγωνιώδη εκστρατεία με στόχο την απεξάρτησή της από τον ενεργειακά πλούσιο γείτονα της, μια εκστρατεία που τη μετέτρεψε στην καλύτερη πελάτισσα της αμερικανικής βιομηχανίας υδρογονοποιημένου φυσικού αερίου (LNG), την οδήγησε σε συμφωνίες παροχής φυσικού αερίου με χώρες της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής, όπως το Κατάρ και την Αλγερία, και οδήγησε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες στην αγορά τερματικών σταθμών LNG. Στο μεταξύ και προτού κλείσει κάθε «παράθυρο ευκαιρίας», χώρες και βιομηχανίες της Ευρώπης είχαν σπεύσει να αγοράσουν όσο περισσότερο ρωσικό αέριο και πετρέλαιο μπορούσαν. Κατόρθωσαν, έτσι, να έχουν σχετική πληρότητα στους ταμειυτήρες τους, τους οποίους θα χρειαστεί όμως να ανατροφοδοτηθούν.

Σήμερα, δύο χρόνια μετά, κι ενώ η ανθρωπότητα παρακολουθεί με δέος τη νέα ανείπωτη τραγωδία στη Μέση Ανατολή, η Ευρώπη ετοιμάζεται να αντιμετωπίσει

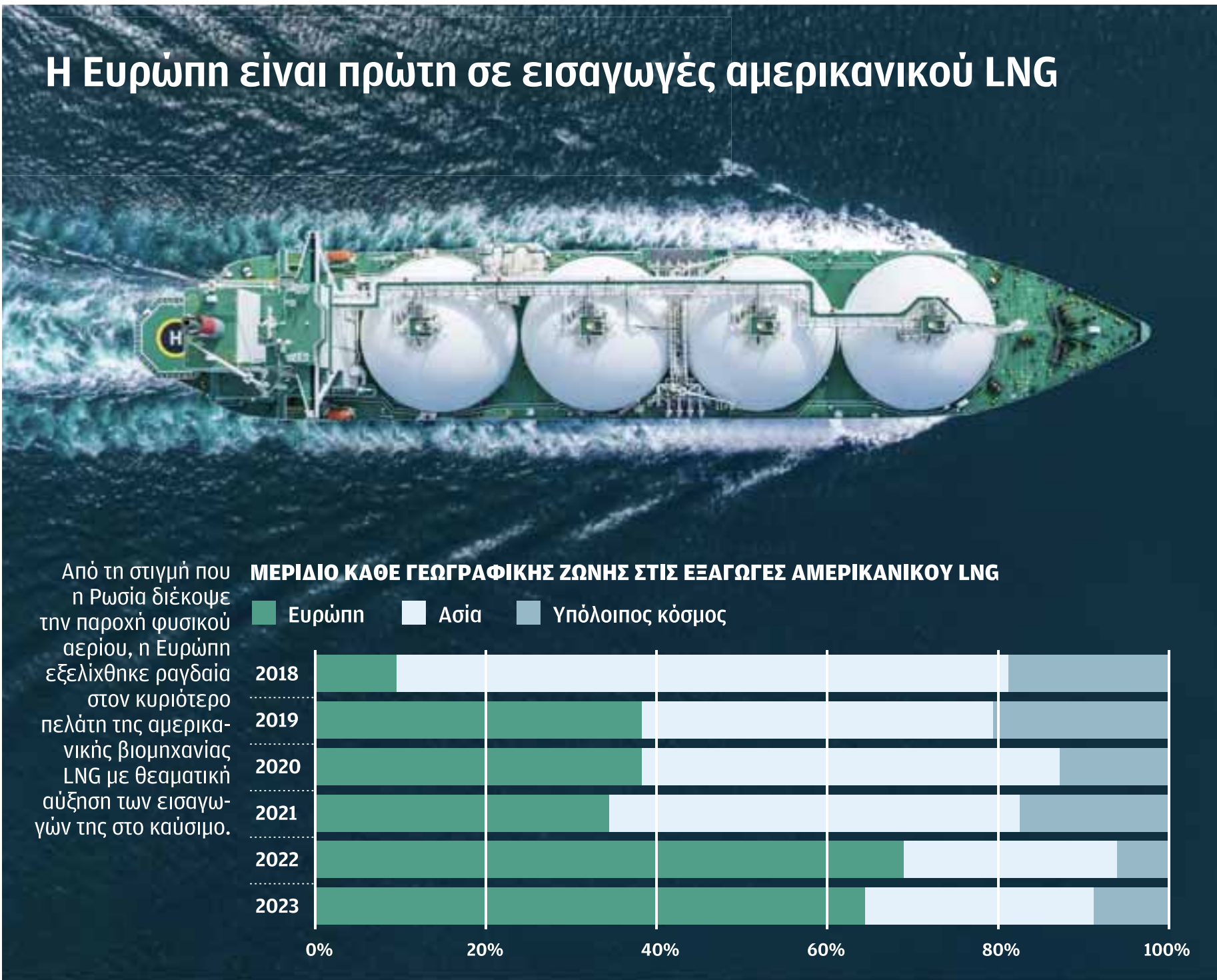
Η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας προειδοποιεί πως η παγκόσμια προσφορά LNG παραμένει περιορισμένη σε σύγκριση με τη ζήτηση.

τωπίσει για πρώτη φορά τον χειμώνα χωρίς καθόλου ρωσικό αέριο και σε συνθήκες ενός είδους ενεργειακής πολιορκίας που στοιχειοθετεί η παρούσα συγκυρία. Εν μέσω κλιμάκωσης του πολέμου, το Ισραήλ έδωσε από τις πρώτες ημέρες εντολή στον ενεργειακό κολοσσό της Chevron να διακόψει κάθε δραστηριότητα στο κοιτάσμα φυσικού αερίου Tamar στην Ανατολική Μεσόγειο. Άμεση συνέπεια αναμένεται να είναι η μείωση των εξαγωγών αερίου από το Ισραήλ προς την Αίγυπτο, που με τη σειρά της ενδέχεται να μειώσει τις εξαγωγές LNG στην Ευρώπη.

Η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας προειδοποιεί πως η παγκόσμια προσφορά LNG παραμένει περιορισμένη σε σύγκριση με τη ζήτηση. Την ίδια στιγμή, διαρροή στον αγωγό αερίου Balticconnector ανάμεσα στη Φινλανδία, τη Λετονία και την Εσθονία οδηγεί αναγκαστικά σε διακοπή της λειτουργίας του.

Ο συγκεκριμένος αγωγός δεν διοχετεύει αέριο στην Ευρώπη, αλλά το συμβάν καταγράφεται ένα χρόνο μετά τις εκρήξεις στον Nord Stream, που επίσης είχαν οδηγήσει σε διακοπή της λειτουργίας του σημαντικότερου αγωγού μεταφοράς του ρωσικού αερίου. Ως εκ τούτου γεννούνται υποψίες για δολιοφθορά και εντεινόμενη ανησυχία για το πόσο ασφαλείς είναι οι στρατηγικές σημασιών ενεργειακές υποδομές της Ευρώπης.

Σε ό,τι αφορά το πετρέλαιο, η άμεση αντίδραση της αγοράς ήταν μια σχετικά

ΠΗΓΗ: Εταιρεία δεδομένων για την ενέργεια Kpler

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

μικρή άνοδος της τιμής του και μάλιστα σε επίπεδα κάτω από τα 90 δολ. το βαρέλι στα οποία είχε φθάσει τον Σεπτέμβριο, όταν Σαουδική Αραβία και Ρωσία αποφάσισαν να παρατείνουν μέχρι το τέλος του έτους τη συμφωνία τους για μείωση της παραγωγής τους. Σύντομα μάλιστα αποκλιμακώθηκαν οι τιμές του πετρελαίου, που σημειωτέον δεν παράγεται ούτε στο Ισραήλ ούτε στα παλαιστινιακά εδάφη. Οικονομικοί αναλυτές προειδοποιούν, όμως, ότι το ενδεχόμενο ενός παρατεταμένου πολέμου στη Μέση Ανατολή και ιδιαιτέρως με την εμπλοκή του Ιράν, που δυστυχώς διαγράφεται αυτή τη στιγμή ως το πιθανότερο σενάριο, μπορεί να εκτοξεύσει το πετρέλαιο στα 150 δολάρια το βαρέλι.

Φόβοι για τις τιμές στην ενέργεια
Η εμπλοκή του Ιράν στον πόλεμο μπορεί να είναι καθοριστική για την πορεία των τιμών του πετρελαίου επειδή αναπόφευκτα θα προκαλέσει νέα σκλήρυνση της στάσης της Ουάσινγκτον προς την Τεχεράνη. Από τον Αύγουστο του περα-

Τα σενάρια για πετρέλαιο στα 150 δολ. το βαρέλι και η άνοδος στα προθεσμιακά συμβόλαια φυσικού αερίου.

σμένου έτους κι ενώ η Σαουδική Αραβία κώφευε στις εκκλήσεις της για αύξηση της παραγωγής, η Ουάσινγκτον έχει χαλαρώσει την πίεση στην Τεχεράνη και Αμερικανοί αξιωματούχοι έχουν και πάλι επαφές με Ιρανούς ομολόγους τους για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν. Η υπερδύναμη έχει έτσι επιτρέψει την αύξηση των εξαγωγών ιρανικού πετρελαίου, που αποτέλεσε φέτος τη δεύτερη πηγή σταδιακής αύξησης της παγκόσμιας προσφοράς μετά το σκιστολιθικό πετρέλαιο των ΗΠΑ.

Δεδομένου, βέβαια, ότι βρίσκεται σε εξέλιξη μια προσπάθεια των οικονομιών ανά τον κόσμο να περιορίσουν την κατανάλωση ορυκτών καυσίμων και να

αυξήσουν τις καθαρές μορφές ενέργειας, τις ανανεώσιμες πηγές και το υδρογόνο, οι προβλέψεις αυτές για εκτόξευση του πετρελαίου στα 150 δολ. το βαρέλι θα μπορούσαν να θεωρηθούν ιδιαίτερος απαισιόδοξες. Δεν τις συμμερίζονται άλλοι, όπως προκύπτει από τις προβλέψεις της Goldman Sachs, που παρά τον πόλεμο επιμένει πως οι τιμές του πετρελαίου θα διαμορφωθούν στα 100 δολ. το βαρέλι. Δεν λείπουν οι αναλύσεις, που υπογραμμίζουν τις θεμελιώδεις διαφορές ανάμεσα στο σημερινό διεθνές περιβάλλον και σε εκείνο του Οκτωβρίου 1973, όταν ο αραβόισραηλινός πόλεμος του Γιομ Κιπούρ οδήγησε σε πετρελαϊκή κρίση και κλόνισε την παγκόσμια οικονομία.

Δύσκολα μπορεί, πάντως, να καθυστερήσει κανείς διαβάζοντας τα στοιχεία που έχουν συγκεντρώσει αναλυτές της CITIC Futures για το πώς εξελίχθηκαν οι τιμές του μαύρου χρυσού σε παλαιότερες και όχι απαραίτητα τόσο μακρινές κρίσεις: 240% στη διάρκεια του πρώτου πολέμου στον Κόλπο το 1990, 45% με

τον πόλεμο στο Ιράκ το 2003 και 40% με τον εμφύλιο της Λιβύης το 2011.

Και βέβαια η Ευρώπη παραμένει σε κλίμα ανησυχίας για τις τιμές του φυσικού αερίου. Είναι γεγονός ότι έχουν αποκλιμακωθεί πλήρως από τα διαστημικά επίπεδα των 300 ευρώ η μεγαβατώρα στα οποία είχαν εκτοξευθεί τον Αύγουστο του 2022. Κινούνται ωστόσο ανοδικά, καθώς η κλιμάκωση του πολέμου στη Μέση Ανατολή και τα προβλήματα στον αγωγό στη Φινλανδία επαναφέρουν την ανησυχία για την προσφορά του καυσίμου.

Την ώρα που συντασσόταν το παρόν, τα προθεσμιακά συμβόλαια Νοεμβρίου στην αγορά της Ολλανδίας κυμαίνονταν στα 53,29 ευρώ η μεγαβατώρα, σημειώνοντας άνοδο 14,5%. Και όπως επισημαίνουν αναλυτές της αγοράς, δεν αποκλείεται να διακοπούν και οι δραστηριότητες στο Λεβιάθαν, το άλλο κοιτάσμα αερίου του Ισραήλ, καθώς βρίσκεται κοντά στον Λίβανο, οπότε θα υπάρξει περαιτέρω πλήγμα στην παγκόσμια προσφορά.

Σε επιφυλακή

Επισημαίνοντας τους κινδύνους που απειλούν την προσφορά πετρελαίου από τη Μέση Ανατολή λόγω του πολέμου, η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας μίλησε για «ραγδαία κλιμάκωση των γεωπολιτικών κινδύνων», αλλά επιχείρησε να καθησυχάσει τη διεθνή γνώμη δεσμευόμενη πως θα παρακολουθεί την αγορά πετρελαίου και «είναι έτοιμη να δράσει αν χρειαστεί για να διασφαλίσει επάρκεια προσφοράς στην παγκόσμια αγορά».

3,5 εκατ.

τόνους LNG ετησίως συμφώνησε το Κατάρ να παρέχει στη γαλλική TotalEnergies για 37 χρόνια.

Ο κίνδυνος

Ο οικονομολόγος Νουριέλ Ρουμπίν εκτιμά πως οι αγορές υποτιμούν προς το παρόν τον κίνδυνο μιας γενίκευσης του πολέμου στην ευρύτερη Μέση Ανατολή και προειδοποιεί ότι με εμπλοκή του Ιράν και του Λιβάνου «σφοδώς θα διακοπεί η προσφορά πετρελαίου από την περιοχή, θα ακολουθήσει εκτόξευση των τιμών του «μαύρου χρυσού» και ο αντίκτυπος στην οικονομία θα είναι τεράστιος».

240%

ΕΚΤΟΞΕΥΘΗΚΕ η τιμή του πετρελαίου το 1990 στη διάρκεια του πρώτου πολέμου στον Κόλπο.

Ακραίο σενάριο

Η επενδυτική Alpine Macro, που υπογραμμίζει την αβεβαιότητα για τις εξελίξεις στη Μέση Ανατολή, αλλά προσεμφέλι κλιμάκωση του πολέμου ανάμεσα στο Ισραήλ και τη Χαμάς, τονίζει πως το «πλέον ακραίο σενάριο θα είναι ένα πλήγμα του Ισραήλ στις πυρηνικές εγκαταστάσεις του Ιράν, κάτι που θα οδηγήσει σε εκτόξευση των τιμών του πετρελαίου στα 150 δολ. το βαρέλι».

Πτώση της παραγωγής ενέργειας από πυρηνικά στη Γαλλία

Την πολιορκία της Ευρώπης ολοκληρώνει μια σειρά από μικρότερες εοτίες κινδύνου για την ενεργειακή της ασφάλεια. Ανάμεσά τους η πτώση της παραγωγής πυρηνικής ενέργειας στη Γαλλία, αλλά και οι επαναλαμβανόμενες απειλές στις εγκαταστάσεις φυσικού αερίου της Chevron στην Αυστραλία.

Ο ενεργειακός κολοσσός της Γαλλίας, η Electricité de France, ανακοίνωσε την Τετάρτη το βράδυ ότι θα μειώσει αναγκαστικά τις εξαγωγές ενέργειας στις γειτονικές ευρωπαϊκές χώρες εξαιτίας προβλημάτων στον πυρηνικό αντιδραστήρα στο Σεντ Αλμπάν. Στην περίπτωση

Πληθαίνουν τα προβλήματα στους αντιδραστήρες της, μειώνει τις εξαγωγές ενέργειας σε γειτονικές χώρες.

του Σεντ Αλμπάν αιτία είναι η ροή στον Ροδανό ποταμό.

Εχουν, όμως, προηγηθεί τα δύο τελευταία χρόνια αλλεπάλληλα τεχνικά προβλήματα στους πυρηνικούς αντιδραστήρες της Γαλλίας, που παρουσιάζουν ρωγμές και γενικότερα μεγάλη διάβρωση

εξαιτίας της παλαιότητας τους. Εχουν έτσι αναγκάσει το γαλλικό κράτος να διακόψει τη λειτουργία ανησυχητικά μεγάλου αριθμού πυρηνικών μονάδων, που εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα βρίσκονται σε φάση αποκατάστασης και επιδιόρθωσης. Το αποτέλεσμα είναι, όμως, ότι στη διάρκεια του περασμένου έτους η παραγωγή πυρηνικής ενέργειας από τις πυρηνικές μονάδες της Γαλλίας μειώθηκε στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων 34 ετών.

Πρόκειται για τη μοναδική από όλες τις χώρες-μέλη της Ε.Ε. που δεν επλήγη όταν η Μόσχα μείωσε δραστικά την πα-

ροχή αερίου στην Ευρώπη, καθώς βασίζεται στην πυρηνική ενέργεια και καλύπτει με εισαγωγές ενέργειας ουσιαστικά ένα αμελητέο τμήμα των ενεργειακών της αναγκών. Αποτελεί όμως εξαιρετικά αρνητική συγκυρία το γεγονός ότι τα προβλήματα στους πυρηνικούς αντιδραστήρες της Γαλλίας συμπίπτουν χρονικά με την ενεργειακή κρίση που γνωρίζει η Ευρώπη τα τελευταία δύο χρόνια από το καλοκαίρι του 2021 και τη μείωση της ροής ρωσικού αερίου.

Η αδρανοποίηση μεγάλου αριθμού αντιδραστήρων της έχει ουσιαστικά κλονίσει τον ρόλο που έπαιζε μέχρι προ-

σφάτως η Γαλλία ως μεγαλύτερος παραγωγός πυρηνικής ενέργειας στη Γηραιά Ηπειρο. Γεννάει, άλλωστε, ερωτηματικά ως προς το ποιο μέρος του πυρηνικού της στόλου θα είναι ενεργό μέσα σ' αυτά τα δύσκολα χρόνια που χρειάζεται αναπλήρωση των χαμένων ενεργειακών πόρων της Ευρώπης. Τελευταία η κατάσταση έχει αρχίσει να βελτιώνεται, καθώς έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες αποκατάστασης σε 11 από τους 16 αντιδραστήρες που αντιμετώπισαν πρόβλημα.

Οι υπόλοιποι 4 αναμένεται να έχουν αποκατασταθεί και να επανέλθουν σε λειτουργία γύρω στα τέλη του έτους.

ΡwC Κύπρου

Annual Review 2023

Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα μας

ΑΝΑΛΥΣΗ

Κρατικές επενδύσεις
προετοιμάζουν το μέλλονΤου **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Μία από τις παγκόσμιες τάσεις στην Ευρώπη, και όχι μόνον, αφορά την ενίσχυση κρατικών επενδυτικών οργανισμών. Ήδη οι επενδυτικοί οργανισμοί σε ευρωπαϊκά κράτη υπολογίζονται σε 25 και φαίνεται ότι θα προστεθούν νέοι που θα διαχειρίζονται πόρους από τα δημοσιονομικά πλεονάσματα που δημιουργούνται σε πολλές χώρες. Σύμφωνα με δημοσιεύματα, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία σχεδιάζουν τη λειτουργία επενδυτικών ταμείων που θα επενδύουν τα δημοσιονομικά πλεονάσματα σε έργα υποδομών ή προστασία του περιβάλλοντος.

Αυτή η τάση επιβεβαιώνει ότι η οικονομική παρουσία του κράτους έχει ενισχυθεί στην πραγματικότητα, αφού παλαιότερα δεν ήταν τόσο εμφανής και σημαντική όσο είναι τα τελευταία χρόνια. Η πανδημία στις ανεπτυγμένες οικονομίες του κόσμου ξεπεράστηκε, κυρίως

Είναι μια κούρσα
με έπαθλο την προσαρμογή των οικονομιών
στις νέες απαιτήσεις.

χάρη στην ενίσχυση της αγοράς και των πολιτών με κρατικά κεφάλαια.

Η ισχυρότερη οικονομία του κόσμου, οι ΗΠΑ, άνοιξε τον χορό επιδοτήσεων με στόχο την επαναφορά στη χώρα της παραγωγής τον διεθνή ανταγωνισμό, την εξάλειψη της εξάρτησης από την Κίνα. Στον ίδιο δρόμο βρίσκεται και η Ευρώπη που θα διαθέσει πόρους για την ανάπτυξη, την πράσινη μετάβαση, την κλιματική αλλαγή και την ανταγωνιστικότητα.

Είναι μια κούρσα με έπαθλο την προσαρμογή των οικονομιών στις νέες απαιτήσεις, την κλιματική αλλαγή, την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών. Στον παγκόσμιο ανταγωνισμό έχουν πλεονέκτημα χώρες με ισχυρή δημοσιονομική επίδοση. Μια κατάσταση η οποία δεν γίνεται πλήρως αντιληπτή όταν επικρατούν αντιλήψεις που απλώς επικεντρώνουν στο μέλλον πρακτικές του παρελθόντος. Κι αυτό δεν συνιστά πολιτική επιλογή, αλλά προκύπτει από τον τρόπο που σκέπτονται και δρουν οι άνθρωποι στις οικονομίες, επιχειρήσεις και καταναλωτές.

Εκθεση του ΔΝΤ επισημαίνει

την παγκόσμια διάσταση αντιλήψεων και συμπεριφορών όσον αφορά τη διαχείριση προσδοκιών. Στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες κυριαρχούν όσοι διαμορφώνουν προσδοκίες με βάση εμπειρίες του παρελθόντος. Είναι περισσότερο συνδεδεμένοι με ό,τι έζησαν στο παρελθόν και ερμηνεύουν σημερινές εξελίξεις με βάση αυτό, επεκτείνουν το παρελθόν στο μέλλον και κινούνται ανάλογα.

Η διαμόρφωση των προσδοκιών με βάση εμπειρίες του παρελθόντος δεν περιορίζει μόνο την αποτελεσματική διαχείριση του οικονομικού κλίματος όσον αφορά, για παράδειγμα, πληθωριστικές προσδοκίες. Καταναλωτές και επιχειρήσεις μένουν προσκολλημένοι περισσότερο στην εικόνα που είχαν από την άνοδο των τιμών τους προηγούμενους μήνες και διαμορφώνουν συμπεριφορά, περιμένοντας ανάλογη κίνηση των τιμών και τους επόμενους μήνες.

Η προσκόλληση στις εμπειρίες του παρελθόντος, όταν είναι κυρίαρχος τρόπος σκέψης, καλύπτει μεγάλο φάσμα προσδοκιών. Από τη λειτουργία του κράτους και τη διαχείριση των κρίσεων έως την κατεύθυνση της χρηματοπιστωτικής αγοράς και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από τις φυσικές καταστροφές, όλα αντιπετωπίζονται με βάση εμπειρίες του χθες. Είναι μια επιπλέον παγίδα που κρατάει όχι μόνο την οικονομία, αλλά την κοινωνία δέσμια αντιλήψεων και ιδεοληψιών.

Και είναι παράδοξο ότι η «παγίδα του παρελθόντος» υπάρχει σε μια εποχή που πολλοί άνθρωποι είναι «εκτεθειμένοι» στα νέα, όταν τα μέσα ενημέρωσης αλλά και τα κοινωνικά δίκτυα ενημερώνουν συνεχώς για ό,τι συμβαίνει και υποτίθεται για ό,τι πρόκειται να συμβεί προσεχώς. Κι όμως η αυξημένη ποσότητα ενημέρωσης που καταναλώνουν οι πολίτες δεν είναι διαφωτιστική, ενδεχομένως η μεγάλη ποσότητα δεν καλύπτει το έλλειμμα ποιότητας.

Η δημιουργία αισθήματος εμπιστοσύνης, η επεξήγηση της πραγματικότητας, η έμφαση στην ακρίβεια όσων λέγονται ή διαδίδονται, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία. Είναι επιλογές που δύσκολα μπορούν να ελεγχθούν, αντίθετα με την ευκολία του παραδείγματος από το παρελθόν.

Ισχυροί κλυδωνισμοί στην αγορά
των συνθετικών διαμαντιών

Καταρρέει η τιμή τους, κήρυξε πτώχευση μεγάλη εταιρεία στις ΗΠΑ

Τα συνθετικά διαμάντια που φτιάχνονται στο εργαστήριο χάνουν τη λάμψη τους, έπειτα από παρατεταμένη περίοδο άνηθσης. Η WD Lab Grown Diamonds, ο δεύτερος μεγαλύτερος παραγωγός τεχνητών διαμαντιών στις ΗΠΑ, κήρυξε πτώχευση κι έγινε το πρώτο μεγάλο θύμα του κλάδου, στον απόηχο της έκρηξης για τη χρήση συνθετικών πολυτιμών λίθων. Η εταιρεία με έδρα την Ουάσινγκτον δήλωσε ότι είχε συνολικές υποχρεώσεις 44 εκατ. δολαρίων, με περισσότερα στοιχεία ύψους 3 εκατ. δολαρίων. Οι πολύτιμες πέτρες που καλλιεργούνται στο εργαστήριο αποτελούν σημαντική απειλή για τον τομέα των φυσικών διαμαντιών, καθώς οι καταναλωτές –δείτερα στις ΗΠΑ– επιλέγουν να αγοράσουν κοσμήματα με διαμάντια που δημιουργούνται στο εργαστήριο, αλλά είναι σχεδόν χημικά πανομοιότυπα με αντίστοιχα που εξορύσσονται από το έδαφος.

Η γκέιτς της βιομηχανίας, η De Beers,

Άλλος μεγάλος παραγωγός
του κλάδου, η Diamond Foundry, αναζητεί μελλοντική
ανάπτυξη εκτός του
τομέα των κοσμημάτων.

έχει προεidoποιήσει εδώ και καιρό ότι ο κλάδος που αναπτύσσεται στο εργαστήριο θα «αυτοαναφλεχθεί», καθώς η υπερπαραγωγή ώθησε τη βιομηχανία σε απώλειες και οι τιμές για τα κατασκευασμένα διαμάντια κατέρρευσαν. Οι τιμές των διαμαντιών ενός καρατίου που καλλιεργούνται στο εργαστήριο έχουν καταρρεύσει περισσότερο από τρεις φορές μέσα σε επτά χρόνια, καθώς οι κατασκευαστές συνεχίζουν να καταλύουν την αγορά. Η WD Lab Grown Diamonds, η οποία ιδρύθηκε το 2008, ήταν πρωτοπόρος και τάρδεε τον παγκόσμιο κλάδο των διαμαντιών, καταγράφοντας έσοδα 33 εκατ. δολαρίων πέρυσι. Ο Πολ Ζιμνίτσκι, ένας ανεξάρτητος αναλυτής διαμαντιών, είπε ότι η WD Lab Grown Diamonds ήταν κάτι σαν «αντιπρόσωπος» για τη βιομηχανία και η κατάρρευση της κατέστρεψε σαφώς ό,τι γίνεταί πολύ δύσκολο για οποιονδήποτε να ανταγωνιστεί τους Κινέζους και Ινδούς παραγωγούς.

Η κατάρρευση ενός μεγάλου κατασκευαστή διαμαντιών εργαστηρίου

Η κατάρρευση ενός μεγάλου κατασκευαστή διαμαντιών εργαστηρίου προκαλεί προφανώς ανακούφιση στον κλάδο εξόρυξης φυσικών διαμαντιών, που είδε ως υπαρξιακή απειλή την αλματώδη ανάπτυξη των συνθετικών λίθων. Η αγορά ακατέργαστων διαμαντιών δέχθηκε διπλή πίεση από τα εργαστηριακά αλλά και από τη μείωση της ζήτησης, καθώς οι καταναλωτές μείωσαν τις δαπάνες για είδη πολυτελείας,

προκαλεί προφανώς ανακούφιση στον κλάδο εξόρυξης φυσικών διαμαντιών, που είδε ως υπαρξιακή απειλή την αλματώδη ανάπτυξη των συνθετικών λίθων. Η αγορά ακατέργαστων διαμαντιών δέχθηκε διπλή πίεση, από τα εργαστηριακά αλλά και από τη μείωση της ζήτησης, καθώς οι καταναλωτές μείωσαν τις δαπάνες για είδη πολυτελείας.

Η De Beers λάνσαρε τον περασμένο μήνα τη δική της σειρά διαμαντιών που καλλιεργούνται στο εργαστήριο με την επωνυμία Lightbox, όμως αποφάσισε να μην υλοποιήσει τελικά την απόφασή της να πουλήσει κατασκευασμένα διαμάντια δακτυλίδια αρραβώνων. Η WD Lab Grown Diamonds χρησιμοποιεί μια τεχνική που ονομάζεται χημική εναπόθεση ατμού, που ψεκάζει ένα ατμοποιημένο υλικό σε μια επιφάνεια για να δημιουργήσει πολύτιμους λίθους, που οι καταναλωτές δεν μπορούν να ξεχωρίσουν από τα εξορυσσόμενα διαμάντια. Το 2020 η εταιρεία μήνυσε ανταγωνιστές στον κλάδο των συνθετικών διαμαντιών, κατηγορώντας τους

ότι παραβίασαν τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας της για την παραγωγή λίθων στο εργαστήριο. Ο άλλος μεγάλος παραγωγός συνθετικών διαμαντιών στις ΗΠΑ, η Diamond Foundry, αναζητεί μελλοντική ανάπτυξη εκτός του κλάδου των κοσμημάτων. Ο διευθύνων σύμβουλος Μάρτιν Ροσάιζεν δήλωσε στους Financial Times τον Αύγουστο ότι επιδιώκει να προμηθεύσει γκοφρέτες διαμαντιών για τη βιομηχανία ημιαγωγών, καθώς το κόστος παραγωγής συνέχιζε να πέφτει.

Οι τιμές για τα ακατέργαστα διαμάντια, στο μεταξύ, σημείωσαν πτώση το 2023, καθώς πολλοί καταναλωτές μετά την πανδημία γύρισαν την πλάτη στα πολυτελή προϊόντα, έπειτα από δύο χρόνια - ρεκόρ στις πωλήσεις πολυτιμών λίθων. Σύμφωνα με τον δείκτη Zimnisky Global Rough Diamond Index, οι τιμές είναι οι χαμηλότερες εδώ και έναν χρόνο. Σύμφωνα με τους αναλυτές, οι τιμές έπεσαν καθώς οι καταναλωτές μετά την πανδημία άρχισαν να τρώνε έξω, να ταξιδεύουν και να ξοδεύουν χρήματα σε

εμπειρίες και όχι σε είδη πολυτελείας. «Τα διαμάντια είναι μια αγορά που καθοδηγείται πλήρως από τον καταναλωτή», εξηγεί ο Εντν Γκόλαν, ανεξάρτητος αναλυτής διαμαντιών. Η ζήτηση των αγοραστών για κοσμήματα με διαμάντια επηρεάζει τις τιμές των ακατέργαστων διαμαντιών και, σε κάποιον βαθμό, τις τιμές λιανικής. Οι λιανοπωλητές ενίσχυσαν τη ζήτηση των καταναλωτών ριχνοντας εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια σε διαφημίσεις. Οι αναλυτές του κλάδου αναμένουν άλμα στις λιανικές πωλήσεις κατά τη διάρκεια των χειμερινών διακοπών και στις αρχές του 2024. Οι χειμερινοί μήνες είναι η περίοδος αιχμής των αρραβώνων και τα Χριστούγεννα και η ημέρα του Αγίου Βαλεντίνου είναι συνήθως προσοδοφόρες περίοδοι για τις εταιρείες κοσμημάτων. Αν και αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια μικρή άνοδο στις τιμές των ακατέργαστων διαμαντιών, «συνολικά θα δούμε πτώση των πωλήσεων από έτος σε έτος την περίοδο των γιορτών», προβλέπει ο Ντέιβιντ Τζόνσον, εκπρόσωπος της De Beers.

Οι ΗΠΑ είναι η μεγαλύτερη αγορά για αποστάγματα με βάση την αγαυή του Μεξικού.

Μπίρες και τεκίλα
από το Μεξικό
πίνουν οι Αμερικανοί

Οι Αμερικανοί πίνουν λιγότερο αλκοόλ απ' ό,τι στο παρελθόν, αλλά όταν το κάνουν είναι πιθανότερο να επιλέξουν ποτά made in Mexico. Οι ΗΠΑ είναι σήμερα η μεγαλύτερη αγορά για αποστάγματα με βάση την αγαυή του Μεξικού και τις κορυφαίες μπίρες της χώρας, με τα μεξικανικά brands να κυριαρχούν στη βιομηχανία αλκοολούχων ποτών, καθώς οι καταναλωτές «διψάνε» για προϊόντα με αυθεντικές ιστορίες. Πέρυσι, η τεκίλα και το μεσκόλ ξεπέρασαν το αμερικανικό ούισκι και έγιναν η δεύτερη ταχύτερα αναπτυσσόμενη κατηγορία οινοπνευματωδών ποτών σε έσοδα και όγκο στις ΗΠΑ. Μόνο το 2022 πουλήθηκαν στη χώρα σχεδόν 30 εκατομμύρια 9λιτρα κιβώτια τεκίλας, ποτό που αναμένεται να ξεπεράσει το 2023 τη βότκα ως η ταχύτερα αναπτυσσόμενη κατηγορία οινοπνευματωδών.

Η άνοδος των μεξικανικών αλκοολούχων ποτών στις ΗΠΑ είναι το

αποτέλεσμα έξυπνου μάρκετινγκ, αλλά και της προθυμίας των καταναλωτών να ξοδέψουν σε προϊόντα υψηλότερης ποιότητας. Η ανάπτυξη της τεκίλας –και του μεσκόλ ειδικότερα– βασίζεται στις πωλήσεις premium ή high-end εμπορικών σιμάτων, όπως τα Casamigos και Don Julio, τα οποία κοστίζουν περισσότερο, αλλά παράγονται με 100% αγαυή, χωρίς πρόσθετα. Η Casamigos, που ίδρυσε ο Τζορτζ Κλούνιι προ δεκαετίας, άνοιξε τον δρόμο για άλλες premium τεκίλες που ανήκουν σε διασημότητες και είναι η τεκίλα με τις μεγαλύτερες πωλήσεις φέτος στον ιστότοπο ηλεκτρονικού εμπορίου αλκοόλ Drizly. Άνθηση γνωρίζει και η μεξικανική μπίρα, καθώς οι εισαγωγές της στις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 10,6% το 2023, με τη Modelo Especial να είναι η μπίρα με τις περισσότερες πωλήσεις στις ΗΠΑ, εκθρονίζοντας την Bud Light, η οποία κατείχε τα ντρία από το 2001.

Κύμα πτωχεύσεων εταιρειών στις ΗΠΑ

Οι μαζικές πτωχεύσεις μεγάλων επιχειρήσεων ρίχνουν βαριά τη σκιά τους στην αμερικανική οικονομία. Οι επιχειρήσεις που συσφύρουναν χρέη όταν τα επιτόκια ήταν χαμηλότερα αντιμετωπίζουν τώρα αυξανόμενο κίνδυνο κατάρρευσης. Κολοσσοί όπως οι SVB Financial, Bed Bath & Beyond και Yellow κατέθεσαν φέτος αίτηση υπαγωγής στο κεφάλαιο 11 του αμερικανικού πτωχευτικού κώδικα, με φόντο τον αυξημένο πληθωρισμό, τα υψηλότερα επιτόκια, τη μείωση της ομοσπονδιακής βοήθειας και τις παρατεταμένες διαταραχές στην εφοδιαστική αλυσίδα. Στο ίδιο μονοπάτι οδηγούν πιθανότατα και άλλες μεγάλες εταιρείες, καθώς τα υψηλά επιτόκια τις ωθούν στα άκρα.

Κι ενώ κάθε τύπος πτώχευσης σηματοδοτεί ανησυχία, οι πτωχεύσεις μεγάλων επιχειρήσεων ενέχουν ιδιαίτερα σημαντικούς οικονομικούς κινδύνους. Μπορούν να προκαλέσουν αλυσισδωτές αντιδράσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές, να οδηγήσουν σε απώλειες χιλιάδων θέσεων εργασίας ή, στην περι-

Οι χρεοκοπίες επιχειρήσεων
με περισσότερα στοιχεία
άνω του 1 δισ. δολ. έφθασαν
τις 16 το φετινό α' εξάμηνο.

πτώση της Lehman Brothers το 2008, να προκαλέσουν ύφεση. Για του λόγου το αληθές, η κατάρρευση της Yellow, μιας εκ των μεγαλύτερων εταιρειών μεταφοράς στην Αμερική, αυτό το καλοκαίρι αντίκπνε σε ολόκληρη την οικονομία, από τις εγχώριες αγορές ναυτιλίας και ακινήτων έως τη Wall Street. Ο ρυθμός πτωχεύσεων βέβαια απέχει πολύ από την οικονομική κρίση του 2008 ή την ύφεση της πανδημίας του 2020. Οι χρεοκοπίες μεγάλων επιχειρήσεων ήταν ασυνήθιστα χαμηλές πέρυσι, επομένως μέρος της αύξησης αντανακλά ένα είδος ομαλοποίησης. Η αμερικανική οικονομία εξακολουθεί να αναπτύσσεται, καθώς

Κολοσσοί, όπως οι SVB Financial και Yellow κατέθεσαν αίτηση υπαγωγής στο κεφάλαιο 11 του αμερικανικού πτωχευτικού κώδικα.

οι καταναλωτές ξοδεύουν και οι επιχειρήσεις προσλαμβάνουν, με τους εργοδότες να προσθέτουν 336.000 θέσεις εργασίας τον Σεπτέμβριο σε όλους σχεδόν τους κλάδους.

Παρά το θετικό κλίμα, ωστόσο, οι αιτήσεις πτωχεύσεων –οι οποίες κατά μια εκτίμηση τριπλασιάστηκαν το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους σε σύγκριση με την ίδια περίοδο πέρυσι– συνοδεύονται από αυξανόμενους οικονομικούς κινδύνους. Οι αποταμιεύσεις της πανδημίας εξαντλούνται, οι τράπεζες αποσύρονται από τον δανεισμό και οι αποδόσεις των ομολόγων αυξάνονται –εργκτικό «κοκτέιλ» που θα μπορούσε

να περιορίσει την ανάπτυξη.

Οι μεγάλες πτωχεύσεις ή αυτές που υποβλήθηκαν από εταιρείες με περισσότερα στοιχεία άνω του 1 δισ. δολ., έφθασαν τις 16 το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους, ξεπερνώντας τον συγκρίσιμο μέσο όρο εξαμήνου των 11 από το 2005 έως το 2022, σύμφωνα με την εταιρεία συμβούλων Cornerstone Research. Η SVB Financial Group, η μνητρική της Silicon Valley Bank, ήταν η μεγαλύτερη εταιρική πτώχευση, με περισσότερα στοιχεία σχεδόν 20 δισ. δολ. τη στιγμή της κατάθεσής της. Η κρίση εξαπλώθηκε γρήγορα, δημιουργώντας έντονους φόβους για ύφεση και ανε-

γκάζοντας την Ομοσπονδιακή Τράπεζα να παρέμβει για να καθοσυχάσει τις αγορές. Η κατάρρευση της SVB προκάλεσε υποχώρηση στον τραπεζικό δανεισμό, που εξακολουθεί να αποτελεί οικονομική απειλή. «Οι εταιρείες επιβιώντα τα τελευταία χρόνια εκμεταλλευόμενες τα εξαιρετικά χαμηλά επιτόκια», εξηγεί η Είμη Κουάκενμπος εκτελεστική διευθύντρια στο Αμερικανικό Ινστιτούτο Πτωχεύσεων. «Αλλά πολλές από αυτές τις εταιρείες βλέπουν αυτά τα δάνεια να λήγουν τώρα και δυσκολεύονται να τα αναχρηματοδοτήσουν επειδή τα επιτόκια τώρα είναι σημαντικά υψηλότερα», καταλήγει.

Νέα διλήμματα σε ΕΚΤ λόγω Μέσης Ανατολής

Πιέσεις για παύση στις αυξήσεις επιτοκίων, περιπλέκεται η συζήτηση για πρόωρο τερματισμό του προγράμματος PEPP

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Οι νέες εντάσεις στη Μέση Ανατολή σε συνδυασμό με το πρόσφατο ισχυρό sell-off στην αγορά ομολόγων αλλάζουν τα δεδομένα για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε ό,τι αφορά τόσο τις αποφάσεις για τα επιτόκια όσο και την «τύχη» των επανεπενδύσεων του έκτακτου προγράμματος PEPP, με το πρόωρο τέλος του να έχει τεθεί στο τραπέζι από τα «γεράκια» του διοικητικού συμβουλίου.

Τα πρακτικά της τελευταίας συνεδρίασης της ΕΚΤ, η οποία και διεξήχθη πριν από το ξέσπασμα των συγκρούσεων στο Ισραήλ, έδειξαν πως η συζήτηση για το εάν θα έπρεπε να ακολουθηθεί μια παύση των αυξήσεων ή ότι ήταν ιδιαίτερα έντονη. Η Κριστίν Λαγκάρντ είχε άλλωστε σχολιάσει κατά τη συνέντευξη Τύπου ότι η απόφαση για την αύξηση των επιτοκίων κατά 25 μ.β. δεν ήταν ομόφωνη, αλλά στηρίχθηκε από «ισχυρή πλειοψηφία» του Δ.Σ. και έπεται

Η σύγκρουση στο Ισραήλ και το ράλι των αποδόσεων των ομολόγων θα περιορίσουν περαιτέρω τις προοπτικές ανάπτυξης της Ευρωζώνης.

από διαβουλεύσεις αρκετών ωρών, με κάποια μέλη να δηλώνουν την προτίμησή τους για μια «στάση» τώρα στις αυξήσεις λόγω της επιδείνωσης του σκηνικού της οικονομίας. Όπως έδειξαν τα πρακτικά, ορισμένοι αξιωματούχοι επέκριναν την απόφαση για τη νέα αύξηση στα επιτόκια τον περασμένο μήνα, προειδοποιώντας ότι η ΕΚΤ κινδύνευε να επαναλάβει το λάθος του 2011 όταν αύξησε το κόστος δανεισμού μόνο για να το μειώσει μήνες αργότερα μετά το ξέσπασμα της κρίσης

€7 τρισ.

ο **ισολογισμός** της ΕΚΤ, από την κορυφή των περίπου **9 τρισ. ευρώ** τον Ιούνιο του 2022

€1,67 τρισ.

οι θέσεις της ΕΚΤ **στα ομόλογα της Ευρωζώνης** υπό το έκτακτο πρόγραμμα **PEPP**

€38,3 δισ.

η αξία των **ελληνικών ομολόγων** που κατέχει η ΕΚΤ, από **39,8 δισ. ευρώ** τον Ιούλιο του 2022

ΚΑΤΑ

€12,9 δισ.

έχει αυξήσει τις θέσεις της η ΕΚΤ στα **ιταλικά ομόλογα** μέσω των επανεπενδύσεων του **PEPP** - η μεγαλύτερη αύξηση μεταξύ όλων των ομολόγων της Ευρωζώνης

€1,26 τρισ.

οι **ακαθάριστες εκδόσεις ομολόγων** από τις χώρες της Ευρωζώνης το 2024, εκτιμά η **Barclays**

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

δημόσιου χρέους. Οι αντιρρήσεις από τα «περιστέρια» του Δ.Σ. δεν ήταν αρκετές για να αποτρέψουν την «ισχυρή πλειοψηφία» από το να συμφωνήσει στη 10η συνεχή αύξηση των επιτοκίων. Ωστόσο, η απόφαση μεταξύ της αύξησης των επιτοκίων και της παύσης ήταν δύσκολη και οριακή. Συγκεκριμένα ήταν η πιο δύσκολη απόφαση που αντιμετώπισε το Δ.Σ. από τότε που άρχισε να αυξάνει το κόστος δανεισμού, το καλοκαίρι του 2022. Σύμφωνα με αναλυτές, οι εξελίξεις

στη Μέση Ανατολή κάνουν πλέον την απόφαση για παύση στις αυξήσεις των επιτοκίων κατά τη συνεδρίαση αυτού του μήνα στην Αθήνα απόλυτα βέβαιη. «Όσο κι αν η ΕΚΤ προσπάθησε να κρατήσει ανοικτή την πόρτα για περαιτέρω αυξήσεις επιτοκίων μετά την απόφαση του Σεπτεμβρίου, οι πρόσφατες εξελίξεις σαφώς περιέπλεξαν τη θέση της», σημειώνει ο επικεφαλής οικονομολόγος της ING, Κάρστεν Μπρτζέκι. Ενώ η άνοδος των τιμών του πετρελαίου θα ασκήσει νέα ανοδική πίεση

στον πληθωρισμό και θα μπορούσε να καταστήσει πιο απίθανη την επίτευξη του στόχου του 2% στο τέλος του 2025, η σύγκρουση στο Ισραήλ και στη Μέση Ανατολή, καθώς και το ράλι των αποδόσεων των ομολόγων θα περιορίσουν περαιτέρω τις προοπτικές ανάπτυξης της Ευρωζώνης. «Οι πρόσφατες εξελίξεις σημαίνουν ότι η παύση στην επόμενη συνεδρίαση της ΕΚΤ έχει γίνει πιο βέβαιη. Ωστόσο, για τη συνεδρίαση του Δεκεμβρίου μια αύξηση των επιτοκίων εξακολουθεί να είναι στο τραπέζι, εάν

επιμείνει η αύξηση των τιμών του πετρελαίου», προσθέτει ο οικονομολόγος. Εκτός από την πορεία των επιτοκίων, το θέμα του πρόωρου τερματισμού του προγράμματος των επανεπενδύσεων του PEPP είναι επίσης ένα ζήτημα που επηρεάζεται από τις πρόσφατες εξελίξεις στη Μέση Ανατολή και το sell-off στην αγορά ομολόγων. Μετά τη συνεδρίαση του Σεπτεμβρίου, οι «φωνές» από τα «γεράκια» του Δ.Σ. για το τέλος των επανεπενδύσεων, πολύ νωρίτερα από τα τέλη του 2024 που έχει προγραμμα-

τιστεί, δυνάμωσαν, πιέζοντας για άμεση περαιτέρω μείωση του ισολογισμού της ΕΚΤ, ο οποίος από περίπου 9 τρισ. ευρώ το 2022 έχει μειωθεί στα 7,07 τρισ. ευρώ πλέον και στα χαμηλότερα επίπεδα από τον Δεκέμβριο του 2020.

Ωστόσο, η πρόσφατη αναταραχή στις αγορές ομολόγων και η σημαντική αύξηση των αποδόσεων των κρατικών τίτλων της Ευρωζώνης μπορεί να περιπλέξουν τις συζητήσεις για το ενδεχόμενο του πρόωρου τερματισμού των επανεπενδύσεων, οι οποίες αναμενόταν να ξεκινήσουν σύντομα.

Η Κριστίν Λαγκάρντ έχει επανειλημμένως δηλώσει πως οι επανεπενδύσεις του PEPP αποτελούν την «πρώτη γραμμή άμυνας» της τράπεζας για τη διατήρηση της μετάδοσης της πολιτικής. Σύμφωνα με αναλυτές, εάν επικοινωνηθεί το πρόωρο τέλος του προγράμματος, θα οδηγήσει σε νέα αναταραχή στην αγορά ομολόγων –και ειδικά στην πιο «ευαίσθητη» ευρω-περιφέρεια–, η οποία έχει ήδη βιώσει έντονους κραδασμούς το τελευταίο διάστημα, με το spread της Ιταλίας να ξεπερνάει τις 200 μονάδες βάσης και την απόδοση του ιταλικού 10ετούς να πλησιάζει το 5% –αν και αυτό εν μέρει οφείλεται στα δημοσιονομικά ζητήματα που αντιμετωπίζει η χώρα. Παράλληλα θα αυξήσει τις ανάγκες δανεισμού σε χώρες που έλαβαν στήριξη και «πόντα» στη συνέχισή της έως τα τέλη του επόμενου έτους, τη στιγμή που σύμφωνα με την Barclays το 2024 οι ακαθάριστες εκδόσεις ομολόγων από τις χώρες της Ευρωζώνης θα αγγίζουν το 1,26 τρισ. ευρώ.

«Η άνοδος των αποδόσεων των ομολόγων, σε συνδυασμό με νέες ανησυχίες για τη βιωσιμότητα του χρέους στην Ευρωζώνη, θα δυσκολέψει την ΕΚΤ να συμφωνήσει τελικά στο τέλος της επανεπένδυσης των αγορών ομολόγων στο πλαίσιο του PEPP νωρίτερα από ό,τι έχει προγραμματιστεί», επισμαίνει ο Μπρτζέκι της ING.

Συνεχίζεται η αντιπαράθεση για τις επανεπενδύσεις ομολόγων

Ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας αντέκρουσε τις εκκλήσεις ορισμένων μελών του Δ.Σ. της ΕΚΤ για πρόωρο τέλος του προγράμματος PEPP, επισημαίνοντας ότι μπορεί να χρειαστεί αυτή η «δύναμη πυρός» σε ένα γεωπολιτικό περιβάλλον γεμάτο κινδύνους. «Πρέπει να διατηρήσουμε την ευελιξία μας και να δράσουμε αν χρειαστεί», είπε σε συνέντευξή του στο Reuters. «Η τρέχουσα κατάσταση στην αγορά ομολόγων είναι μια υπενθύμιση ότι το PEPP και η ευέλικτη πολιτική επανεπένδυσης που το συνοδεύει είναι σημαντικά», δήλωσε από την πλευρά του ο Σλοβένος κεντρικός τραπεζίτης Μπόστιαν Βάσλε, αν και ει-

ναι στην... πλευρά των «γερακιών». Προς το παρόν, πάντως, άλλα «γεράκια» δεν δείχνουν να κάνουν πίσω. Ο επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας του Βελγίου Πιερ Βουνς δήλωσε ότι δεν θεωρεί ότι υπάρχει λόγος να συνεχιστούν οι επανεπενδύσεις έως τα τέλη του 2024. «Είμαι υπέρ της επανέναρξης τουλάχιστον της συζήτησης. Πρέπει να σκεφτούμε έναν κόσμο όπου θα σταματήσουμε τις επανεπενδύσεις PEPP», τόνισε.

Ανάλογες ήταν οι δηλώσεις και του Λετονού κεντρικού τραπεζίτη, Μάρτινς Κάζακς. Όπως τόνισε, η άνοδος των αποδόσεων των ιταλικών ομολόγων απλώς αντανακλά το διευρυνόμενο δι-

Δύναμη πυρός το PEPP σε ένα περιβάλλον γεμάτο κινδύνους, λέει ο Γ. Στουρνάρας.

μοσιονομικό έλλειμμα της χώρας και αυτό δεν θα πρέπει να εμποδίσει την ΕΚΤ να συζητήσει το πρόωρο τέλος των επανεπενδύσεων του PEPP. «Η ΕΚΤ θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο αλλαγής σχεδίων σχετικά με την επανεπένδυση των ομολόγων που λήγουν από το χαρτοφυλάκιο PEPP ύψους 1,7 τρισ. ευρώ», δήλωσε και ο Λιθουανός κεντρικός τραπεζίτης, Γκεντιμίνας Σίμκου. «Όταν πάρθηκε η απόφαση να συνεχιστεί η αντικατάσταση τίτλων μέχρι το επόμενο έτος, ο πληθωρισμός προβλεπόταν να είναι πολύ χαμηλότερος», δήλωσε.

Πάντως, όπως ανέφεραν πηγές του Reuters, η ΕΚΤ μπορεί άνετα να κρα-

τήσει στον «πάγο» την έναρξη της συζήτησης για το PEPP τουλάχιστον έως την επόμενη άνοιξη, όταν θα είναι πιο ξεκάθαρο προς τα πού οδεύει ο πληθωρισμός κι αν οι αυξήσεις επιτοκίων είχαν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Κάποια μέλη του Δ.Σ. υποστηρίζουν ότι οι επανεπενδύσεις στο πλαίσιο του PEPP πρέπει να τερματιστούν πριν γίνει οποιαδήποτε συζήτηση για μείωση των επιτοκίων, ενώ άλλα θεωρούν ότι η αλλαγή στην καταληκτική προθεσμία (τέλος του 2024) θα οδηγούσε σε παράβαση της καθοδηγησης της τράπεζας και επομένως πρέπει να εξεταστεί αν το πλάνη στην αξιοπιστία της ΕΚΤ μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το όφελος.

«Ψαλίδι» στα μπόνους τραπεζιτών του City

Μειωμένα είναι φέτος τα μπόνους για τους τραπεζίτες του λονδρέζικου City, λόγω της παρατεταμένης μείωσης στις συγχωνεύσεις και εξαγορές και της οικονομικής αβεβαιότητας. Τα μπόνους των junior αναλυτών, που διανύουν το πρώτο τους έτος στη δουλειά, μειώθηκαν κατά μέσον όρο στο 43,2% του βασικού μισθού τους το καλοκαίρι του 2023, από 55,3% πέρυσι, σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας προσλήψεων για τον χρηματοοικονομικό τομέα Dartmouth Partners, τα οποία επικαλείται το Bloomberg. Τα νούμερα ήταν μειωμένα και για τους τραπεζίτες με μεγαλύτερη εμπειρία.

Η αύξηση του κόστους δανεισμού παγκοσμίως και ο κίνδυνος ύφεσης σε πολλές οικονομίες επιδρούν αρνητικά στις συγχωνεύσεις και εξαγορές, με αποτέλεσμα οι συναλλαγές να μειώνονται πάνω από 30% σε σχέση με πέρυσι, στα 2,1 τρισ. δολάρια. Με αυτόν τον

Πτώση 30% των συναλλαγών φέτος σε σχέση με πέρυσι – Σε μειώσεις προσωπικού προχωρούν επενδυτικές τράπεζες.

ρυθμό θα δυσκολευτούν να φτάσουν τα 3 τρισ. δολάρια για το σύνολο του 2023, παρότι αυτά τα ετήσια επίπεδα θεωρούνταν δεδομένα την τελευταία δεκαετία.

Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον, πολλές επενδυτικές τράπεζες αναγκάζονται να επανεξετάσουν το εργατικό δυναμικό τους, με την Barclays να προχωράει σε έναν κύκλο απολύσεων την περασμένη εβδομάδα. Η Goldman Sachs επίσης μειώνει σε εργατικό δυναμικό της. «Ενώ οι αναταράξεις των τελευ-

ταίων 12 μηνών μπορεί να προκαλούν στους junior τραπεζίτες μια ανακούφιση που έχουν ακόμη δουλειά, υπήρξε απογοήτευση ανάμεσα σε κάποιους επαγγελματίες γιατί δεν έλαβαν υψηλότερα μπόνους, τα οποία να αντανάκλουν τη σκληρή δουλειά τους κατά τη διάρκεια μιας δύσκολης περιόδου», αναφέρει η έκθεση της Dartmouth. Η έρευνα της εταιρείας ανάμεσα σε 137 junior τραπεζίτες, που πραγματοποιήθηκε από τον Ιούλιο έως τον Αύγουστο σε μεγάλες τράπεζες, όπως οι JP Morgan Chase, Citigroup και Morgan Stanley, έδειξε πως παρότι το κλίμα ήταν σε γενικές γραμμές αρνητικό, οι πιο χαμηλόβαθμοι εργαζόμενοι ήταν πιο προστατευμένοι σε σχέση με τα υψηλόβαθμα στελέχη.

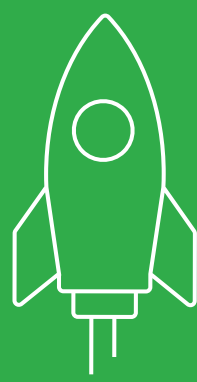
Οι βασικοί μισθοί των νεότερων τραπεζιτών αυξήθηκαν, αντισταθμίζοντας εν μέρει το πλήγμα από τα μειωμένα μπόνους. Έτσι, οι συνολικές απολαβές

για τους αναλυτές πρώτου έτους παρέμειναν σταθερές, ενώ εκείνοι στο δεύτερο έτος τους είδαν μια μικρή αύξηση. Για τους senior τραπεζίτες οι απολαβές εμφάνισαν μείωση 1%. Σημειώνεται ότι το 2022 οι συνολικές απολαβές των πιο υψηλόβαθμων τραπεζιτών (στο επίπεδο του vice president) είχαν μειωθεί κατά 13%.

Εν μέσω ανησυχιών για τις απολύσεις, λιγότεροι εργαζόμενοι αποφασίζουν να αλλάξουν δουλειά, με τον Άλεξ Κροφτ της Dartmouth να σημειώνει ότι οι προσλήψεις είναι τόσο περιορισμένες, ώστε η σημερινή περίοδος να συγκρίνεται με εκείνη του δημοψηφίσματος για το Brexit, το 2016. Με τα χαμηλά έσοδα από τις συγχωνεύσεις και εξαγορές να πλήττουν τις απολαβές σε όλες τις βαθμίδες της ιεραρχίας στις τράπεζες, ο Κροφτ προειδοποιεί ότι «οι ημέρες των σημαντικών μπόνους έχουν τελειώσει για το προσεχές μέλλον».

Η Barclays προχώρησε σε έναν κύκλο απολύσεων την περασμένη εβδομάδα, ενώ και η Goldman Sachs μειώνει το εργατικό δυναμικό της.

B-start

Κάνε καλή αρχή με Business Start

Ισχύουν όροι | Cyta Business Call Center 150

Ολοκληρωμένες Λύσεις για νέες επιχειρήσεις
Σταθερή | Ίντερνετ | Υψηλότερη Cloud | Κινητή

Δωρεάν εγκατάσταση και πολλά προνόμια

Μέχρι 25% έκπτωση στη μηνιαία συνδρομή για 12 μήνες

Μαζί από την αρχή

Σε ταραγμένα νερά ξανά η παγκόσμια οικονομία

Ανησυχία για εκτίναξη πετρελαίου και πληθωρισμού λόγω πολέμου

Η σκιά του νέου πολέμου στη Μέση Ανατολή πέφτει ήδη βαριά πάνω στην παγκόσμια οικονομία και ενσπείρει ανησυχία για το ενδεχόμενο κλιμάκωσης του πολέμου και μετεξέλιξης του σε ευρύτερη σύγκρουση με εμπλοκή άλλων χωρών της περιοχής. Ιδιαίτερως επειδή μια ευρύτερη σύγκρουση μπορεί να οδηγήσει σε εκτόξευση των τιμών του πετρελαίου και να επιταχύνει, έτσι, και πάλι τον πληθωρισμό που μόλις κατόρθωσαν να θέσουν υπό περιορισμένο έλεγχο οι μεγάλες κεντρικές τράπεζες.

Στη σύνοδο του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας στο Μαρακές, στελέχη επιχειρήσεων και τραπεζικών κολοσσών, πολιτικοί αλλά και επικεφαλής διεθνών οργανισμών προειδοποιούν πως το φάσμα ενός ευρύτερου πολέμου έρχεται τώρα να προστεθεί στους κινδύνους που απειλούν την παγκόσμια οικονομία, ενώ αυτή προσπαθεί ακόμη να ανακάμψει από την ύφεση της πανδημίας και το πλήγμα του πολέμου στην Ουκρανία. Οι κίνδυνοι από τον πόλεμο του Ισραήλ με τη Χαμάς βρέθηκαν στο επίκεντρο των συνομιλιών, μαζί με την ανησυχία για την παγκόσμια υπερχρέωση και τους κινδύνους από το υπερβολικό χρέος, όπως και τα όξι και τόσο ικανοποιητικά αποτελέσματα από τη μάχη κατά της κλιματικής κρίσης. «Ισως διανύουμε την πλέον επικίνδυνη περίοδο που έχει γνωρίσει ο κόσμος εδώ και πολλές δεκαετίες», τόνισε ο Τζέιμι Ντίμον, διευθύνων σύμβουλος του τραπεζικού κολοσσού της JPMorgan Chase, που παράλληλα με τον πόλεμο στο Ισραήλ και στην Ουκρανία αναφέρθηκε στο δυσθεώρητο χρέος και τα διαρκώς

διογκούμενα ελλείμματα. Παράλληλα ο Τζόις Τσανγκ, επικεφαλής του τομέα διεθνών ερευνών στην JPMorgan, σχολίασε τις πρόσφατες δυσοίωνες επισημάνσεις του ΔΝΤ ότι επιδεινώνεται η μακροπρόθεσμη δυναμική ανάπτυξης των οικονομιών, αυξάνονται διαρκώς τα εμπόδια στο εμπόριο, οξύνονται οι πολιτικές εντάσεις και ανεβαίνει το παγκόσμιο χρέος. Όπως τόνισε, δεν υπάρχουν φωτεινά σημεία στην ευρύτερη εικόνα της παγκόσμιας οικονομίας, εκτός από τη θετική πορεία των ΗΠΑ και της Ινδίας.

«Ισως διανύουμε την πλέον επικίνδυνη περίοδο εδώ και πολλές δεκαετίες», τόνισε ο επικεφαλής της JPMorgan Τζέιμι Ντίμον.

Παράλληλα, στον κίνδυνο εκτόξευσης των τιμών του πετρελαίου αλλά και βαθύτατης κρίσης εμπιστοσύνης εξαιτίας του πολέμου αναφέρθηκε ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ, που προειδοποίησε παράλληλα για το ενδεχόμενο νέας κλιμάκωσης του πληθωρισμού. Αναφερόμενη στους κινδύνους που εγκυμονεί ο νέος πόλεμος στη Μέση Ανατολή, η επικεφαλής του ΔΝΤ Κρισταλίνα Γκεοργκιέβα μίλησε για «ένα νέο σύννεφο στον κάπως φωτεινότερο ουρανό της παγκόσμιας οικονομίας».

Νωρίτερα, στελέχη του Ταμείου, συ-

μπερίλαμβανομένου και του κορυφαίου οικονομολόγου του Πιερ Ολιβιέ Γκουρίνχας, είχαν εκφράσει ικανοποίηση για το γεγονός ότι οι κεντρικές τράπεζες κατόρθωσαν να αυξήσουν επιθετικά τα επιτόκια και να ανακόψουν μερικώς τον πληθωρισμό, χωρίς να οδηγήσουν, έως τώρα τουλάχιστον, τις οικονομίες τους σε ύφεση. Καθώς, όμως, προχωρούσαν οι εργασίες της συνόδου, το κλίμα άρχισε να γίνεται ολοένα και πιο βαρύ καθώς επεκτεινόταν ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή και πυροδοτούσε όλο και μεγαλύτερη ανησυχία για τις επιπτώσεις του στην παγκόσμια οικονομία. Και αυτό γιατί σε παρελθούσες κρίσεις στη Μέση Ανατολή εκτοξεύονταν πάντα οι τιμές του πετρελαίου και τώρα οι προβλέψεις μιλούν για άνοδο των τιμών από τα 100 δολ. το βαρέλι έως και τα 150 δολ. το βαρέλι σε περίπτωση ευρύτερης σύρραξης με συμμετοχή και του Ιράν. Σύμφωνα, όμως, με σχετική μελέτη του ΔΝΤ, κάθε φορά που οι τιμές του πετρελαίου αυξάνονται κατά 10%, ο πληθωρισμός επιταχύνεται κατά περίπου 0,4 εκατοστιαίες μονάδες.

Καθυστασιαστική η Γέλεν

Η μόνη αισιόδοξη νότα στη σύνοδο ΔΝΤ - Παγκόσμιας Τράπεζας ήταν οι εκτιμήσεις της Αμερικανίδας υπουργού Οικονομικών Τζάνετ Γέλεν, η οποία κρίνοντας μάλλον από την καλή πορεία της αμερικανικής οικονομίας δήλωσε ότι δεν περιμένει πως ο νέος πόλεμος «θα αποτελέσει μείζονα παράγοντα στην εικόνα της παγκόσμιας οικονομίας». Σημειωτέον ότι στην πρόσφατη έκθεση του ΔΝΤ για την παγκόσμια οι-

Χιλιάδες Παλαιστίνιοι στη Λωρίδα της Γάζας μετακινούνται προς το νότιο τμήμα. Το φάσμα ενός ευρύτερου πολέμου στη Μέση Ανατολή προστίθεται στους κινδύνους που απειλούν τη διεθνή οικονομία ενώ αυτή προσπαθεί να ανακάμψει από την ύφεση της πανδημίας και το πλήγμα από τον πόλεμο στην Ουκρανία.

κονομία που δόθηκε στη δημοσιότητα λίγες ημέρες προτού ανάψει η νέα φωτιά στη Μέση Ανατολή, το Ταμείο έβλεπε επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονο-

μικής ανάπτυξης στο 3% από το 3,5% του περασμένου έτους και περαιτέρω επιβράδυνση στο 2,9% το επόμενο έτος. Εκτιμούσε, επίσης, πως φέτος ο πλη-

θωρισμός θα αποκλιμακωθεί στο 6,9% και περαιτέρω στο 5,8% το επόμενο έτος.

CNBC, BLOOMBERG, FINANCIAL TIMES

Το έθνος των startups στέλνει στη μάχη τα παιδιά της τεχνολογίας

Τον **ΜΑΙΚΑ ΝΤΕ ΛΑ ΜΕΡΣΕΝΤ**

Καθώς το Ισραήλ ετοιμάζεται για έναν πόλεμο ανάλογο του οποίου δεν έχει ζήσει εδώ και δεκαετίες, η κινητοποίηση στρατιωτικών δυνάμεων είναι η μεγαλύτερη στην ιστορία του. Αυτή η επιστράτευση έχει βαρύ αντίκτυπο στις επιδόσεις μικρών εταιρειών που εδώ και χρόνια έχουν δώσει στη χώρα το παρατσούκλι «το έθνος των νεοφυών εταιρειών».

Οι ένοπλες δυνάμεις του Ισραήλ έχουν καλέσει στα όπλα περίπου 360.000 πολίτες που έχουν περάσει από στρατιωτική εκπαίδευση. Η κλίμακα της επιστράτευσης, όμως, θα δοκιμάσει τις αντοχές του κλάδου της τεχνολογίας, που αντιπροσωπεύει περίπου το 20% της οικονομίας της χώρας και μια σημαντική μερίδα της παγκόσμιας δραστηριότητας σε τομείς υψηλής τεχνολογίας και στρατηγικής σημασίας, όπως η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, η τεχνητή νοημοσύνη και οι μικροεπεξεργαστές.

Εχει επιστρατευθεί περίπου το 4% του πληθυσμού του Ισραήλ που φτάνει

Η διεθνής εταιρεία Deel ανακοίνωσε ότι περίπου 1.300 υπάλληλοι και συνεργάτες της στο Ισραήλ έχουν ήδη επιστρατευθεί.

περίπου τα εννέα εκατομμύρια άτομα. Σύμφωνα, όμως, με επενδυτές και ιδρυτές νεοφυών εταιρειών, οι εταιρείες τεχνολογίας και ιδιαίτερως οι νεοφυείς αναγκάζονται να προσφέρουν ένα δυσανάλογα μεγάλο ποσοστό των επιστρατευμένων δεδομένου ότι το προσωπικό τους αποτελείται από νεαρά άτομα. Και βέβαια δεν είναι μόνον οι υπάλληλοι των νεοφυών εταιρειών που ρίχνονται στον πόλεμο στη Γάζα: οι κολοσσοί διεθνούς βεληνεκούς και ιδιαίτερως στον κλάδο της τεχνολογίας απασχολούν σημαντικό αριθμό υπαλλήλων στο Ισραήλ. Η Microsoft, για παράδειγμα, δήλωσε μέσα στην εβδομάδα ότι το προσωπικό της στο Ισραήλ ανέρχεται σε σχεδόν 3.000 άτομα.

Σύμφωνα με επενδυτές, οι εταιρείες τεχνολογίας αναγκάζονται να προσφέρουν ένα δυσανάλογα μεγάλο ποσοστό των επιστρατευμένων, δεδομένου ότι το προσωπικό τους αποτελείται από νεαρά άτομα.

Ο κολοσσός των μικροεπεξεργαστών Nvidia επιβεβαίωσε ότι ένας άνδρας εκ των απαχθέντων από τη Χαμάς στο μουσικό φεστιβάλ ήταν υπάλληλός της

και το όνομά του ήταν Αβινάταν Ορ. Εκτοτε η εταιρεία ματαίωσε συνέδριο των απαχθέντων από τη Χαμάς στο μουσικό φεστιβάλ ήταν υπάλληλός της

Στην ασφάλεια του δολαρίου, του χρυσού και ομολόγων στρέφονται οι επενδυτές

Κροδασμοί, ενδεχομένως ισχυρότεροι αυτή τη φορά, αναμένεται να κλονίσουν τα χρηματιστήρια αυτή την εβδομάδα καθώς η κλιμάκωση της βίας στη Μέση Ανατολή πυροδοτεί στρόφη των επενδυτών στα ασφαλή καταφύγια, ενώ παράλληλα αλλάζει τις εκτιμήσεις της αγοράς για την πορεία των επιτοκίων.

Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος σήμερα το δολάριο, το γιεν και το ελβετικό φράγκο, τα τρία νομίσματα που παραδοσιακά αποτελούν ασφαλή καταφύγια σε περιόδους κρίσης. Το δολάριο έχει σημειώσει άνοδο για τέταρτη συνεπτή εβδομάδα, ενώ το ελβετικό φράγκο έχει εκτοξευθεί στα υψηλότερα επίπεδα ενός και πλέον έτους έναντι του ευρώ. Μαζί με τα δύο νομίσματα

Το αμερικανικό νόμισμα σημείωσε κέρδη για τέταρτη διαδοχική εβδομάδα.

και το επίσης ασφαλές καταφύγιο του χρυσού, που την Παρασκευή σημείωσε τη μεγαλύτερη άνοδο από τον Μάρτιο και όταν συντασσόταν το παρόν κείμενο βρισκόταν στα 1.941,50 δολάρια η ουγγιά. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και οι τιμές του πετρελαίου που πλησιάζουν και πάλι τα επίπεδα των 90 δολαρίων το βαρέλι μετά το άλμα 6% που σημείωσαν την Παρασκευή. Οι επενδυτές έχουν αρχίσει να αποτι-

Ο χρυσός κατέγραψε τη μεγαλύτερη άνοδο από τον περασμένο Μάρτιο.

μούν τον πιθανό αντίκτυπο του πολέμου στην προσφορά ενέργειας καθώς η ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής είναι μία από τις σημαντικότερες στον κόσμο στην παραγωγή υδρογονανθράκων. Πολλαπλασιάζονται, έτσι, τα σενάρια για την πορεία των τιμών του «μαύρου χρυσού» σε αναλογία με την κλιμάκωση και το εύρος του πολέμου.

«Αν αρχίσει να φαίνεται πως διευρύνεται η σύγκρουση, οι τιμές του πετρελαίου θα αυξηθούν περαιτέρω», προεξοφλεί ο Μάικλ Ενγκλουντ, επικεφαλής των οικονομολόγων της Action Economics LLC στο Κολοράντο.

Και όπως τονίζει ο Μπερνάρ Μπομόλ, επικεφαλής των οικονομολόγων του

The Economic Outlook Group στο Νιου Τζέρσεϊ, μια διεύρυνση του πολέμου θα προκαλέσει πληθωρισμό και ως συνεπακόλουθο θα αυξηθούν περαιτέρω τα επιτόκια σε όλον τον κόσμο.

Παράλληλα, ίσως αυτή την εβδομάδα σημειωθούν ανατροπές στην αγορά ομολόγων και ειδικότερα των ομολόγων του αμερικανικού δημοσίου μετά τις αυξομειώσεις της περασμένης εβδομάδας και τις απότομες αλλαγές ανάμεσα στην άνοδο και την πτώση. Τα κρατικά ομόλογα εντάσσονται και αυτά στην κατηγόρια των ασφαλών καταφυγίων σε εποχές κρίσης και συνήθως προσελκύουν μαζί τους επενδυτές.

Σύμφωνα με την Bloomberg Economics και πολλούς οικονομολό-

γους, η κλιμάκωση του πολέμου μπορεί να οδηγήσει σε παγκόσμια ύφεση. Η δυσοίωση εκτίμηση προσιτή στον προβληματισμό των επενδυτών σχετικά με το αν η αμερικανική ομοσπονδιακή τράπεζα, η Federal Reserve, τείνει να αποφασίσει «πάγωμα» των επιτοκίων. Πηγή της ανησυχίας είναι τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα την Παρασκευή και φέρουν τον πληθωρισμό της υπερδύναμης να επιταχύνεται και πάλι. Δεν έχει, άλλωστε, εκλείψει ο προβληματισμός των επενδυτών σχετικά με το κατά πόσον τα δύο κόμματα του αμερικανικού Κογκρέσου θα αποτρέψουν το «λουκέτο» στο αμερικανικό δημόσιο.

REUTERS, BLOOMBERG

Global Transport and Logistics

Υψηλής ποιότητας λύσεις ομαδοποιημένων μεταφορών. Ανταγωνιστικές τιμές και ταχύτητα.

Σαρώστε αυτόν τον QR κωδικό και μάθετε περισσότερα!

We add value to your business. | gagroup.com

Αβεβαιότητα ξανά για τις τιμές των καυσίμων

Μετά την Ουκρανία, ο νέος πόλεμος στη γειτονιά μας προκαλεί αναταράξεις στην αγορά πετρελαίου και φυσικού αερίου

Της **ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Ο **κίνδυνος** μιας νέας ενεργειακής κρίσης, που μπορεί να προκαλέσει πιθανή γε-νέικευση των εκθροπραξιών στην εύ-φλεκτη περιοχή του Περσικού Κόλπου, επανήλθε για την Ευρώπη πριν καλά καλά προλάβει να συνέλθει από αυτή που προκάλεσε πέρυσι η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και μάλιστα την πιο κρίσιμη στιγμή: της έλευσης της χειμερινής περιόδου, όπου η ζήτηση για ενέργεια ανεβαίνει κατακόρυφα. Οι εκτιμήσεις των διεθνών αναλυτών για εκτίναξη της τιμής του πετρελαίου στα 150 δολάρια το βαρέλι –στο κακό σενάριο εμπλοκής του Ιράν στις εκθρο-πραξίες– προκαλούν τρόμο για τις ε-πιπτώσεις στο εύθραυστο οικονομικό περιβάλλον, όχι μόνον της Ευρώπης, αφού «θα μπορούσε να είναι το έναυσμα μιας παγκόσμιας ύφεσης», σύμφωνα με τους αναλυτές, αντίστοιχης με αυτή του 1973, που οδήγησε σε μια σχεδόν δεκαετία παρατεταμένης οικονομικής ανάπτυξης με πληθωρισμό τρεις φορές πάνω από τον μέσο όρο της δεκαετίας του 1960. Το Ιράν παράγει μόλις το 4% της παγκόσμιας προσφοράς πετρελαίου, έχει όμως τον έλεγχο των Στενών του Ορμούζ απ’ όπου περνάει το 30% της παγκόσμιας προσφοράς πετρελαίου και πάνω από το 25% της παγκόσμιας προσφοράς LNG.

Η διεθνής ενεργειακή αγορά έχει μπει από την περασμένη εβδομάδα στον ρυθμό των αναταράξεων που προκάλεσε η εμπλοκή κατάσταση μεταξύ Ισραήλ - Χαμάς, η οποία συνέπεισε με μια σειρά τυχαίων άλλων συμβάντων, όπως η πι-θανή δολιοφθορά στον αγωγό Φινλαν-δίας - Εσθονίας και οι απεργιακές κινη-τοποιήσεις των εργαζομένων στις μο-νάδες LNG της Αυστραλίας. Άμεσος ήταν ο αντίκτυπος στην τιμή φυσικού αερίου στον ολλανδικό κόμβο TTF, η οποία αυξήθηκε μέσα σε μια εβδομάδα κατά 40%, φθάνοντας τα 56 ευρώ η με-γαβατώρα, ενώ η τιμή του LNG στην Ασία, παρά τη χαμηλή ζήτηση, έφθασε

σε υψηλό οκταμήνου, καθώς ενισχύ-θηκαν οι φόβοι για τις προμήθειες μετά την εντολή του Ισραήλ στη Chevron να σταματήσει την παραγωγή στο κοι-τάσμα Ταμάρ. Η ανοδική τάση της τιμής του φυσικού αερίου ανέκοψε και την αποκλιμάκωση των τιμών ρεύματος στη χονδρεμπορική αγορά της Ελλάδας και των άλλων ευρωπαϊκών χωρών, ενώ η τιμή του αργού στις διεθνείς αγορές ανέκαμψε στα 89 δολάρια το βαρέλι τις πρώτες ημέρες μετά την έναρξη των εκθροπραξιών.

Τα γεγονότα διαμορφώνουν μια νέα κατάσταση ενόψει της χειμερινής πε-ριόδου, ιδιαίτερα ανησυχητική για την ελληνική οικονομία, η οποία είναι εξαρτημένη σε ποσοστό 74% από εισα-

Εκτιμήσεις για εκτίναξη της τιμής του πετρελαίου στα 150 δολάρια το βαρέλι, στο κακό σενάριο εμπλοκής του Ιράν.

γωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου. Το 2022 χρειάστηκε να δαπανήσουμε περί τα 14 δισ. ευρώ για εισαγωγές ενέργειας, ποσό που αντιστοιχεί σχεδόν στο 60% του αρνητικού ισοζυγίου εξω-τερικών συναλλαγών, δηλαδή του ε-μπορικού ελλείμματος.

Οι επιπτώσεις δεν θα αργήσουν να κάνουν την εμφάνισή τους σε νοικο-κυριά και επιχειρήσεις. Ήδη η χονδρε-μπορική τιμή ρεύματος που θα καθορίσει και τα τιμολόγια λιανικής του Νοεμβρίου κινείται ανοδικά (εκτινάχθηκε στα 136,33 ευρώ η μεγαβατώρα την Πέμπτη). Ένας βαρύς χειμώνας που θα εξαντλήσει τα αποθέματα φυσικού αερίου ή οποι-αδήποτε διαταραχή στις προμήθειες LNG από τις οποίες η Ευρώπη εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό μετά τον περιορισμό των ρωσικών ροών αερίου, μπορεί να εκτοξεύσει τις τιμές φυσικού αερίου,

Τα δραματικά γεγονότα στο Ισραήλ διαμορφώνουν μια νέα επικίνδυνη κατάσταση για την ελληνική οικονομία, η οποία είναι εξαρτημένη σε ποσοστό 74% από εισαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου.

συμπαράσυνοντας προς τα πάνω και τις τιμές ρεύματος.

Η κυβέρνηση, μπροστά σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο, σχεδιάζει από τώρα την προστασία εύλωτων νοικοκυριών από τις υψηλές τιμές. Τις αμέσως επόμενες ημέρες αναμένεται να ανακοινώσει επι-δότηση και για τα νοικοκυριά που θα θερμανθούν φέτος με ρεύμα και φυσικό αέριο, με τα κριτήρια που δίνεται το πετρέλαιο θέρμανσης και σε αντίστοιχο ύψος.

Η διεύρυνση του επιδόματος θέρ-μανσης και σε ηλεκτρική ενέργεια και

φυσικό αέριο κρίθηκε αναγκαία για τον φετινό χειμώνα, καθώς στο τέλος του έτους καταργούνται οι οριζόντιες επι-δοτήσεις στα τιμολόγια ρεύματος, αλλά και οι εκπτώσεις που πρόσφερε πέρυσι η ΔΕΠΑ στους καταναλωτές φυσικού αερίου, με αποτέλεσμα να επιβαρύνονται σημαντικά καταναλωτές με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, ειδικά σε περιοχές που ο χειμώνας είναι πιο βαρύς.

Η περίοδος διακίνησης του πετρε-λαίου θέρμανσης, αν και ξεκίνησε με χαμηλότερες των αναμενόμενων τιμές, θα κυλήσει μέσα στην αβεβαιότητα και

με τις πιθανότητες για μια εκτίναξη να είναι μεγάλες. Πρεμιέρα έκανε την Πα-ρασκευή στην τιμή των 1,35-1,38 λεπτών το λίτρο, που είναι έως και 6 λεπτά χα-μηλότερη από την περυσινή τιμή έναρ-ξης των 1,41 ευρώ το λίτρο, η οποία όμως προέκυψε ύστερα από διπλή επι-δότηση. Είχε δοθεί επιδότηση 20 λεπτών ανά λίτρο (συν ΦΠΑ) στην τιμή αντίσας από τον προϋπολογισμό και επιπλέον επιδότηση 7,5 λεπτών το λίτρο από τα δύο διυλιστήρια της χώρας.

Φέτος επιδότηση 5% ανακοίνωσε η ΕΚΟ για τους πελάτες της το διάστημα

από 13 Οκτωβρίου έως και 17 Νοεμβρίου, καθώς και δυνατότητα εξόφλησης σε 12 άτοκες δόσεις με πιστωτικές κάρτες ελληνικών τραπεζών. Επίσης η Avin α-νακοίνωσε κέρδους 6% για αγορές με τις πιστωτικές κάρτες και 3% για αγορές με χρεωστικές κάρτες της Εθνικής Τρά-πεζας μέσω του προγράμματος go4more. Η τιμή του φυσικού αερίου διαμορφώ-νεται τον Οκτώβριο σε 0,07003 ευρώ η κιλοβατώρα, χαμηλότερα κατά 38,08% από την αντίστοιχη τιμή πέρυσι και κατά 45% τουλάχιστον χαμηλότερα από την τιμή του πετρελαίου θέρμανσης.

Ανησυχίες για επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία

Ολα θα εξαρτηθούν από το εάν θα επεκταθεί η σύρραξη

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Μετά το σοκ της απώλειας ανθρώπινων ζωών, το ερώτημα που πλανάται είναι αν υπάρχει κίνδυνος και για ένα σοκ στην παγκόσμια οικονομία, αλλά οι οι-κονομολόγοι διστάζουν προς το παρόν να απαντήσουν κατηγορηματικά, καθώς όλα θα εξαρτηθούν, όπως λένε, από τη διάρκεια και κυρίως την επέκταση ή μη της σύρραξης.

Προς το παρόν, συμφωνούν όλοι, η κατάσταση στην διεθνή οικονομία φαί-νεται να βρίσκεται υπό έλεγχο. Οι αγορές εκτίμησαν, σε πρώτη φάση, ότι η ΕΚΤ θα αναβάλει τώρα μια νέα αύξηση επι-τοκίων και αντέδρασαν ανοδικά, αλλά τα κέρδη ήταν περιορισμένα, ενώ μικρές διακυμάνσεις σημειώθηκαν στις τιμές των καυσίμων. Ωστόσο, η γενική εικόνα είναι ότι, επί του παρόντος τουλάχιστον, δεν προβλέπεται δυσμενής τροπή. Η αβεβαιότητα βεβαίως κυριαρχεί. Οι οι-κονομολόγοι προειδοποιούν ότι αν το απεικταίο συμβεί, κυρίως αν ο πόλεμος επεκταθεί και εμπλακεί το Ιράν, αν α-

Προς το παρόν, η κατά-σταση στη διεθνή οικονομία φαίνε-ται να βρίσκεται υπό έλεγχο.

ποκτήσει μια εικόνα γενικευμένης σύρ-ραξης στη Μέση Ανατολή, οι συνέπειες μπορεί να είναι πολύ σοβαρές: άνοδος της τιμής των καυσίμων –αν κλείσουν για παράδειγμα τα στενά του Ορμούζ–, πληθωρισμός, σύσφιγξη της νομισμα-τικής πολιτικής, υποχώρηση της οίκο-νομικής δραστηριότητας σε αρνητικό έδαφος.

«Συνθήκες η επίπτωση τέτοιων συ-γκρούσεων είναι κυρίως στασιμολη-θωριστική», είπε ο διοικητής της Τρά-πεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας σε συνέντευξή του στο Reuters την πε-ρασμένη Πέμπτη, όταν ρωτήθηκε σχε-τικά. Διευκρίνισε, πάντως, ότι ακόμη είναι πολύ νωρίς να μιλήσει κανείς για επιπτώσεις, οι οποίες θα εξαρτηθούν από τη διάρκεια του πολέμου, καθώς

και το αν θα παραμείνει τοπικός ή θα επεκταθεί.

Το θέμα βεβαίως ενδιαφέρει πολύ και την κυβέρνηση και ιδίως το υπουργ-γείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομ-ικών, που κινείται στην ίδια γραμμή α-νάλυσης: σχετικά καθοπισμαστική επί του παρόντος, αλλά σε επιφυλακή για το μέλλον. Όπως λέει ο πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογν-μόνων Μιχάλης Αργυρού, «καμία από τις δύο περιοχές που εμπλέκονται στη σύγκρουση δεν είναι μέρος της παγκό-σμιας εφοδιαστικής αλυσίδας, όπως ήταν η Ρωσία και η Ουκρανία, που ε-ππρέσσαν άμεσα τις παγκόσμιες αγορές ενέργειας και τροφίμων. Άρα, αν αυτή η σύγκρουση παραμείνει σε τοπικό ε-πίπεδο, δεν προβλέπονται μεγάλες διε-θνείς συνέπειες. Μέχρι στιγμής η συ-μπεριφορά των αγορών δείχνει ότι αυτό το θετικό σενάριο φαίνεται να ε πι-κρατέστερο». «Το ερώτημα είναι αν η σύγκρουση εξελιχθεί σε γεωπολιτική κρίση, ενισχύοντας την αβεβαιότητα, κάτι που θα μπορούσε να οδηγήσει σε

Οι οικονομολόγοι προειδοποιούν ότι αν το απεικταίο συμβεί, κυρίως αν ο πόλεμος επεκταθεί και εμπλακεί το Ιράν, αν υπάρξει μια εικόνα γενικευμένης σύρραξης στη Μέση Ανατολή, οι συνέπειες μπορεί να είναι πολύ σοβαρές: άνοδος της τιμής των καυσίμων –αν κλείσουν για παράδειγμα τα Στενά του Ορμούζ–, πληθωρισμός, σύσφιγξη της νομισματικής πολιτικής και υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας σε αρνητικό έδαφος.

άνοδο της τιμής του πετρελαίου και του πληθωρισμού, με επακόλουθο την αύ-ξηση των ασφαλιστρών κινδύνου και των διεθνών επιτοκίων. Και πάλι, όμως, αν η γεωπολιτική κρίση ληξει γρήγορα, δεν θα διαρκέσουν οι συνέπειές της».

Εκοντας περάσει τη μια κρίση μετά την άλλη, εγκχώρια και διεθνή, η ελληνική

οικονομία βρίσκεται και πάλι αντιμέ-τωπη μ’ έναν κίνδυνο, σε περίπτωση γενέικευσης της σύρραξης, ενώ έχει κι ένα ειδικό ενδιαφέρον λόγω της ανά-πτυξης των σχέσεων της με το Ισραήλ τα τελευταία χρόνια.

Μια άποψη είναι ότι ο πόλεμος θα επηρεάσει αρνητικά την εισροή τουρι-

στών, ίσως και επενδύσεων, από το Ισ-ραήλ αλλά διατυπώνεται και η αντίθετη εκδοχή, ότι –όπως έγινε με την Κύπρο μετά τον πόλεμο του Λιβάνου–, όχι μόνο δεν θα υπάρξει μείωση, αλλά ίσως και να υπάρξει αύξηση των επενδύσεων από το Ισραήλ, λόγω της γεγντίας και των καλών σχέσεων των δύο πλευρών.

Fed και ΕΚΤ θα είναι πιο προσεκτικές σε άλλη μία αύξηση των επιτοκίων

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΠΕΤΡΑΚΗ**

Η **μεγάλη** εικόνα του νέου πολέμου στη Μ. Ανατολή για την παγκόσμια (και την ελληνική) οικονομία θέλει κάποιο χρόνο για να αποκρυσταλλωθεί, αλλά θα κάνουμε μια υπόθεση εργασίας (και την ευχή να ισχύσει: Ο πόλεμος Ισραήλ - Χαμάς θα περιοριστεί στη μεταξύ τους σύγκρουση, με άλλα λόγια δεν θα εμπλα-κεί ενεργά η Χεζμπολάχ και κατ’ επέ-κταση το Ιράν. Έτσι, δεν θα αναπτυχθούν οι εντάσεις μεταξύ Ισραήλ και ΗΠΑ με το Ιράν, άρα η διάθεση στα στενά του Ορμούζ δεν θα απειληθεί. Εξάλλου οι υ-πόλοιπες αραβικές χώρες δεν φαίνεται, μέχρι στιγμής, ότι έχουν διάθεση να α-ναμειχθούν. Τελικά, κάτω από τις προ-υποθέσεις αυτές, οι τιμές του πετρελαίου και του αερίου θα δεχθούν κάποιες αυ-ξητικές πιέσεις, αλλά τα όρια δυνατότητας ανόδου είναι περιορισμένα και έχουν και εποχική διάσταση.

Θα πρέπει να συμφωνήσουμε όμως

ότι έτσι και αλλιώς η παγκόσμια αβε-βαιότητα αυξάνεται, αν και όχι δρα-ματικά, αλλά πάντως αισθητά. Αν μά-λιστα προστεθεί στην εικόνα και το Ουκρανικό, τελικά η Ελλάδα (και η Κύ-προς) βρίσκονται σε μια περιοχή όπου το γεωστρατηγικό θερμότερο έχει α-νέβει, με την Τουρκία να προσπαθεί να αποκτήσει έναν ενεργό ρόλο, και οι ΗΠΑ ανακόπτουν την έξοδο τους από την περιοχή.

Σε μεσοπρόθεσμη βάση θα πρέπει ίσως να προετοιμαστούμε για αύξηση των παλαιοστινακών μεταναστευτικών ροών αλλά και τη συνέχιση της εισροής ισραηλινού ενδιαφέροντος για την ελ-ληνική οικονομία (κτηματογγορά, και-νοτομία), ενώ τα μεγάλα επενδυτικά σχέδια στην περιοχή θα πρέπει να α-ναβληθούν. Όμως η σχετική αύξηση της γεωστρατηγικής αβεβαιότητας κά-νει την παγκόσμια οικονομική προο-πτική περισσότερο δυσανάγνωστη από ό, τι είναι μέχρι τώρα. Περιμέναμε

ένα soft landing στις ΗΠΑ και ελαφρά ύφεση στην Κεντρική Ευρώπη ενώ η Ελλάδα υπεραποδίδει. Τώρα είναι λογικό να σκεπτόμαστε ότι οι νομισματικές αρχές (Fed, ΕΚΤ) θα είναι πιο προσε-κτικές πριν προχωρήσουν σε άλλη μία αύξηση των επιτοκίων και περαιτέρω νομισματική σύσφιγξη, όπως ήμασταν σχεδόν βέβαιοι ότι θα έκαναν πριν αρ-χίσουν τα πολεμικά γεγονότα, δεδο-μένου ότι ο μέσος πληθωρισμός δια-τηρείται υψηλότερα του στόχου του 2%. Συνεπώς καταλήγουμε ότι η πα-ρούσα κρίση ίσως συντελέσει στο να αναβληθεί μια επόμενη κίνηση νομι-σματικής σύσφιγξης, αλλά να μην έλθει νωρίτερα η πρώτη μείωση των επιτο-κίων, όπως αναμενόταν μετά το πέρας του πρώτου εξαμήνου του 2024, και τελικά να τοποθετηθεί προς το τέλος του επόμενου έτους.

Ο κ. Παναγιώτης Πετράκης είναι ομότιμος καθη-γητής του ΕΚΠΑ.

Του **ΤΑΣΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΑΤΟΥ**

Μία συνολική αποτίμηση των επιπτώ-σεων του πολέμου στο Ισραήλ είναι πρόωρη καθώς η κατάσταση παραμένει αβέβαιη. Η παγκόσμια οικονομία ανα-μένεται να επηρεαστεί σε περίπτωση κλιμάκωσης και επέκτασης της έντασης σε γειτονικές χώρες και κυρίως στο εν-δεχόμενο εμπλοκής, άμεσα ή έμμεσα, του Ιράν, υποστηρικτρίας χώρα της Χα-μάς και παράλληλα ενός από τους κύ-ριους προμηθευτές πετρελαίου παγκο-σμίως.

Αυτό θα μπορούσε να επιφέρει, εν-σειρά, στενότητα στην αγορά πετρελαίου (ιδίως σε περίπτωση αυστηροποίησης των κυρώσεων στο Ιράν), υψηλότερες τιμές του πετρελαίου για παρατεταμένο χρονικό διάστημα, ενίσχυση των πλη-θωριστικών πιέσεων, περαιτέρω σύ-σφιγξη της νομισματικής πολιτικής των μεγάλων κεντρικών τραπεζών και πε-ραιτέρω επιβράδυνση της ανάπτυξης,

στασιμοληθωρισμό δηλαδή.

Προς το παρόν, δεδομένης της ε-κτίμησης των επενδυτών ότι οι ΗΠΑ και το Ισραήλ έχουν κίνητρο να πε-ριορίσουν τη σύγκρουση στη Γάζα, οι επιπτώσεις της γεωπολιτικής έντασης είναι σχετικά περιορισμένες. Τα κέρδη των ομολόγων ΗΠΑ και ευρωπαϊκών χωρών είναι σχετικά περιορισμένα, η αγορά πετρελαίου έχει ήδη επιστρέψει περισσότερο από τα κέρδη της μετά την επίθεση στο Ισραήλ, ενώ το ελβε-τικό φράγκο, που θεωρείται επενδυτικό καταφύγιο σε περιόδους αβεβαιότητας, αν και ενισχύθηκε έναντι του δολαρίου, παραμένει 5% ασθενέστερο σε σύγκρι-ση με τον Ιούλιο. Επιπλέον, οι κίνδυνοι για τον εφοδιασμό με φυσικό αέριο της Ε.Ε. θεωρούνται περιορισμένοι, καθώς το επίπεδο πλήρως αποθη-κευσης αερίου στην Ευρώπη υπερβαίνει ήδη τον στόχο του 90% για την 1η Νο-εμβρίου. Στις αναδυόμενες αγορές, η σύρραξη δεν έχει προσώρας σαφές α-

ποτύπωμα σε χρηματιστήρια, συνάλα-γμα και ομόλογα. Ωστόσο, ο γεωπο-λιτικός κίνδυνος στη Μέση Ανατολή έχει αυξηθεί σημαντικά, με πιθανές ε-πιπτώσεις σε όμορα αναπτυσσόμενα κράτη (Αίγυπτος, Λίβανος), αλλά και σε πιο απομακρυσμένες αναδυόμενες αγορές της Ασίας, μέσω των διαταρά-ξεων στην αγορά πετρελαίου σε περί-πτωση περαιτέρω κλιμάκωσης της ε-μπλοκής.

Όσον αφορά την ελληνική οικονομία, είναι σαφές ότι σε περίπτωση έντασης των στασιμοληθωριστικών πιέσεων θα υποστεί πιέσεις στην εξαγωγική της δραστηριότητα, τόσο στα αγαθά, όσο και στον τουρισμό. Το δεύτερο ισχύει ήδη από τώρα, καθώς οι Ισραηλινοί α-ποτελούν δυναμική αγορά για τον ελ-ληνικό τουρισμό (7η σε αριθμό αφίξεων, 77% άνοδος από το 2019).

Ο κ. Τάσος Αναστασάτος είναι επικεφαλής οίκο-νομολόγος της Eurobank.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ

**Για ανταγωνιστικές και
βιώσιμες επιχειρήσεις**

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
Τράπεζα Κύπρου

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

**Την Κυριακή 22 Οκτωβρίου
μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**

Στην Ελλάδα εκτός από ακίνητο αγοράζουν και ασφάλεια

Μεγάλο ενδιαφέρον για «χρυσή βίζα» από Ισραηλινούς και Αραβες

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Εντατικοποίηση των κινήσεων για την αγορά κατοικίας στην Ελλάδα από Ισραηλινούς και πολίτες αραβικής καταγωγής, ακόμα και για ίδια χρήση ακινήτων που έχουν αποκτηθεί με στόχο την εκμετάλλευση, προβλέπουν εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της επενδυτικής μετανάστευσης, μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα». «Καταλύτης» της εξέλιξης αυτής αποτελούν ασφαλώς τα τραγικά γεγονότα των προηγούμενων ημερών στο Ισραήλ και τη Λωρίδα της Γάζας, που απειλούν την ασφάλεια στην ευρύτερη περιοχή.

«Η άδεια παραμονής μέσω των προγραμμάτων επενδυτικής μετανάστευσης έχει ακριβώς αυτόν τον χαρακτήρα και ρόλο, δηλαδή να επιτρέπει την άμεση μετακίνηση των επενδυτών και των μελών της οικογένειάς τους σε περιπτώσεις όπως η σημερινή, που χρειάζεται κάποιος να φύγει από μια εμπόλεμη περιοχή το συντομότερο δυνατόν, αποφεύγοντας χρονοβόρες διαδικασίες έκδοσης βίζας εισόδου και παραμονής στην Ε.Ε.», αναφέρει στην «Κ» ο κ. Πάνος Ροζάκης, επικεφαλής της Synergy Residency, η οποία δραστηριοποιείται στην αγορά επενδυτικής μετανάστευσης.

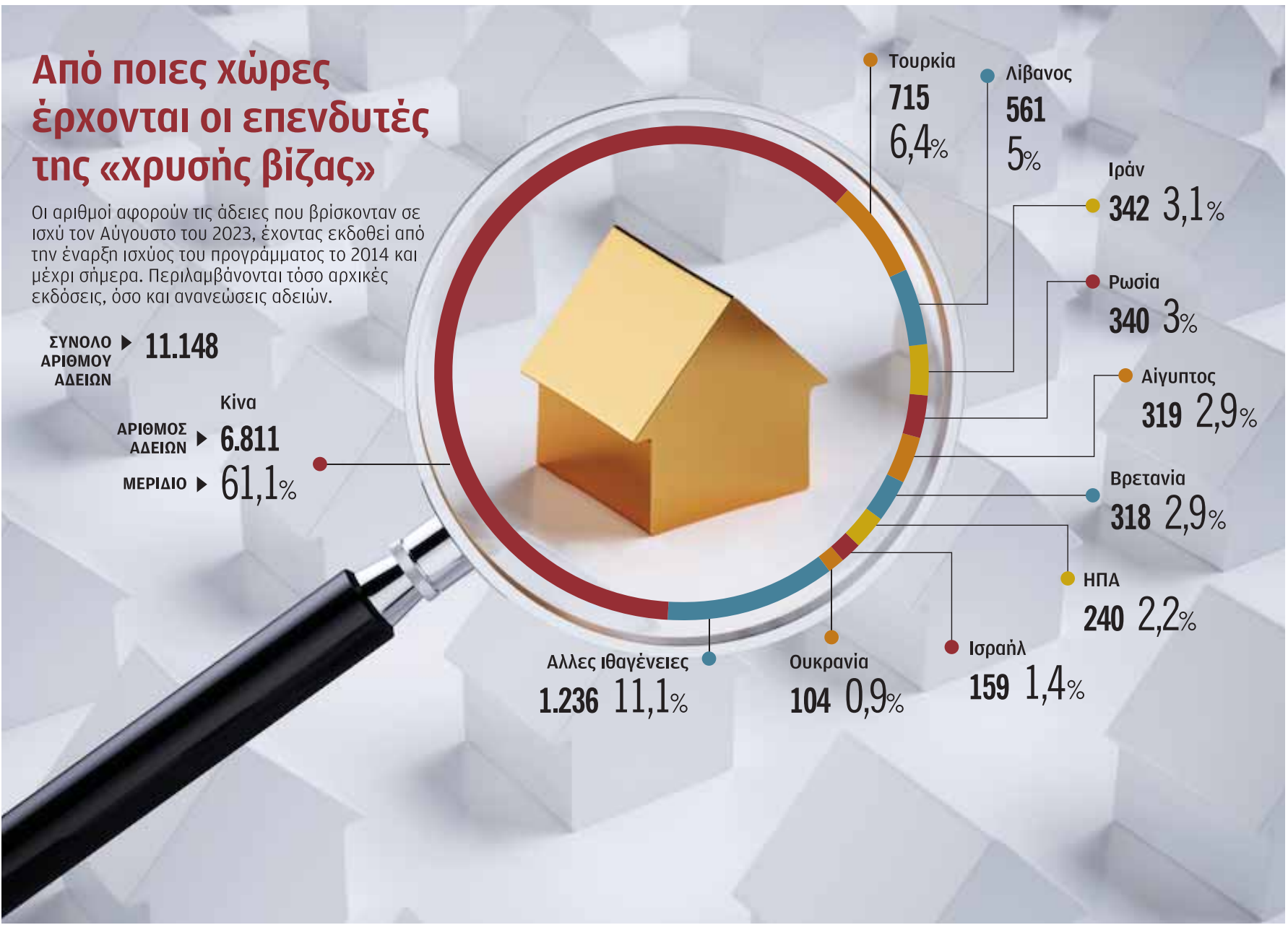
Τα οφέλη από την αξιοποίηση του προγράμματος «χρυσή βίζα» έγιναν ήδη ορατά σε μια οικογένεια από το Ισραήλ, με δύο μικρά παιδιά, που βρέθηκε τις προηγούμενες ημέρες στην Αθήνα, προκειμένου να ολοκληρώσει τη διαδικασία αίτησης για τη χορήγηση άδειας παραμονής. Σύμφωνα με το γραφείο με το οποίο συνεργάζονται, οι άνθρωποι αυτοί αποφάσισαν να εγκατασταθούν στο διαμέρισμα που αγόρασαν στα νότια προάστια. «Μετά το σοκ των προηγούμενων ημερών, αποφάσισαν τελικά να μείνουν οι ίδιοι για ένα διάστημα στο σπίτι που απέκτησαν, αντί να το νοικιάσουν, τουλάχιστον μέχρι να δουν

Οικογένεια από το Ισραήλ αποφάσισε να μείνει στο διαμέρισμα που αγόρασε πρόσφατα στα νότια προάστια αντί να το νοικιάσει.

πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα στο Ισραήλ και τη Γάζα», αναφέρει εκπρόσωπος του εν λόγω γραφείου.

Σύμφωνα με τον κ. Ροζάκη, «όποτε τίθεται ζήτημα ασφάλειας, ή ακόμα και τραγωδίες, όπως αυτή που βλέπουμε να εκτυλίσσεται σήμερα, αυξάνεται κατακόρυφα η ζήτηση για τα προγράμματα επενδυτικής μετανάστευσης. Πολλοί επενδυτές που αξιοποιούν το ελληνικό πρόγραμμα προέρχονται από χώρες που θεωρούνται επικίνδυνες ή έχουν προβλήματα πολιτικά και οικονομικά. Έτσι, όσοι έχουν την οικονομική δυνατότητα θέτουν σε εφαρμογή ένα εναλλακτικό σχέδιο ασφαλείας, αξιοποιώντας τα προγράμματα επενδυτικής μετανάστευσης». Αν και δεν είναι σύνθηres να χρησιμοποιούν τα ακίνητα που έχουν αγοράσει, υπάρχουν κι άλλες περιπτώσεις, κατά τις οποίες όσοι έλαβαν άδεια παραμονής έχουν σπεύσει να την αξιοποιήσουν για λόγους ασφαλείας. «Πριν από 2-3 χρόνια, σε μια σοβαρή κρίση που είχε ξησπάσει στο Ιράκ, μια οικογένεια επενδυτών από τη χώρα αξιοποίησε την άδεια παραμονής της στην Ελλάδα, προκειμένου να ταξιδέψει άμεσα εδώ και να μείνει σε κάποιο διαμέρισμα για κάποιο διάστημα. Δεν έμειναν στο δικό τους, το οποίο ήταν νοικιασμένο, αλλά αξιοποίησαν την ευκολία της μετακίνησης λόγω της βίζας που είχαν στην κατοχή τους», τονίζει ο κ. Ροζάκης.

Όπως εξηγεί στην «Κ» ο κ. Αλέξανδρος Ρισβάς, επικεφαλής του γραφείου Ρισβάς & Συνεργάτες, που ειδικεύεται στην ε-

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

πενδυτική μετανάστευση, «οι βασικοί λόγοι για τη λήψη της “χρυσής βίζας” είναι τρεις: η ασφάλεια, η ευκολία στις μετακινήσεις σε χώρες της Ε.Ε. και η προστασία της περιουσίας των επενδυτών, σε περιπτώσεις μεγάλης υποτίμησης του τοπικού νομίσματος της χώρας καταγωγής τους». Επίσης, αρκετοί επενδυθούν στην Ελλάδα για να έχουν μια διέξοδο σε περιπτώσεις κρίσεων, πολιτικών, οικονομικών και γεωπολιτικών. «Κάποιοι επενδυτές είναι αντιφρονούντες απέναντι σε απολυταρχικά καθεστώτα, ή σε χώρες όπου νιώθουν ότι δεν έχουν την ελευθερία έκφρασης και αυτοδιάθεσης που θα επιθυμούσαν. Όσοι έχουν λοιπόν την οικονομική δυνατότητα σπεύδουν να εξασφαλίσουν προγράμματα επενδυτικής μετανάστευσης, όπως το ελληνικό», σημειώνει ο κ. Ρισβάς. Αυτό αποτυπώνεται εμφανώς και στα νομμερα των αδειών παραμονής που έχουν εκδοθεί από την έναρξη του

προγράμματος, το 2014 και μέχρι σήμερα. Οι επενδυτές από το Ισραήλ έχουν εκδώσει 159 άδειες παραμονής (χωρίς να υπολογίζονται και τα μέλη των οικογενειών τους), αποτελώντας το 1,4% του συνόλου των αδειών. Μάλιστα, από τον Σεπτέμβριο του 2022 μέχρι σήμερα παρατηρείται σημαντική αύξηση κατά 76,5%, από τις 90 άδειες σε 159 σήμερα. Με βάση τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το 2022 οι επενδυτές από το Ισραήλ προχώρησαν σε αγορές ακινήτων ύψους 88 εκατ. ευρώ στην Ελλάδα, μια αύξηση κατά 100% σε ετήσια βάση, αποτελώντας την έβδομη μεγαλύτερη ομάδα επενδυτών στην ελληνική αγορά ακινήτων.

Αντίστοιχα, σημαντικό μερίδιο στο πρόγραμμα «χρυσή βίζα» έχουν και οι επενδυτές από άλλες χώρες, κυρίως αραβικές. Για παράδειγμα, οι επενδυτές από την Τουρκία μαζί με τα μέλη της οικογένειάς τους ανέρχονται σε 1.248,

αποτελώντας το 6,4% του συνόλου των αδειών που έχουν χορηγηθεί. Αντίστοιχα, οι επενδυτές από τον Λίβανο (μαζί με τα μέλη της οικογένειάς τους) αριθμούν 1.170 άδειες. Από το Ιράν έχουν εξασφαλίσει «χρυσή βίζα» 730 άνθρωποι με τις οικογένειές τους, ενώ από την Αίγυπτο, το αντίστοιχο μέγεθος ανέρχεται σε 483. Από το Ιράκ έχουν εκδώσει άδεια παραμονής 191 επενδυτές με τις οικογένειές τους.

Καταφύγιο στην Αθήνα

Γεμάτα με οικογένειες Ισραηλινών με μικρά παιδιά ή μεμονωμένους ενήλικες που αναζητούν πρώτα στέγη στην Αθήνα έρχονται τα αεροπλάνα από το Ισραήλ στην Ελλάδα. Αυτό λένε πηγές της αεροπορικής βιομηχανίας που παρακολουθούν στενά τις εξελίξεις των τελευταίων ημερών. «Για εμάς η Ελλάδα αυτή τη στιγμή σημαίνει ασφάλεια για την οικογένειά μας», εξηγεί Ισραηλινός

επιχειρηματίας που διαμένει τον περισσότερο χρόνο του έτους στο Ισραήλ και αρκετούς μήνες στην Ελλάδα. Οι εξελίξεις στο Ισραήλ οδηγούν ένα σημαντικό μέρος όσων έχουν αποφασίσει να μην πάρουν το ρίσκο της παραμονής τους εκεί, στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη. «Τα αεροπλάνα παίρνουν από την Ελλάδα νέους Ισραηλινούς σε στρατεύσιμη ηλικία και επιστρέφουν με οικογενειάρχες με μικρά παιδιά και ηλικιωμένους», αναφέρουν στην «Κ» οι ίδιες πηγές. Η χώρα μας εκτός από μέλος της Ευρωζώνης θεωρείται η πιο κοντινή σύμμαχος χώρα στο Ισραήλ με παρόμοια χαρακτηριστικά κλίματος. «Εκτός από τις ευχαρίστητες εκπλήξεις, η τρέχουσα κατάσταση αναμένεται να διατηρηθεί και τις επόμενες εβδομάδες και μήνες», υπογραμμίζει ο προαναφερθείς επιχειρηματίας, προσθέτοντας, «νιώθουμε ιδιαίτερα ασφάλεια στην Ελλάδα».

Πάνω από 3.000 άτομα μετακόμισαν φορολογικά στην Ελλάδα

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΚΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Δισεκατομμυριοῦχοι, εκατομμυριοῦχοι, συνταξιούχοι και εργαζόμενοι από το εξωτερικό έχουν μετακομίσει φορολογικά στην Ελλάδα κάνοντας χρήση των ευεργετικών διατάξεων που προβλέπουν χαμηλότερους φόρους για όσο διάστημα παραμείνουν στη χώρα, με τα έσοδα για το Δημόσιο να αυξάνονται σημαντικά. Μάλιστα, στη χώρα έχουν μεταφέρει τη φορολογική τους κατοικία τρεις δισεκατομμυριοῦχοι, ένας εκ των οποίων είναι Έλληνας, επενδύοντας κυρίως στο real estate όπως και οι περισσότεροι «πλούσιοι» που εγκατέλειψαν άλλες χώρες, καθώς το ελληνικό φορολογικό πλαίσιο είναι καλύτερο για αυτούς.

Ωστόσο, τα στοιχεία που αφορούν στους εργαζομένους προκαλούν εντύπωση και όπως αναφέρουν πηγές του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών έχουν ιδιαίτερη δυναμική, φυσικά μετά την ενεργοποίηση της ιδιαίτερα ευνοϊκής διάταξης που προβλέπει μείωση της φορολογίας κατά 50%. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, αίτηση μεταφοράς της φορολογικής έδρας έχουν κάνει χιλιάδες φορολογικοί κάτοικοι του εξωτερικού, οι περισσότεροι εκ των οποίων είναι

Έλληνες που είχαν εγκαταλείψει τη χώρα τα χρόνια των μνημονίων. Σε ερώτηση της «Κ» εάν τα μέτρα θα συνεχισθούν και εάν δημιουργούν πρόβλημα στην αγορά ακινήτων, αυξάνοντας τις τιμές, απαντούν ότι στην Ελλάδα δεν καταγράφονται σχετικά προβλήματα. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, οι πλούσιοι που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στη χώρα θα πρέπει να επενδύσουν το ποσό των 500.000 ευρώ σε μία τριετία. Σε ό,τι αφορά τους αλλοδαπούς συνταξιούχους που ζουν πλέον στην Ελλάδα, τα ίδια στελέχη σημειώνουν ότι οι περισσότεροι εξ αυτών κατοικούν στην Πελοπόννησο, στην Κρήτη και σε τουριστικές περιοχές της χώρας. Οι εργαζόμενοι που έχουν έρθει στην Ελλάδα από διάφορες χώρες της Ε.Ε. είναι κατά κύριο λόγο Έλληνες που είτε έχουν κατοικία στην Ελλάδα είτε μισθώνουν. Ουσιαστικά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην Πορτογαλία με περισσότερους από 50.000 εργαζομένους να έχουν μεταφέρει την έδρα τους στις μεγάλες πόλεις της χώρας, δεν απασχολούν στην παρούσα φάση την ελληνική κυβέρνηση. Μάλιστα εκτιμούν ότι είναι πιθανό η χώρα μας να προσελκύσει το προσεχές διάστημα ακόμα περισσότερους εργαζομένους (που θα φύγουν

από την Πορτογαλία) και συνταξιούχους.

Οι πλούσιοι

Έχουν υποβληθεί 124, έχουν εγκριθεί 94 αιτήσεις και 21 είναι σε εκκρεμότητα, σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (ΔΟΥ κατοίκων εξωτερικού). Πολλοί εκατομμυριοῦχοι αφήνουν το Λονδίνο τόσο λόγω του Brexit όσο και εξαιτίας της λήξης του περιθωρίου που είχαν να παραμείνουν στη χώρα με ευνοϊκές συνθήκες, ενώ υπάρχουν αιτήσεις από Αυστραλία, ΗΠΑ, Αργεντινή, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ρωσία, ακόμα και από το Μονακό. Οι νέοι φορολογικοί κάτοικοι, σύμφωνα με τη νομοθεσία, θα πρέπει να επενδύσουν εντός τριετίας το ποσό των 500.000 ευρώ σε ακίνητα, μετοχές, ομόλογα κ.λπ. Μάλιστα θα πρέπει να διακρατήσουν την επένδυση για διάστημα 15 ετών.

Οι συνταξιούχοι

Το ενδιαφέρον των περίοδο της υγειονομικής κρίσης είχε περιοριστεί. Ωστόσο επανήλθε και ήδη έχουν υποβληθεί 831 αιτήσεις εκ των οποίων έχουν εγκριθεί 520, ενώ σε εκκρεμότητα είναι 227. Πολλοί Σκανδιναβοί αλλά και Γερμανοί ήρθαν στην Ελλάδα, μετακομίζοντας από άλλες χώρες όπου είχαν

Μεταφορά φορολογικής κατοικίας στην Ελλάδα από το εξωτερικό

γίνει φορολογικοί κάτοικοι, και συγκεκριμένα την Πορτογαλία και την Ιταλία. Το ελληνικό φορολογικό καθεστώς, το οποίο είναι καλύτερο

από της Πορτογαλίας, αλλά και οι καιρικές συνθήκες είναι αυτά που οδηγούν πολλούς συνταξιούχους να έρθουν στην Ελλάδα. Η νομο-

θεσία για τους συνταξιούχους προβλέπει ότι όσοι υποβάλλουν αίτηση, και εφόσον γίνει δεκτή, θα καταβάλουν κάθε χρόνο αυτοτελή φόρο με συντελεστή 7% για το σύνολο του εισοδήματος που αποκτήθηκε στην αλλοδαπή. Με την καταβολή του φόρου αυτού εξαντλείται κάθε φορολογική τους υποχρέωση για το εισόδημα αυτό.

Οι εργαζόμενοι

Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου, μέχρι τα τέλη Αυγούστου συνολικά είχαν υποβληθεί 4.524 αιτήσεις. Από αυτές έχουν εγκριθεί 3.052, ενώ εκκρεμούν 1.249 αιτήσεις. Πρόκειται κυρίως για Έλληνες που εγκατέλειψαν τη χώρα στα χρόνια των μνημονίων και επιστρέφουν στην Ελλάδα σε νέα θέση εργασίας και πολύ χαμηλό φορολογικό συντελεστή. Το ενδιαφέρον για την υπαγωγή στις νέες διατάξεις είναι αυξημένο, δεδομένου ότι προβλέπουν, για φυσικά πρόσωπα που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία και θα απασχοληθούν σε νέες θέσεις εργασίας ή θα προβούν σε έναρξη δραστηριότητας ως αυτοαπασχολούμενοι, απαλλαγά από τον φόρο εισοδήματος το 50% του εισοδήματος που θα αποκτούν στην Ελλάδα για μία επταετία. Σύμφωνα με την απόφαση, όσοι «μετακομίσουν» φορο-

λογικά στην Ελλάδα θα έχουν έκπτωση κατά 50% από τη φορολόγηση των εισοδημάτων τους, καθώς και απαλλαγή από το τεκμήριο κατοχής και χρήσης Ι.Χ. Η σχετική απόφαση ορίζει, άλλωστε, υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί κάποιος να διατηρήσει την υπαγωγή του σε αυτό το πλαίσιο:

- Δεν ήταν φορολογικός κάτοικος της Ελλάδας τα προηγούμενα πέντε από τα έξι έτη πριν από τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του στην Ελλάδα.
- Μεταφέρει τη φορολογική του κατοικία από κράτος-μέλος της Ε.Ε. ή του ΕΟΧ ή από κράτος με το οποίο είναι σε ισχύ συμφωνία διοικητικής συνεργασίας στον τομέα της φορολογίας με την Ελλάδα.
- Παρέχει υπηρεσίες στην Ελλάδα στο πλαίσιο εργασιακής σχέσης που ασκείται είτε σε ημεδαπό νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα είτε σε μόνιμη εγκατάσταση αλλοδαπής επιχείρησης στην Ελλάδα. Τα ίδια προνόμια ισχύουν και εφαρμοζονται ανάλογα και για τα φυσικά πρόσωπα που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα, με σκοπό να ασκήσουν ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα.
- Δηλώνει ότι θα παραμείνει στην Ελλάδα τουλάχιστον για μία διετία.

Υψηλή ανάπτυξη 2,5% ή και 3% τα επόμενα χρόνια «βλέπει» ο Γ. Στουρνάρας

Πολύ κοντά στην πρόβλεψη της κυβέρνησης για ρυθμό ανάπτυξης 3% το 2024 βρίσκεται η πρόβλεψη της Τράπεζας της Ελλάδος, είπε ο διοικητής της, Γιάννης Στουρνάρας, σε συνέντευξη του στο πρακτορείο Reuters. Στην ίδια συνέντευξη, ωστόσο, προειδοποίησε ότι σε περίπτωση παράτασης του πολέμου στο Ισραήλ ο κίνδυνος που παραμονεύει είναι ο στασιμοληθωρισμός.

Για την Ελλάδα, ο κεντρικός τραπεζίτης υποστήριξε ότι τα επόμενα πέντε χρόνια θα δεχθεί μεγάλες εισροές ξένων

Σε περίπτωση παράτασης του πολέμου στο Ισραήλ, ο κίνδυνος που παραμονεύει είναι ο στασιμοληθωρισμός.

κεφαλαίων είτε από άμεσες ξένες επενδύσεις είτε από επιδοτήσεις, ενώ ταυτόχρονα θα επιτυγχάνει πρωτογενή πλεονάσματα. «Αυτό εξηγεί γιατί είναι ρεαλιστικός ρυθμός ανάπτυξης 2,5%,

2,7% ή και 3%», είπε. Σημειώνεται ότι το ΔΝΤ προέβλεπε την περασμένη Τρίτη ανάπτυξη 2% για το 2024.

Ο κ. Στουρνάρας εξέφρασε αισιοδοξία και για την πορεία του χρέους, το οποίο προέβλεπε ότι μπορεί να μειώνεται με ετήσιο ρυθμό 10% του ΑΕΠ. Ακόμη εκτίμησε ότι οι πλημμύρες της Θεσσαλίας δεν θα έχουν κάποια «μεγάλη επίπτωση στην οικονομία». Σχετικά με την αποπένδυση του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) από τις τράπεζες, ο κεντρικός τραπεζίτης σχολίασε

ότι «κλείνει έναν κύκλο» που ξεκίνησε με την κρίση χρέους και εξέφρασε την ελπίδα ότι το Ταμείο «θα παλέψει να βρει καλούς στρατηγικούς επενδυτές, και για την πορεία του χρέους, το οποίο προέβλεπε ότι μπορεί να μειώνεται με ετήσιο ρυθμό 10% του ΑΕΠ. Ακόμη εκτίμησε ότι οι πλημμύρες της Θεσσαλίας δεν θα έχουν κάποια «μεγάλη επίπτωση στην οικονομία». Σχετικά με την αποπένδυση του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) από τις τράπεζες, ο κεντρικός τραπεζίτης σχολίασε

των συγκρούσεων είναι κυρίως στασιμοληθωριστική.

Σχολιάζοντας τη σημαντική άνοδο των επιτοκίων τον τελευταίο μήνα, ο κεντρικός τραπεζίτης είπε πως οφείλεται σε ένα συνδυασμό αιτιών: Πρώτον, οι αγορές πιστεύουν πως τα επιτόκια θα παραμείνουν σε περιοχή σύσφιγξης για αρκετούς μήνες. Δεύτερον, υπάρχει ανησυχία για τη δημοσιονομική κατάσταση σε πολλές επικρατείες παγκοσμίως και, τρίτον, είναι αποτέλεσμα της αυξημένης προσφοράς ο-

μολόγων λόγω ελλειμμάτων σε συνδυασμό με τη μειωμένη ζήτηση λόγω ποσοτικής σύσφιγξης από τις κεντρικές τράπεζες. Ο κ. Στουρνάρας τάχθηκε κατά τις επισυνεπυσης του τερματισμού των επανεπενδύσεων στο πλαίσιο του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης PEPP και κατά της περαιτέρω σύσφιγξης της νομισματικής πολιτικής στην Ευρώπη μέσω της αύξησης των απαιτούμενων αποθεματικών των τραπεζών.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΟΡΡΑ

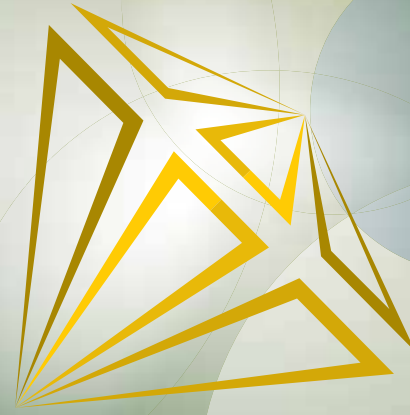
**ECONOMIST
IMPACT**

19th Annual Cyprus Summit

Cyprus's new roadmap and strategy for sustainable balance

Geopolitics • Innovation • Growth

November 7th - 8th 2023 | Hilton Nicosia

In collaboration with

Top-flight confirmed speakers include

Nikos Christodoulides
President
Cyprus

Mario Monti
Former prime minister
Italy

Shlomo Ben Ami
Former minister
of foreign affairs
Israel
Vice-president
**Toledo International
Centre for Peace (TICpax)**

Constantinos Kombos
Minister of foreign affairs
Cyprus

Michalis Georgallas
Minister of defence
Cyprus

George Papanastasiou
Minister of energy,
commerce and industry
Cyprus

Anna Koukkides-Procopiou
Minister of justice
and public order
Cyprus

Byron Camilleri
Minister for home affairs,
security, reforms and equality
Malta

Julie Fisher
Ambassador of
the United States
of America to Cyprus

Irfan Siddiq
British high commissioner
to Cyprus

Philippos Soseilos
CEO and chairman
PwC Cyprus

Michael C. G. Charalambides
CEO & managing director
ECOMMBX

www.hazliseconomist.com | www.19thcyprussummit.economist.com

Economist Impact Events for Greece, Cyprus, Malta and southeast Europe @Economist_Impact_SEUR
 Economist Impact SE Europe Events Economist Impact SE Europe Events economistimpact_seeurope

Platinum sponsor

Communication sponsor

Premium gold sponsor

Official airline carrier

A STAR ALLIANCE MEMBER

Premium silver sponsor

Logistics supplier

Silver sponsors

Telecommunications provider

Contributor

Bronze sponsors

Supported by

Supporters

Τα ενοίκια στην Ελλάδα καλπάζουν αλλά οι μισθοί είναι καθηλωμένοι

Για ενοικίαση σπιτιού στην Αθήνα απαιτείται το 55,9% του μέσου μισθού

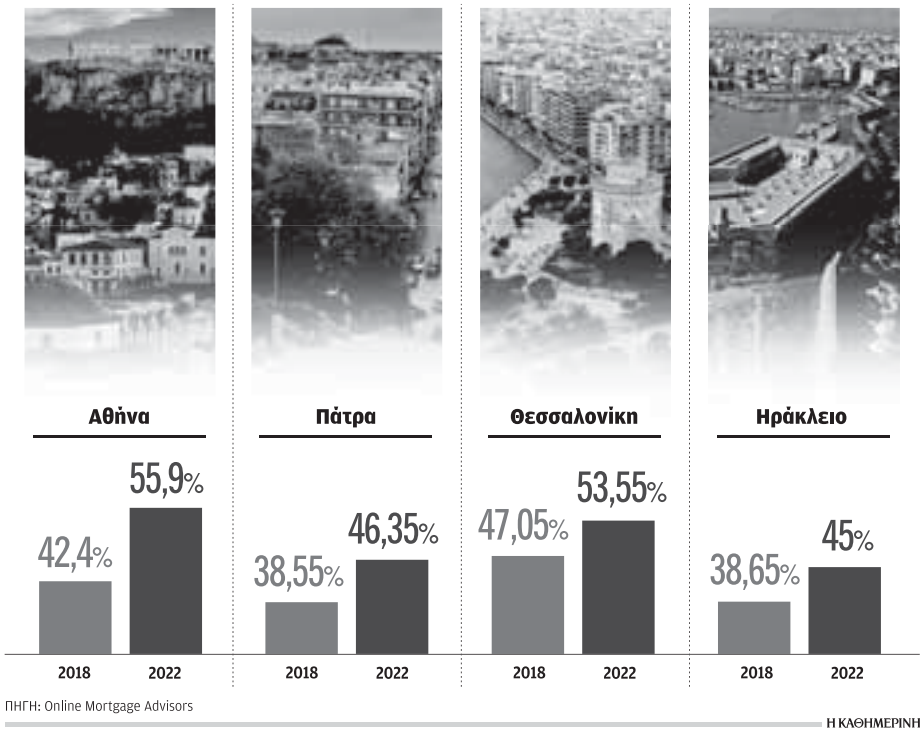
Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Με αισθητά ταχύτερο ρυθμό έχουν αυξηθεί οι τιμές των ενοικίων σε σχέση με τις αντίστοιχες αυξήσεις των μισθολογικών απολαβών στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Όπως προκύπτει από νέα έρευνα που πραγματοποιήθηκε παγκοσμίως από τη βρετανική εταιρεία Online Mortgage Advisor, ένας μέσος εργαζόμενος στην Αθήνα χρειάζεται σήμερα να δαπανήσει το 55,9% του εισοδήματός του για την πληρωμή του ενοικίου της κατοικίας του. Το αντίστοιχο ποσοστό το 2018 διαμορφωνόταν στο 42,4%.

Η Αθήνα εμφανίζει και τη χειρότερη εικόνα σε σχέση με άλλες πόλεις της χώρας, κάτι που εξηγείται από το γεγονός ότι τα ενοίκια έχουν αυξηθεί περισσότερο. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, η δεύτερη χειρότερη επίδοση εντοπίζεται στην Πάτρα, όπου σήμερα απαιτείται το 46,36% του μισθού, όταν το 2018 απαιτούνταν το 38,56% του μηνιαίου εισοδήματος. Στη Θεσσαλονίκη, χρειάζεται κανείς να δαπανήσει το 53,55% του μισθού του. Σε παγκόσμιο επίπεδο, προκύπτει ότι το 45,5% των πόλεων κατέστη λιγότερο προσίτο για διαβίωση (μέσω της ενοικίασης), δείγμα των προβλήσεων που δημιουργούνται σε πολλές χώρες. Ο υπολογισμός έχει γίνει λαμβάνοντας υπόψη το μέσο μηνιαίο εισόδημα, συγκριτικά με το μέσο κόστος ενοικίασης ενός τ.μ. στο κέντρο της πόλης, με βάση στοιχεία από τη Numbeo.

Το συμπέρασμα αυτό αποτυπώνει, με τον πλέον ξεκάθαρο τρόπο, ότι τα εισοδήματα των νοικοκυριών δεν έχουν αυξηθεί με τον απαιτούμενο ρυθμό, ώστε να αντισταθμίσουν και να υπερκαλύψουν τις αντίστοιχες αυξήσεις των ενοικίων. Ετσι, στην πράξη, οι συνθήκες διαβίωσης για πολλά νοικοκυριά έχουν επιδεινωθεί

Ποσοστό του μισθού για την πληρωμή του ενοικίου

σε σχέση με το 2018, παρότι έχει μεσο-λαβήσει η έξοδος από το μνημόνιο και την κρίση και η οικονομία της χώρας έχει ανακάμψει σημαντικά.

Με βάση τα στοιχεία του τρίτου τριμήνου του 2023, από το δίκτυο ηλεκτρονικών αγγελιών Spitogatos, προκύπτει ότι στην Αττική η μέση ζητούμενη τιμή ενοικίασης διαμορφώνεται σε 9,25 ευρώ/τ.μ., αυξημένη κατά 8,2% σε ετήσια βάση. Στο κέντρο της Αθήνας, παρατηρείται αύξηση κατά 10,9% στα 10 ευρώ/τ.μ., ενώ στα νότια προάστια, η μέση τιμή αγίζει τα 12 ευρώ/τ.μ., όντας υψηλότερη κατά 9,1% σε σύγκριση με το αντίστοιχο

περυσινό διάστημα. Στα βόρεια προάστια, η αύξηση είναι της τάξεως του 7,7%, στα 10,8 ευρώ/τ.μ.

Εν τω μεταξύ, σε έτερη ανάλυση, της εταιρείας Utility Bidder (με βάση στοιχεία του ΟΟΣΑ), προκύπτει ότι κατά τη δεκαετία 2012-2022 η Ελλάδα εμφανίζει τη μικρότερη αύξηση του μέσου ετήσιου μισθού. Συγκεκριμένα, η αύξηση δεν ξεπερνά το 1,5%, από τις 24.339 ευρώ του 2012 στις 24.709 του 2022, που αποτελεί και τη χειρότερη επίδοση μεταξύ των υπολοίπων χωρών.

Στον αντίποδα, σε χώρες όπως η Αυστρία το μέσο ετήσιο εισόδημα έχει αυ-

ξηθεί κατά 24,7%, στην Ιρλανδία κατά 23,8%, στο Βέλγιο κατά 22,9%, στην Ιταλία κατά 20,9% και στην Ισπανία κατά 17,9%.

Ανάλογα είναι και τα ευρήματα ανάλυσης της Attica Bank, σε συνεργασία με το IOBE, που δημοσιεύθηκε.

Σε αυτήν τονίζεται ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση του δείκτη Price-To-Income (τιμές προς εισόδημα), που μεταφράζεται σε αυξημένο κόστος στέγασης. «Το ποσοστό επιβάρυνσης του κόστους στέγασης υποδηλώνει πως περίπου το 25% των ελληνικών νοικοκυριών δαπανά πάνω από το 40% του εισοδήματός του για ανάγκες στέγασης, όπως επίσης και το μεγαλύτερο ποσοστό του εισοδήματός τους, ανάμεσα στα υπόλοιπα κράτη-μέλη. Το υψηλό ενεργειακό κόστος οδηγεί μεγάλο ποσοστό των νοικοκυριών σε καθυστερήσεις πληρωμών, αλλά και δημιουργεί καταναλωτικές στρεβλώσεις», τονίζεται στην έκθεση.

Παράλληλα, σύμφωνα με την Attica Bank, σε σχέση με το 2015, ο δείκτης τιμών πώλησης προς ενοίκια (Price-to-Rent), στην Ελλάδα, είναι ο τέταρτος μεγαλύτερος στην Ε.Ε., κάτι που σημαίνει ότι παρατηρούνται έντονα ανοδικές πιέσεις στις τιμές πώλησης. Όπως σημειώνει και η Online Mortgage Advisor, οι εργαζόμενοι στην Αθήνα έχουν καταγράψει και τη μεγαλύτερη μείωση της αγοραστικής τους δύναμης σε ό,τι αφορά την απόκτηση κατοικίας. Το 2018, ο μέσος εργαζόμενος μπορούσε να αγοράζει σχεδόν 6 τ.μ. (με βάση το ετήσιο εισόδημά του), αριθμός που υποχώρησε στα 4,2 τ.μ. το 2022. Η διαφορά αυτή είναι άλλη μία απόδειξη του πόσο γρήγορα αυξήθηκαν οι τιμές πώλησης κατοικιών, σε σχέση με τα εισοδήματα, παράγοντας που δεν αποτελεί θετικό σιγνό για τη διατήρηση της ζήτησης στο ίδιο υψηλό επίπεδο και τα επόμενα χρόνια.

Καλή χρονιά το 2023 για εταιρείες πληροφορικής

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Με βελτιωμένα μεγέθη εκτιμούν οι εταιρείες πληροφορικής ότι θα ολοκληρωθεί η φετινή χρονιά, με την πλειονότητα των εταιρειών του κλάδου, με τζίρο 5 εκατ. ευρώ και άνω, να έχει εμφανίσει το β' εξάμηνο υψηλό ποσοστό ανόδου κερδοφορίας, συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2022. Οι επιχειρήσεις τεχνολογίας και πληροφορικής στηρίζουν τις βελτιωμένες προσδοκίες τους στα ενισχυμένα έσοδα από έργα που υπολοίπων, στην ανάληψη νέων projects, όπως και σε αυξημένες πωλήσεις λογισμικού λόγω της περαιτέρω ψηφιοποίησης ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.

Με τα δεδομένα αυτά, η Unisystems που εμφάνισε το α' εξάμηνο, σε ετήσια βάση, ενισχυμένα κατά 20,5% έσοδα, σε 102 εκατ. ευρώ και λειτουργικά κέρδη (Ebitda) της τάξεως των 9 εκατ. ευρώ (+5,2%) προβλέπει για το δεύτερο εξάμηνο αντίστοιχο ρυθμό αύξησης εσόδων και υψηλότερο ρυθμό ανόδου κερδών. Κι αυτό λόγω της δραστηριότητας των εξωτερικού, της έναρξης υλοποίησης μεγάλων έργων του Δημοσίου (RRF, ΕΣΠΑ) και νέων συμβάσεων για λογαριασμό τραπεζών. Ο τομέας πληροφορικής του ομίλου Ideal, που εμφάνισε το α' εξάμηνο κύκλο εργασιών 48 εκατ. ευρώ, προβλέπει ενίσχυση πωλήσεων λόγω και της ισχυρο-

Τα νέα έργα και οι αυξημένες πωλήσεις λογισμικού, λόγω της περαιτέρω ψηφιοποίησης ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, στηρίζουν τα οικονομικά μεγέθη των επιχειρήσεων του κλάδου.

ποίησης της ζήτησης για λύσεις κυβερνοασφάλειας, οι οποίες αποτελούν επιτακτική ανάγκη λόγω της στροφής των επιχειρήσεων στο ψηφιακό νέφος, όπως και εξαιτίας της περαιτέρω ψηφιοποίησής τους.

Η Space Hellas, που κατά το β' τρίμηνο ενίσχυσε σε επίπεδο ομίλου τον κύκλο εργασιών κατά 17,5%, σε 62,3 εκατ. ευρώ και κατά 123,3% τα Ebitda, σε 9,3 εκατ.

ευρώ, εντοπίζει ως αντίρροπες δυνάμεις την αύξηση του κόστους δανεισμού, τον πληθωρισμό, τις καθυστερήσεις σε παραδόσεις εξοπλισμού, οι οποίες σε συνδυασμό με την έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού επηρεάζουν τα χρονοδιαγράμματα των υπό εκτέλεση έργων, πιέζοντας την κερδοφορία. Ωστόσο, η εισηγμένη, λόγω του ανεκτέλεστου της, αναμένει εξομάλυνση των ταμειακών ροών μέσα στη

χρονιά μέσω σημαντικών εισπράξεων υπαρχόντων έργων. Κατά το α' εξάμηνο, οι ταμειακές ροές από τη λειτουργία υπήρξαν αρνητικές (-36 εκατ. ευρώ) λόγω της αύξησης των συμμετοχών στον ενοποιημένο τζίρο σύνθετων έργων δημοσίου μεγάλου χρονικού ορίζοντα υλοποίησης. «Όσο και από την προσπάθεια του ομίλου να διασφαλίσει καλύτερες τιμές αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών σταθερά, μέσα σε ένα περιβάλλον καθυστερήσεων παραδόσεων, αλλά και αυξήσεων του μεταφορικού κόστους παγκοσμίως», όπως αναφέρει η διοίκηση της Space Hellas.

Η Epsilon Net, που ενίσχυσε κατά 35% και 32% τον κύκλο εργασιών και τα αναπροσαρμοσμένα Ebitda σε 42 εκατ. ευρώ και 14 εκατ. ευρώ αντίστοιχα, προβλέπει για το 2025 διπλάσιες πωλήσεις, συγκριτικά με το 2022, των οποίων το ύψος τοποθετείται σε 150 εκατ. ευρώ και περιθώριο λειτουργικού κέρδους άνω του 30%.

Η Performance Technologies το α' εξάμηνο αύξησε τον κύκλο εργασιών κατά 40%, σε 24,4 εκατ. ευρώ και διατήρησε σταθερά τα λειτουργικά κέρδη, σε 2,9 εκατ. ευρώ. Η διοίκηση της εκτιμά ότι θα εμφανίσει τη φετινή χρονιά ιστορικό ρεκόρ εσόδων και μεικτού περιθωρίου κέρδους, λόγω και της αύξησης των πωλήσεων λογισμικού και της ωρίμανσης των υφιστάμενων έργων.

Νέες αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων καταγράφηκαν τον Σεπτέμβριο

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Στο χαμηλότερο επίπεδο από τις αρχές του έτους διαμορφώθηκε ο πληθωρισμός τον Σεπτέμβριο σε ετήσια βάση, φθάνοντας στο 1,6%, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η ακρίβεια σε βασικά είδη διατροφής και υπηρεσίες δεν συνεχίζεται. Ο πληθωρισμός των τροφίμων υποχώρησε κάτω από 10% για πρώτη φορά από τον Απρίλιο του 2022 και διαμορφώθηκε τον Σεπτέμβριο σε 9,4%. Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση μείωση των τιμών, αλλά επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης, ενώ σε μηνιαία βάση καταγράφηκε νέα αύξηση 0,2%. Σε βασικά μάλιστα τρόφιμα, όπως το ελαιόλαδο και τα δημητριακά, η αύξηση τιμών τον Σεπτέμβριο του 2023 σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2023 είναι πολύ υψηλότερη, ξεπερνώντας το 6%.

Οι βραχυπρόθεσμες εκτιμήσεις της Κομισιόν για την παραγωγή βασικών αγροτικών προϊόντων

στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αφήνουν πολλά περιθώρια αισιοφίας για αποκλιμάκωση των τιμών στο εγγύς μέλλον, ενώ το επόμενο διάστημα αναμένεται να φανούν ακόμη περισσότερο οι συνέπειες από τις πυρκαγιές στον Εβρο και τις πλημμύρες στη Θεσσαλία. Σύμφωνα, λοιπόν, με όσα ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) ο γενικός δείκτης τιμών καταναλωτή διαμορφώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2023 σε 1,6% από 2,7% τον Αύγουστο. Κάτω από το 2% και συγκεκριμένα στο 1,8% είχε διαμορφωθεί ο πληθωρισμός και τον περασμένο Ιούνιο. Η διαμόρφωση του γενικού δείκτη τιμών καταναλωτή σε χαμηλά επίπεδα οφείλεται κατά βάση στη μείωση των τιμών στην ενέργεια. Η αβεβαιότητα, ωστόσο, στις τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος, του φυσικού αερίου και φυσικά του πετρελαίου παραμένει, με τον χειμώνα να είναι μπροστά και με τις τελευταίες γεωπολιτικές εξελίξεις στη Μέση

Στο 1,6% διαμορφώθηκε ο πληθωρισμός - Με 9,4% «τρέχουν» οι τιμές στα είδη διατροφής.

Ανατολή.

Η μεγαλύτερη πληγή για τους οικονομικούς προϋπολογισμούς παραμένουν οι ανατιμήσεις στα τρόφιμα, καθώς τον Σεπτέμβριο οι τιμές αυξήθηκαν κατά 9,4%. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις σε ετήσια βάση καταγράφηκαν στις τιμές των λαχανικών (17,7%) και ακολουθούν ελαιόλαδο και λίπη (16,1%), φρούτα (13,9%), νερό - αναψυκτικά - χυμοί (13,9%), κρέατα (8,4%), ζάχαρη - σοκολάτα (8,2%), γαλακτοκομικά - αυγά (6,7%). Αξίζει να σημειωθεί ότι τον Σεπτέμβριο σε σύγκριση με τον Αύγουστο καταγράφηκε αύξηση της τιμής των λαχανικών κατά 10,2%, του ελαιολάδου κατά 6,7% και των δημητριακών για

Πανευρωπαϊκό πρόβλημα η στεγαστική κρίση

Σε κοινό πρόβλημα, ανεξαρτήτως της οικονομικής κατάστασης της

κάθε χώρας, εξελίσσεται η στεγαστική κρίση. Στην Ευρώπη τα προστά διαμερίσματα για ενοικίαση ή αγορά γίνονται είδος υπό εξαφάνιση λόγω της εκτόξευσης των τιμών τα τελευταία χρόνια, ενώ οι αρμόδιες αρχές αδυνατούν να αμβλύνουν τις πιέσεις στον κλάδο.

Στην Πορτογαλία, το ποσοστό της ιδιοκατοίκησης των νέων κάτω των 25 ετών μειώθηκε κατά περίπου 50% σε μία εικοσαετία.

Ειδικότερα, σύμφωνα με στοιχεία της κεντρικής τράπεζας της χώρας, 55% όσων γεννήθηκαν μεταξύ 1977 και 1986 είχαν αγοράσει δικό τους σπίτι μέχρι την ηλικία των 25 ετών, ενώ το ποσοστό αυτό υποχώρησε στο 25% για όσους γεννήθηκαν μετά το 1997. Για τη ραγδαία πτώση ευθύνεται η στεγαστική κρίση, η οποία οδήγησε σε άνοδο των τιμών κατοικιών κατά 8,7% την τελευταία δεκαετία. Ετσι, παρότι η Πορτογαλία συνεχίζει να καταγράφει υψηλότερα ποσοστά ιδιοκατοίκησης -της τάξεως του 70%- , βασίζεται ιδίως στις μεγαλύτερες ηλικίες.

Οι πολίτες ζητούν μέτρα, όπως στήριξη για αγορά πρώτης κατοικίας, την ανέγερση πιο προσιτών κατοικιών και την αναβάθμιση των εγκαταλελειμμένων κτιρίων. Δυσκολία εύρεσης προσιτής στέγης αντιμετωπίζουν και οι πολίτες του Λουξεμβούργου, οι οποίοι συγκαταλέγονται στους πλουσιότερους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. «Η ενοικίαση διαμερίσματος με δύο υπνοδωμάτια κοστίζει τουλάχιστον 2.000 ευρώ», ανέφερε πρόσφατα στο AFD δασκάλος και μπτέρα τριών παιδιών, η οποία περίμενε πέντε χρόνια για να μπει στο πρόγραμμα της κοινωνικής στέγασης. «Η προστά στέγη σπανίζει, ιδίως για νέους και μονογονεϊκές οικογένειες», τόνισε.

«Όλο και περισσότεροι κάτοικοι του Λουξεμβούργου περνούν τα σύνορα για να μείνουν σε Γερμανία, Βέλγιο ή Γαλλία, ακριβώς επειδή τα ενοίκια και η αγορά κατοικίας είναι χαμηλότερα», επιβεβαίωσε ο Αντουάν Πακού, ερευνητής στο Housing Observatory. Ενδεικτικά, η τιμή

των καινούργιων διαμερισμάτων στην πρωτεύουσα ανέρχεται σε 13.000 ευρώ το τ.μ., ενώ των παλαιότερων σε 10.700 ευρώ το τ.μ. Η μέση τιμή ενός νέου σπιτιού είναι από 1,5 εκατ. ευρώ. Επίσης, τα ενοίκια αυξήθηκαν κατά 6,7% μεταξύ του Ιουνίου 2022 και του Ιουνίου 2023, πολύ ταχύτερα από τον πληθωρισμό 3,4% για την ίδια περίοδο. Ως αποτέλεσμα, η στεγαστική κρίση βρέθηκε στο επίκεντρο των τελευταίων εκλογών του Λουξεμβούργου την περασμένη Κυριακή, με αμφότερα τα δύο μεγάλα κόμματα να δεσμεύονται για επίλυση του προβλήματος.

Και βίαια περιστατικά

Η κατάσταση έχει επιδεινωθεί ακόμη και σε χώρες όπως η Τουρκία, όπου καταγράφονται βίαια περιστατικά μεταξύ ιδιοκτητών

Από την Πορτογαλία μέχρι το Λουξεμβούργο, τα προστά διαμερίσματα για ενοικίαση ή αγορά είναι είδος υπό εξαφάνιση.

και ενοικιαστών (τουλάχιστον 11 θάνατοι και 46 τραυματισμοί από τέτοια περιστατικά).

Τα ενοίκια έχουν αυξηθεί κατά μέσον όρο 121% το τελευταίο έτος και στις μεγάλες πόλεις έως και 188%. Η εκτίναξη των τιμών αποδίδεται στο κόστος διαβίωσης, στον δυσθεώρητο πληθωρισμό και στη μαζική μετεγκατάσταση των σεισμοπαθών τον Φεβρουάριο. Η τουρκική κυβέρνηση έχει βάλει πλαφόν στο 25% για τις αυξήσεις ενοικίων σε ιδιώτες. Ωστόσο, ειδικοί εξηγούν ότι τα μέτρα έχουν εντείνει τις πιέσεις, καθώς οι ιδιοκτήτες καταφεύγουν σε άλλα, ενδεχομένως παράνομα μέσα προκειμένου να αποσπάσουν υψηλότερο ενοίκιο.

Στο εξάμηνο φέτος υπήρχαν περίπου 47.000 υποθέσεις εξώσεως και 100.000 υποθέσεις για παράνομη αύξηση ενοικίου. Σύμφωνα με τον τουρκικό Τύπο, πρόκειται για υπερδιπλάσιο αριθμό σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2022.

Τα ενοίκια έχουν αυξηθεί κατά μέσον όρο 121% το τελευταίο έτος και στις μεγάλες πόλεις έως και 188%.

Νέα γενιά startups στον τομέα της υγείας

Πάνω από 100 εταιρείες δραστηριοποιούνται στον κλάδο των ιατροτεχνολογικών συσκευών, της τηλεϊατρικής, της βιοτεχνολογίας

ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Smartwatch και «φορητές» συσκευές, εναλλακτικοί τρόποι χορήγησης φαρμάκων για την καταπολέμηση χρόνιων παθήσεων, συσκευές τρέιπιν για την ανίχνευση ιών, λογισμικά που ερμηνεύουν αξονικές τομογραφίες εγκεφάλου... Αυτές είναι μερικές από τις τεχνολογίες υγείας (biotech, healthcare, medtech) μιας νέας γενιάς νεοφυών επιχειρήσεων, που αναπτύσσεται σταδιακά δίπλα σε έναν παραδοσιακό και ισχυρό κλάδο της ελληνικής οικονομίας, εκείνον της φαρμακοβιομηχανίας. «Περισσότερες από 100 ελληνικές νεοφυείς εταιρείες δραστηριοποιούνται στις επισημίες υγείας. Η Ελλάδα διαθέτει καλούς επιστήμονες στον χώρο της υγείας, ενώ την ίδια στιγμή έχει και καλούς προγραμματιστές. Ο συνδυασμός αυτός δημιουργεί μια κρίσιμη μάζα νεοφυών επιχειρήσεων που αναπτύσσουν ψηφιακές εφαρμογές υγείας, ψηφιακές θεραπείες κ.ά.», εξηγεί στην «Κ» η Μάνκυ Αθανασιάδη, διευθύντρια του τομέα βιομηχανίας, ανάπτυξης, τεχνολογίας και καινοτομίας του ΣΕΒ.

«Πρόκειται για έναν τομέα που θα σημειώνει διαρκώς άνοδο. Το προσδοκώ-
σιμο (ζώα αυξάνεται και την ίδια ώρα
ενισχύεται η ανάγκη του κόσμου για
υψηλό επίπεδο υπηρεσιών υγείας). Σύμφωνα
με στοιχεία που έχει επεξεργαστεί ο
ΣΕΒ, το 16% των startups εταιρειών
δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη ια-
τροτεχνολογικών συσκευών, το 14% α-
φορά τον τομέα της ευεξίας, το 11% α-
σכולείται με την τηλεϊατρική και τις ει-
κονικές ιατρικές επισκέψεις, το 7% α-
ναπτύσσει γονιδιακές και κυτταρικές
θεραπίες, ενώ ένα μικρό αλλά σημαντικό
ποσοστό (3%) αναπτύσσει νέα φάρμακα
ή βιομοιειδή φάρμακα ή νέες μορφές
χορηγήσιμων φαρμάκων, δραστηριοπι-
ται που αφορά κυρίως εταιρείες βιοτεχνολο-
γίας». «Κάποιες από αυτές τις εταιρείες
βγήκαν από τα πανεπιστήμια, άλλες
προέκυψαν από κάποια χρηματοδοτού-
μενα projects και μετεβλήθηκαν σε
startups», λέει στην «Κ» ο Λάμπρος
Κούρτης, συνιδρυτής της εταιρείας
Chronicles Health, ο οποίος παρακο-
λούησε στενά την ανάπτυξη του κλάδου

των βιοεπιχειρημάτων και της υγείας στην Ελλάδα. «Ορισμένες από αυτές καταγράφουν ήδη έσοδα, ενώ κάποιες έχουν ανάλυση κεφάλαια από venture capital. Παράλληλα, φαρμακευτικές εταιρείες επενδύουν στον κλάδο, όπως η Elpenor, με το πάροχο βιοτεχνολογίας στα Σπάτα, αλλά και η Demo». «Έχουμε ακόμη πολύ δρόμο να διανύσουμε, αλλά τα βήματα που γίνονται τα τελευταία 4-5 χρόνια είναι πολύ ενθαρρυντικά. Πριν από χρόνια δεν μπορούσα να πω το ίδιο». «Πλειονότητα αυτών των εταιρειών έχει το βλέμμα στραμμένο σε διεθνείς αγορές. Μια από αυτές είναι η εταιρεία βιοτεχνολογίας Anodyne Nanotech με έδρα στη Βοστώνη και συνιδρυτή τον Κωνσταντίνο Τζωρτζάκη. Η εταιρεία αναπτύσσει έναν ανώδυνο τρόπο χορήγησης

Πολλές καινοτόμες τεχνολογίες δεν μπορούν να αξιοποιηθούν στη χώρα μας ελλείψει ρυθμιστικού πλαισίου.

ως φαρμάκου με τη χρήση ενός patch με μικροβελόνες, το οποίο αποδευμαίνει το φάρμακο στον οργανισμό. Τα φάρμακα αυτά ανήκουν στην κατηγορία των βιολογικών παραγόντων και χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση χρόνιων παθήσεων, όπως π.χ. η σκλήρυνση κατά πλάκας. «Εμείς στη φαρμαστέα στην Αμερική διότι το 80% του μεριδίου αγοράς του κλάδου μας συγκεντρώνεται εκεί. Υπάρχει ένα οργανωμένο ρυθμιστικό πλαίσιο γύρω από την τεχνολογία μέσω του FDA», αναφέρει στην «Κ» ο κ. Τζωρτζάκης. «Πρέπει να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο οικοσύστημα γύρω από τη βιοτεχνολογία στην Ελλάδα με μεγαλύτερη συμμετοχή των πανεπιστημίων. Από τον ακαδημαϊκό χώρο μπορούν να γίνουν συνεργασίες και να γεννηθούν startups, κάτι που συμβαίνει πολύ συχνά στην Αμερική». «Επειτα, οι φαρμακευτικές εταιρείες θα μπορούσαν να προσφέρουν τεχνολογία, να κάνουν project μαζί τους αλλά και να τις χρηματοδοτήσουν». Βέβαια, η κ. Αθανασιάδου παρατηρεί πως πολλές τέ-

Σύμφωνα με έρευνα του ΣΕΒ για την ψηφιακή υγεία, η χρήση ψηφιακών εργαλείων εξοικονομεί 50 δις. ευρώ ετησίως στα ευρωπαϊκά συστήματα υγείας μέσω της πρώιμης διάγνωσης και της μείωσης των εισαγωγών στα νοσοκομεία.

τοιες τεχνολογίες δεν μπορούν να αξιοποιηθούν στη χώρα μας, ελλείψει ρυθμιστικού πλαισίου που να επιτρέπει τη συσταγογράφηση αλλά και την αποζημίωσή τους. «Ενώ στην Ελλάδα υπάρχει ένα δυνατό οικοσύστημα στον κλάδο, αυτό στρέφεται αποκλειστικά στο εξωτερικό, το οποίο από τη μια είναι λογικό διότι εκεί οι αγορές είναι μεγάλες, από την άλλη όμως το εθνικό κομμάτι συ-

στημα υγείας χάνει από αυτό. Ειδικά στην ψηφιακή Ελλάδα, όπου οι υποδομές υγείας είναι δύσκολο να αναπτυχθούν, η τηλεϊατρική και οι ψηφιακές εφαρμογές μπορούν να συμβάλουν στην παροχή υπηρεσιών υγείας. Από το 2016 έχουμε προμηθευθεί εξοπλισμό τηλεϊατρικής στην Ελλάδα, ακόμη όμως δεν υπάρχουν τα κατάλληλα ρυθμιστικά πλαίσιο για την αξιοποίησή του προς όφελος των

ασθενών. Γενικώς στην Ελλάδα προμηθευόμαστε εξοπλισμό, που στο τέλος δεν αξιοποιείται στον βαθμό που θα έπρεπε».

Σύμφωνα με έρευνα του ΣΕΒ για την ψηφιακή υγεία, η χρήση ψηφιακών εργαλείων (health apps, θεραπευτικές πλατφόρμες) προσφέρει 40% ακρίβεια στη μέτρηση ζαχάρου και εξοικονομεί 50 δις. ευρώ ετησίως στα ευρωπαϊκά

συστήματα υγείας μέσω της πρώιμης διάγνωσης, της μείωσης των εισαγωγών στα νοσοκομεία κ.λπ. «Μεγάλη ενίσχυση στο οικοσύστημα νεοφυών επιχειρήσεων θα έδινε και η δευτερογενής αξιοποίηση δεδομένων υγείας, τομέας που μπορεί να δημιουργήσει μια ολοκληρωμένη οικονομία», συμπληρώνει.

Αλμα επενδύσεων

Την ώρα που οι χρηματοδοτήσεις προς τις νεοφυείς εταιρείες σημειώνουν «βουτιά», ο τομέας των βιοεπιτημιών και της υγείας εξακολουθεί να βρίσκεται ψηλά στις προτιμήσεις των επενδυτών. «Ο κλάδος των βιοτεχνολογιών ανεβαίνει σημαντικά, πόση ώρα πώς έχει πολύ μάλλον. Εμείς έχουμε ήδη κάνει –και θα συνεχίσουμε να κάνουμε– αρκετές επενδύσεις σε νεοφυείς εταιρείες που δραστηριοποιούνται σ’ αυτόν τον τομέα. Ενδεικτικά, το 30% των εταιρειών στις οποίες επενδύουμε με το πρώτο fund, δραστηριοποιούνται στον κλάδο της βιοτεχνολογίας», αναφέρει στον «Κ» ο Νίκος Καλλιανγκόπουλος, εταίρος στο ελληνικό επενδυτικό κεφάλαιο Big P Ventures, που έχει επενδύσει, μεταξύ άλλων, σε εταιρείες τεχνολογίας όπως η Accusonus, η οποία εξαγοράστηκε από τη Facebook. Ο Νίκος αναφέρει ο ΣΕΒ, τα έσοδα της παγκόσμιας αγοράς ψηφιακής υγείας αναμένεται να αυξηθούν στα 600 δισ. δολ. έως το 2024 από 350 δισ. το 2019. Σύμφωνα με το Business Insider, οι επενδύσεις χορήγησαν 88 δισ. δολ. κεφάλαια παγκοσμίως το 2022 σε εταιρείες ανάπτυξης τεχνολογιών στον τομέα της υγείας, εκ των οποίων περίπου 13,5 δισ. δολ. κατευυθύνθηκαν σε ευρωπαϊκές εταιρείες. «Είναι ένας δύσκολος χώρος, καθώς εκτός από την ανάπτυξη της τεχνολογίας οι εταιρείες πρέπει να περάσουν από τις ρυθμιστικές αρχές για την έγκριση αλλά και αποζημίωση του προϊόντος. Αλλάζουν όμως ζωές», λέει ο κ. Κούρτης. «Πράγματι, οι χρηματοδοτήσεις έχουν περιοριστεί και οι επενδύσεις κοιτάζουν να υποστηρίξουν το υπάρχον χαρτοφυλάκιο τους, παρά να επενδύσουν σε νέες. Εγώ όμως νομίζω πως η υγεία ήταν, είναι και θα είναι ένας τομέας που θα τους προσελκύει».

600

Δισ. δολάρια θα φθάσουν το 2024 τα έσοδα της ψηφιακής υγείας παγκοσμίως.

13,5

δισ. δολάρια τα κεφάλαια που άντλησαν ευρωπαϊκές νεοφυείς εταιρείες του κλάδου τεχνολογίας υγείας το 2022.

100

και περισσότερες ελληνικές
νεοφυείς εταιρείες δραστη-
ριοποιούνται στον κλάδο των
επιστημών υγείας.

50

δισ. ευρώ εξοικονομούν επ-
σίως τα ευρωπαϊκά συστήματα
υγείας από τη χρήση ψηφια-
κών εργαλείων υγείας (εφαρ-
μογές υγείας, ψηφιακές θερα-
πείες κ.λ.π.).

ADÈLE EXARCHOPOULOS SALLY DRAMÉ
SWALA EMATI MOUSTAPHA MBENGUE DAPHNÉ PATAKIA

QUINZAINE
DIRECTORS' FORTNIGHT
CANNES 2022

THE FIVE DEVILS

A FILM BY
LÉA MYSIUS

ΧΟΡΗΓΟΣ
PORSCHE

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 21:00

LES CINQ DIABLES (THE FIVE DEVILS) / ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΔΙΑΒΟΛΟΙ
ΔΡΑΜΑ

Η οχτάχρονη Βίκι ζει με τους γονείς της, ένα δυσλειτουργικό ζευγάρι. Όταν αποφυλακίζεται η θεία της κι έρχεται να μείνει μαζί τους, μυστικά από το παρελθόν αποκαλύπτονται.

Το Κανάλι Διανέμεται:

cablenet cyta vision

MOST MOVIES HD

MESIMVRIA
www.mesimvria.com

Θέατρο 101 Θέατρο 48

Δεν διατήρησε τα αρχικά κέρδη, έκλεισε με πώση το Χρηματιστήριο

Ο Γενικός Δείκτης υποχώρησε κατά 0,34% στις 1.169,79 μονάδες

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Έντονη με αβυσσότητα επικράτησε για μία ακόμη συνεδρίαση στο Χρηματιστήριο Αθηνών, με τον Γενικό Δείκτη να επανέρχεται τελικά κάτω από τη ζώνη των 1.170 μονάδων. Αν και ξεκίνησε με ανοδικές διαθέσεις φτάνοντας στο +1,56%, και στις 1.192 μονάδες, με ώθηση κυρίως από τις τραπεζικές μετοχές, πολύ γρήγορα οι πωλητές πήραν και πάλι τα νιάτα της αγοράς—αοκάντας ήπες πάντως—πείσεις και με τον τζίρο να παραμένει περιορισμένος—εν μέσω της γενικότερης νευρικής κατάστασης που επικρατεί διεθνώς—λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων.

Σύμφωνα με την Depolas Investment Services, νέο σημείο ισορροπίας από το οποίο δεν αναιμάνεται σημαντική απομάκρυνση μέχρι και την Παρασκευή, μη λαμβάνοντας υπόψη τον γεωπολιτικό παράγοντα, αποτελεί η περιοχή των 1.180-1.200 μονάδων για τον Γενικό Δείκτη.

Όσον αφορά τα στατιστικά των συνεδριάσεων, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε με πτώση 0,34% στις 1.169,79 μονάδες, ενώ ο τίτλος ανήλθε στα 64,4 εκατ. ευρώ. Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης έκλεισε με απώλειες 0,31% στις 2.858,26 μονάδες, ενώ με οριακή άνοδο 0,02% έκλεισε ο δείκτης μεσαίας κεφαλαιοποίησης, στις 1.907,95 μονάδες.

Στα μη τραπεζικά blue chips, με απώλειες άνω του 2% έκλεισαν οι Ελλάκτωρες, HELLENiQ ENERGY, Lambda Development, ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ και Cenergy, ενώ το 1% ξεπέρασαν η πτώση σε ΤΕΚ ΤΕΡΝΑ, ΟΤΕ και Σαράντη. Κέρδη άνω του 1% σημείωσαν Aegean, ΕΥΔΑΠ, Motor Oil και Mytilineos, ενώ ήπια ανοδικά έκλεισαν Βιοχάλκο, ΔΕΗ και ΟΠΑΠ.

Ο τραπεζικός δείκτης υποχώρησε κατά 0,98% στις 918,2 μονάδες (από το +2,4% που βρέθηκε στην αρχή της συνεδρίασης), με την Εθνική Τράπεζα να υποχωρεί κατά 1,83%, την Alpha Bank να καταγράφει απώλειες 1,27% και τη

Λόγω της μεγάλης μεταβλητότητας στα χρηματιστήρια, οι επενδυτές επαναφέρουν τα αμερικανικά ομόλογα αλλά και τους άλλους κρατικούς τίτλους στις επιλογές τους, βοηθώντας στη σταθεροποίηση των αποδόσεων, καθώς θεωρούν ότι συνιστούν «ασφαλή καταφύγιο».

Οι γεωπολιτικές εξελίξεις προκαλούν νευρική κατάσταση στις διεθνείς αγορές και η Αθήνα δεν μπορεί να αποτελέσει εξαίρεση.

Eurobank να κλείνει στο +0,81%, ενώ κέρδη 0,65% κατέγραψε η Τράπεζα Πειραιώς.

Η κατάσταση στη Μ. Ανατολή συνιστά μια ασύμμετρη απειλή που είναι πιθανό να αποσταθεροποιήσει όλη την

περιοχή σε συνάφεια των συνεπειών μιας χερσαίας εισβολής στην Γάζα, με ατυπολόγητους ανθρώπινες απώλειες, διάτρεφα αμάχων, και το ξεδιπλώμαμα μιας νέας ενεργειακής κρίσης, καθώς ο ε-νεργειακός μετασχηματισμός του πλανήτη αρχεί ακόμη, σχολιάζει ο Δημήτρης Τζάνας, σύμβουλος διοίκησης της «Κύ-κλος ΑΧΕΠΕΥ». Και, όπως προσθέτει, είναι σε όλους γνωστές οι επιπτώσεις στην τιμή του πετρελαίου όποτε ξεσπάει πόλεμος στην περιοχή: τετραπλασιασμός μετά τον πόλεμο του 1973, +240% μετά την κρίση του Περσικού κόλπου το 1990 και +45% στον πόλεμο στο Ιράκ το 2003.

Οι αγορές διατηρούν ωστόσο μια αξιοθαύμαστη ψυχραιμία. Επί του παρόντος διεκδικούν τον τον τρόπο τους στην αντιμετώπιση των δυσχερειών: οι επενδυτές επαναφέρουν τα αμερικανικά ομόλογα αλλά και τους άλλους κρατικούς τίτλους στις επιλογές τους, βραχυπρόθεσμα στη σταθεροποίηση των αποδόσεων, καθώς θεωρούν ότι συνιστούν «ασφαλή καταφύγιο», επιστοιμάει ο κ. Τζάνας. Έτσι, διεκδικούνται και οι κεντρικές τράπεζες σε πιο ευέλικτες πολιτικές σε σχέση με την αμετακίνητη προσήλωσή τους στην ανάγκη για υποχώρηση του πληθωρισμού στην περιοχή του 2%.

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη				VERIZON COMMS				PERSSIMMON				DT TELEKOM N				Tokyo/Τόκιο				Paris/Παρίσι					
		(Σε δολάρια)		31.405		0,496				1069,5		3,634		20,345		-0,015									
Εταιρείες		Πόν από το κλάσμα		Met%		WALT DISNEY CO		86,01		0,35		PEARSON		921,2		0,371		E.ON SE NA		10,995		-0,005			
3M COMPANY		90,54		0,6671		WELLS FARGO &		42,295		1,5486		RELEX		2888		0,415		FRESENIUS MEDI		33,16		0,24			
ALCOA CORP		27,81		3,73		WALMART INC		161,41		0,1241		RIO TINTO		5142		-0,019		FRESENIUS SE		25,27		0,08			
London/Λονδίνο				(Σε νέννερ)																					
Εταιρείες		Χθεσινό		Met%		SAINSBURY(J)		255,6721 <th colspan="2">0,274</th> <th colspan="2">SCHROEDERS</th> <th colspan="2">393,71035<th colspan="2">-0,555</th><th colspan="2">HENKEL AG&CO V</th><th colspan="2">61,08<th colspan="2">-0,24</th></th></th>		0,274		SCHROEDERS		393,71035 <th colspan="2">-0,555</th> <th colspan="2">HENKEL AG&CO V</th> <th colspan="2">61,08<th colspan="2">-0,24</th></th>		-0,555		HENKEL AG&CO V		61,08 <th colspan="2">-0,24</th>		-0,24			
AMAZON COM		132,095		-0,3433		ANGLO AMERICAN		2262,5		-0,635		SAGE GRP.		1018,93547		-0,538		INFINEON TECH		37,63		-0,285			
AMER EXPRESS C		154,21		0,9294		A.B.FOOD		1993,5		1,091		ST.JAMES'S PLA		668,6		-0,536		K+S AG NA		16,805		0,01			
AMER INTL GROU		63,45		1,3416		ADMIRAL GRP		2428		0,87		SMITHS GROUP		1605,35714		-0,465		MERCK KGAA		148,4		-0,95			
AMGEN		285,535		-0,4688		ASHTED GRP		4947		-0,523		SMITH&BEPHEW		949		-0,084		MUENCH RUECK		377,3		0,3			
APPLE INC		178,2		-0,291		ANTOFAGASTA		1378		-1,029		SSE		1596,04065		0,379		RWE AG		33,84		-0,16			
BANK OF AMERIC		27,765		2,8714		AVIVA		408,875		0,29		STAND.CHART.		747,6		-0,428		THYSSENKRUPP A		6,85		-0,004			
BAKTER INTL IN		32,105		0,3909		ASTRAZENECA		10998		2,716		SEVERN TRENT		2547		0,835		VOLKSWAGEN VZ		108,52		-0,1			
BOEING CO		184,89		-0,0216		BARBOCK INTL		403,61818		0,498		TRAVIS PERKINS		75,44		0,937		VONOVIA SE		22,46		0			
BRISTOL MYERS		57,465		0,516		BAE SYS.		1080,11956		-0,186		TESCO		276,5		0,656		SIEMENS N		133,96		0,06			
CAMPBELL SOUP		39,72		-0,9476		BARCLAYS		154,88		1,005		TUI AG		426,9		0,933		SAP SE		123,32		0,66			
CATTERPILLAR IN		273,0185		0,823		BRAMERTOB.		2488,5		0,221		TAYLOR WIMPEY		111,75		2,148									
THE CIGNA GP O		312,94		0,2595		BARRATT DEVEL.		42,43		2,12		UNILEVER		3944,5		0,952									
CHEVRON		167,88		1,4994		BERKELEY GHIL		4099		0,936		UNITL UTILITIES		1034,012		1,03									
CISCO SYSTEMS		53,585		-1,0617		BR.LRAND		312,5		0,482		VODAFONE GRP		77,49		0,129									
CITIGROUP		41,48		1,2943		BUNZL		2967		0,618		WPP		725,4		0									
CERVERCIAS CO		11,75		2,2628		BP		556,6		1,093		WHITBREAD		3316,3844		0,88									
COCA-COLA CO		53,94		0,9545		BURBERRY GRP		1766,5		0,885															
COLGATE PALMOL		71,825		-0,4505		BT GROUP		117,35		-2,168															
DANAOS CORP		66,23		0,5618		COCACOLA HBC A		2112		-0,189															
DIANA SHIPPING		3,45		0,8772		CARNIVAL		916,4		1,08															
DOW INC		50,71		1,0361		CENTRICA		158		1,314															
DUPONT DE NMOU		75,85		0,7438		COMPASS GROUP		2069		0,535															
GLBL X EM MR E		23,8076		-0,1359		CAPITA GROUP		1714		1,89															
ENERGY CP		95,14		-0,063		CRH		4787		0,105															
EXXON MOBIL		111,0949		1,0413		DCC		4643,736		0,736															
FEDEX CORP		248,64		0,4363		DIAGEO		3105		0,632															
FORD MOTOR CO		12,104		1,4585		DIRECT LINE		157,05		0,67															
INTL BUS MACHI		140,08		0,625		EXPERIAN		2748		-0,364															
GENERAL DYNAMI		240,535		-0,9614		EASVJET		389,8		-0,306															
GENERAL ELEC C		110		0,788		FRESNILLO		556,2		0,677															
GOLDM SACHS GR		310,3		-1,3009		GLENCORE		457,5		0,022															
HALLIBURTON CO		43,04		1,6053		GSK		1495,4		0,737															
HARTFORD FINL		73,29		1,2573		HUKMA		2075		-0,387															
HP INC		27,12		0,8929		HAMMERSON		25,01		0,965															
HOME DEPOT INC		295,8348		-0,5029		HARGREAVES LAN		747,15		-2,337															
INTEL CORP		36,21		-0,9573		HSBC HLDGS.UK		647		0,261															
JOHNSON JOHNSO		156,62		-0,5777		INTL CONSOL AI		146,6		0,482															
JPMORGAN CHASE		148,69		0,5681		INTERCON. HOTE		6136		1,825															
LAZARD		30,05		1,2466		3I GRP		2078,6138		0,965															
MC DONALD'S COR		250,76		0,3281		IMPBANDS		1737,8039		0,319															
MERCK & CO		104,06		-0,0768		INTERTEK GROUP		4147		0,29															
MICROSOFT CP		332,625		-0,0045		ITV		67,58		0,954															
3M COMPANY		90,55		0,6782		JOHNSON MATTHE		1520		0,592															
MORGAN STANLEY		80,22		1,8925		KINGFISHER		208,2		-0,624															
NIKE INC CL B		102,91		0,8526		LAND SECS.		599,4		0,403															
NORFOLK SOUTHE		208,5		0,4577		LEGAL&G.		2171		-0,504															
PFIZER INC		32,875		-1,1873		LLOYD'S GRP.		43,865		0,667															
PROCTER & GAMB		146,11		0,0274		MARKS & SP.		680		1,322															
ROCKWELL AUTOM		293,815		0,6974		MONDI		1376		-0,182															
SCHLUMBERGER L		60,02		0,9588		NATIONAL GRID		975,2		0,288															
SOUTHERN		67,06		-0,6519		NEXT		7156		1,298															
STEALTHGAS		5,3		1,9231		PRUDENTIAL		888,8		-1,157															
TSAKOS ENERGY		22,26		0,4966		DT BOERSE N		158,05		-0,25															
UNISYS CORP		3,155		2,1036		DT LUFTHANSA A		7,116		-0,043															
UNITEDHEALTH G		537,08		-0,1766																					
US BANCORP		33,485		2,6517																					

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ			
ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ		ΤΙΜΕΣ SPOT	
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,0569	ΡΕΑΛ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ	5,3305
ΓΙΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΣ	158,03	ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΝΑΔΑ	1,4411
ΛΕΒ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	1,9558	ΓΟΥΑΝ ΚΙΝΑΣ	7,7288
ΚΟΡΩΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ	24,603	ΔΟΛΑΡΙΟ ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ	8,2681
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4610	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑΣ	16.609,18
ΛΙΡΑ ΣΤΕΡΛΙΝΑ	0,86820	ΣΕΚΕΛ ΙΣΡΑΗΛ	4,2264
ΦΙΟΡΙΝΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	384,98	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΙΑΣ	87,9585
ΖΛΟΤΙ ΠΟΛΩΝΙΑΣ	4,4273	ΓΟΥΟΝ ΝΟΤΙΑΣ ΚΟΡΕΑΣ	1.429,58
ΛΕΪ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	4,9685	ΠΕΣΟ ΜΕΞΙΚΟ	18,9577
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	11,5300	ΡΙΝΓΚΙΤ ΜΑΛΑΙΣΙΑΣ	5,0055
ΦΡΑΓΚΟ ΕΛΒΕΤΙΑΣ	0,9517	ΔΟΛΑΡΙΟ Ν. ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ	1,7929
ΚΟΡΩΝΑ ΙΣΠΑΝΙΑΣ	146,50	ΠΕΣΟ ΦΙΛΙΠΠΙΝΩΝ	59,974
ΚΟΡΩΝΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ	11,5760	ΔΟΛΑΡΙΟ ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗΣ	1,4471
ΛΙΡΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	29.5084	ΜΠΑΧΤ ΤΑΪΛΑΝΔΗΣ	38,482
ΔΟΛΑΡΙΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ	1,6622	ΡΑΝΤ ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ	19,9138

ΠΟΥΛΑΙ ΡΩΣΙΑΣ: Λόγω της τρέχουσας συναλλακτικής δραστηριότητας στην αγορά EUR/RUB, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν είναι σε θέση να καθορίσει μία τιμή αναφοράς αντιπροσωπευτική των επικρατούσων συνθηκών της αγοράς. Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ αποφάσισε να αναστείλει τη δημοσίευση τιμής αναφοράς του ευρώ για το ρωσικό ρούβλι μέχρι νεωτέρας.

ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΠΑ	
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2023	
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,0702
ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ-ΣΚΩΤΙΑΣ-Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ	0,8653
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4528
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	11,8803

ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ		
ΤΙΜΗ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ)		
	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ
ΠΑΛΙΑΙΣ ΚΟΠΗΣ	412,46	497,05
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1973 & ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	412,46	497,05
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1974 & ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	412,46	492,57

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά	Μετ.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	1.169,79	1.173,76	-3,97	-0,34%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	2.858,26	2.867,07	-8,81	-0,31%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΔΕΛΔΙΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	7.931,51	8.043,05	-111,54	-1,39%
FTSE/Χ.Α.ΥΦΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.491,73	3.508,04	-16,31	-0,46%
ATHEX SELECT PLUS	4.040,95	4.062,99	-22,04	-0,54%
ATHEX SELECT	5.730,06	5.724,93	5,13	0,09%
FTSE/ΧΑ MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	5.182,62	5.213,48	-30,86	-0,59%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	1.907,95	1.907,64	0,31	0,02%
FTSE/ΧΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	3.582,57	3.577,14	5,43	0,15%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	680,39	682,40	-2,01	-0,29%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	2.115,49	2.122,67	-7,18	-0,34%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	918,20	926,94	-8,74	-0,94%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.072,31	4.174,99	-102,68	-2,46%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.110,59	1.111,82	-1,23	-0,11%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	7.936,07	7.859,08	76,99	0,98%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	1.119,54	1.121,88	-2,34	-0,21%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	13.454,40	13.463,83	-9,43	-0,07%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΟΤΑ	9.125,23	9.156,92	-31,69	-0,35%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	7.445,32	7.473,16	-27,84	-0,37%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΥΛΙΚΑ	4.217,43	4.259,93	-42,50	-1,00%
FTSE/Χ.Α. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	5.047,89	5.024,00	23,89	0,48%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ & ΑΝΑΨΥΧΗ	2.757,33	2.740,64	16,69	0,61%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2.780,71	2.762,33	18,38	0,67%
FTSE/Χ.Α. ΘΛΗΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	3.756,86	3.807,56	-50,70	-1,33%
FTSE/Χ.Α. ΥΓΕΙΑ	390,89	394,74	-3,85	-0,98%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.012,88	4.989,13	23,75	0,48%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	19.018.345,49
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΚΗΔΙΑ	8.170.330,63
ΕΝΔΕΛΔΙΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	7.402.139,16
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	7.387.449,19
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	3.489.796,43
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	3.326.554,56
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΛΕΦΩΝΙΑ	3.259.275,13
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	3.097.140,34
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	1.026.652,04
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	790.349,84
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	755.602,69
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	728.838,16
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	727.849,47
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	545.173,79
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	503.827,26
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	409.565,60
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	351.048,55
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	297.412,90
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	266.862,72
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	254.108,60
ΥΔΡΕΥΣΗ	234.227,47
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	182.301,13
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ Α.Ε.Ε.Α.Π.	138.578,61
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΙΜΩΝ ΑΜΟΙΒ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	116.159,89
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	112.335,49
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	111.979,29
ΤΡΟΦΙΜΑ	87.371,53

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	2,670	8,54%	CENTRIC ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,314	-5,99%
ΒΑΡΒΕΡΗΣ Ν. - MODA BAGNO (ΚΟ)	1,040	6,67%	ΚΕΚΡΩΨ (ΚΟ)	1,090	-4,39%
ΑΒΕ Α.Ε. (ΚΟ)	0,524	2,75%	LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	6,155	-2,99%
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	2,010	2,55%	HELLENIQ ENERGY Holdings (ΚΟ)	6,720	-2,75%
ΕΥΑΘ (ΚΟ)	3,080	1,99%	MEDICON ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	3,120	-2,50%
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	5,650	1,80%	ΡΕΒΟΪΑ (ΚΟ)	1,840	-2,39%
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	10,320	1,78%	CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	5,760	-2,37%
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	22,720	1,43%	ΟΛΠ (ΚΟ)	20,050	-2,20%
PROFILE (ΚΟ)	3,670	1,38%	ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	2,015	-2,18%
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	35,600	1,37%	ΕΛΒΑΧΧΑΚΟΡ (ΚΟ)	1,614	-2,18%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	7.402.139,16
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	7.260.868,51
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	6.125.746,82
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	5.833.523,64
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	5.024.342,88
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	3.521.818,91
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	3.365.311,54
JUMBO (ΚΟ)	3.326.554,56
ΟΤΕ (ΚΟ)	3.259.275,13
ΔΕΗ (ΚΟ)	2.699.615,41
ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	0,79%
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	0,45%
ALPHA ETF FTSE ATHEX LARGE CAP	0,44%
ΤΡΑΠΕΖΑ ΟΡΤΙΜΑ BANK Α.Ε. (ΚΟ)	0,24%
INTRALOT (ΚΟ)	0,21%
ΒΑΡΒΕΡΗΣ Ν. - MODA BAGNO (ΚΟ)	0,21%
INTRAKAT (ΚΟ)	0,20%
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	0,20%
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	0,20%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,17%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	363	1.864	5.708
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	5	15	1.803
FTSE/Χ.Α. Large Cap	356	1.843	3.800
MSCI GREECE REBASED	2	6	105
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.365	27.107	414.976
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	33	196	20.764
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	40	138	4.788
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	392	17.519	182.404
ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	2	8	72
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	2	10	1.333
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	5	5	437
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	19	77	5.479
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	4	33	621
ΕΛΒΑΧΧΑΚΟΡ (ΚΟ)	21	45	1.125
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	86	2.190	33.179
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	6	29	2.358
FOURIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	7	23	552
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	8	31	5.967
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	36	276	7.823
HELLENIQ ENERGY (ΚΟ)	9	25	1.493
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	50	214	4.348
INTRAKAT (ΚΟ)	16	267	5.442
JUMBO (ΚΟ)	39	111	580
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	14	38	5.726
MIG (ΚΟ)	4	16	51
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	4	26	1.177
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	36	109	2.437
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	100	613	17.707
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	20	49	2.725
ΟΤΕ (ΚΟ)	30	93	5.483
ΟΛΠ (ΚΟ)	9	27	173
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	166	4.252	61.335
ΔΕΗ (ΚΟ)	57	276	19.121
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0	0	95
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	102	294	14.677
ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)	9	13	642
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	39	104	4.862
Δικαιώματα σε Δείκτες	24	266	2.212
FTSE/Χ.Α. Large Cap	24	266	2.212
Δικαιώματα σε Μετοχές	0	0	1.519
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	0
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	627
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	141
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	75
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	11
ΔΕΗ (ΚΟ)	0	0	665
Συνολική Δραστηριότητα	1.752	29.237	424.415

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
ΒΙΟ (ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	4,99	0,2
CENER (CENERGY HOLDINGS SA)	5,76	-2,37
ΤΙΤΣ (ΤΙΤΑΝ)	16,88	0
ΕΕΕ (COCA COLA HBC)	24,3	-0,33
ΟΤΕ (ΟΤΕ)	13,45	-1,32
ΑΡΑΙΓ (AEGEAN AIRLINES)	10,32	1,78
TENERG (ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	13,75	-0,87
ΣΑΡ (ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	7,52	-1,7
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΕΛΛΑΚΤΩΡ)	2,015	-2,18
ΓΕΚΤΕΡΝΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	12,78	-1,99
ΜΥΤΙΛ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	35,6	1,37
ΛΑΜΔΑ (LAMDA DEVELOPMENT)	6,155	-2,99
ΕΛΧΑ (ΕΛΒΑΧΧΑΚΟΡ)	1,614	-2,18
ΑΛΦΑ (ALPHA BANK)	1,247	-1,27
ΜΠΕΛΑ (JUMBO)	24	0
ΕΤΕ (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	5,35	-1,83
ΠΕΙΡ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	2,798	0,65
ΕΥΡΩΒ (EUROBANK)	1,47	-0,81
ΕΛΠΕ (ΕΛΠΕ)	6,72	-2,75
ΚΟΥΕΣ (QUEST)	5,38	-0,74
ΟΤΟΕΛ (ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ)	12,74	-0,62
ΕΥΔΑΠ (ΕΥΔΑΠ)	5,65	1,8
ΟΠΑΠ (ΟΠΑΠ)	15,3	0,46
ΜΟΗ (ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ)	22,72	1,43
ΔΕΗ (ΔΕΗ)	9,295	0,81

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 17 Οκτωβρίου 2023

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΘ	ΑΝΩΤΑΘ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	2.2200	2.2300	2.2201	0.4970	"10,100"	2.2200	2.2300	2.2200	0.45
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	2.9100	2.9400	2.9275	2.3970	"16,452"	2.9100	2.9300	2.9200	0.69
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	0.6400	0.6550	0.6502	1.0900	"19,900"	0.6400	0.6500	0.6450	0.78
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0870		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.0700	0.0700	0.0700	0.3530	813	0.0650	0.0700	0.0700	0.00
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD						2.6800	2.7400		
ΕΝΔΕΛΔΙΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1.6700	1.6700	1.6700	2.8960	"2,300"	1.6500	1.6800	1.6700	1.21
ΚΟΞΑ	ΚΟΞΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0.0550	0.0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0.0130	0.0155		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0180	0.0200		
ΓΠΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.0000	0.0000		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ)	0.0580	0.0580	0.0580	-0.0500	"6,000"	0.0540	0.0580	0.0580	-0.85
ΚΑΕΠ	ΚΑΡΥΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ (Σ)						0.0000	0.2300		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0030	0.0050		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)	0.0025	0.0025	0.0025	0.0490	"1,500"	0.0020	0.0025	0.0025	25.00
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0265		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΠΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD (Σ)						0.2500	0.2920		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ "Η ΠΡΟΔΟΣΕΥΣ" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ - "						1.1900	0.0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0.0205	0.0220		
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0855	0.1010		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0.0540	0.0590		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0.7900	0.8550		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)	3.6600	3.6800	3.6684	-3.1600	"11,900"	3.6600	3.7400	3.6600	-1.08
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0.0600	0.0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0000	0.0600		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΔΒΚΑ	ΔΕΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						1.0000	0.0000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	0.6200	0.6400	0.6233	-2.6670	"13,200"	0.6200	0.6400	0.6200	-4.62
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0.3320	0.3500		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ (Θ)	3.0000	3.0800	3.0301	-6.5010	"1,098"	3.0200	3.0600	3.0200	-1.95
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΟΥΑΝ	CHRIS IOANNIDOU PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0430		
ΚΕΟ	KEO PLC	1.6300	1.6300	1.6300	1.0000	"14,033"	1.5800	1.6700	1.6300	0.62
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ						0.2200	0.2500		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC	0.8600	0.8600	0.8600	0.3590	400	0.8150	0.8600	0.8600	0.00
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD	0.2900	0.2900	0.2900	-1.6030	"1,457"	0.2920	0.3060	0.2900	-5.23
Τεχνολογία										
ΝΕΤΙΝ	NET INFO PLC						0.0000	0.9600		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PUBLIC LTD						0.0945	0.1150		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.3120	0.3260		
ΠΑΝΔ	ΠΑΝΔΟΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0.0720	0.0820		
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΗΜΗΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (Σ)						0.0000	0.1050		
Ενέργεια										
ΑΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD	1.1000	1.1500	1.1022	-0.7820	"1,660"	1.1000	1.1400	1.1500	3.60
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΙΕΠ	"ΑΙΛΙΑΤΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΙΞΕΠ	"ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΡΕΕΠ	"REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	"ΕΡΜΕΣ DEPARTMENT STORES PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΟΕΠ	"ΤΟΞΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0315		
ΝΤΟΔ	"DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD (ΑΝ)						0.0000	0.0000		
Βιομηχανία										
ΣΤΣΔ	"CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	"WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ΕΛΛΗΟ24	Ellinas Finance Public Company Ltd (Ομόλογο)						0.0000	0.0000		
ΕΤΜΑ1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1						96.0000	0.0000		
ΕΤΜΑ2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2						94.8000	95.3000		

Οι προβλέψεις για την «επέλαση» της ξηρασίας

Νέο εργαλείο της Κομισιόν κάνει εκτιμήσεις για τις συνέπειες στην αγροτική παραγωγή και στη διαθεσιμότητα πόσιμου νερού

Της **ΤΑΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ**

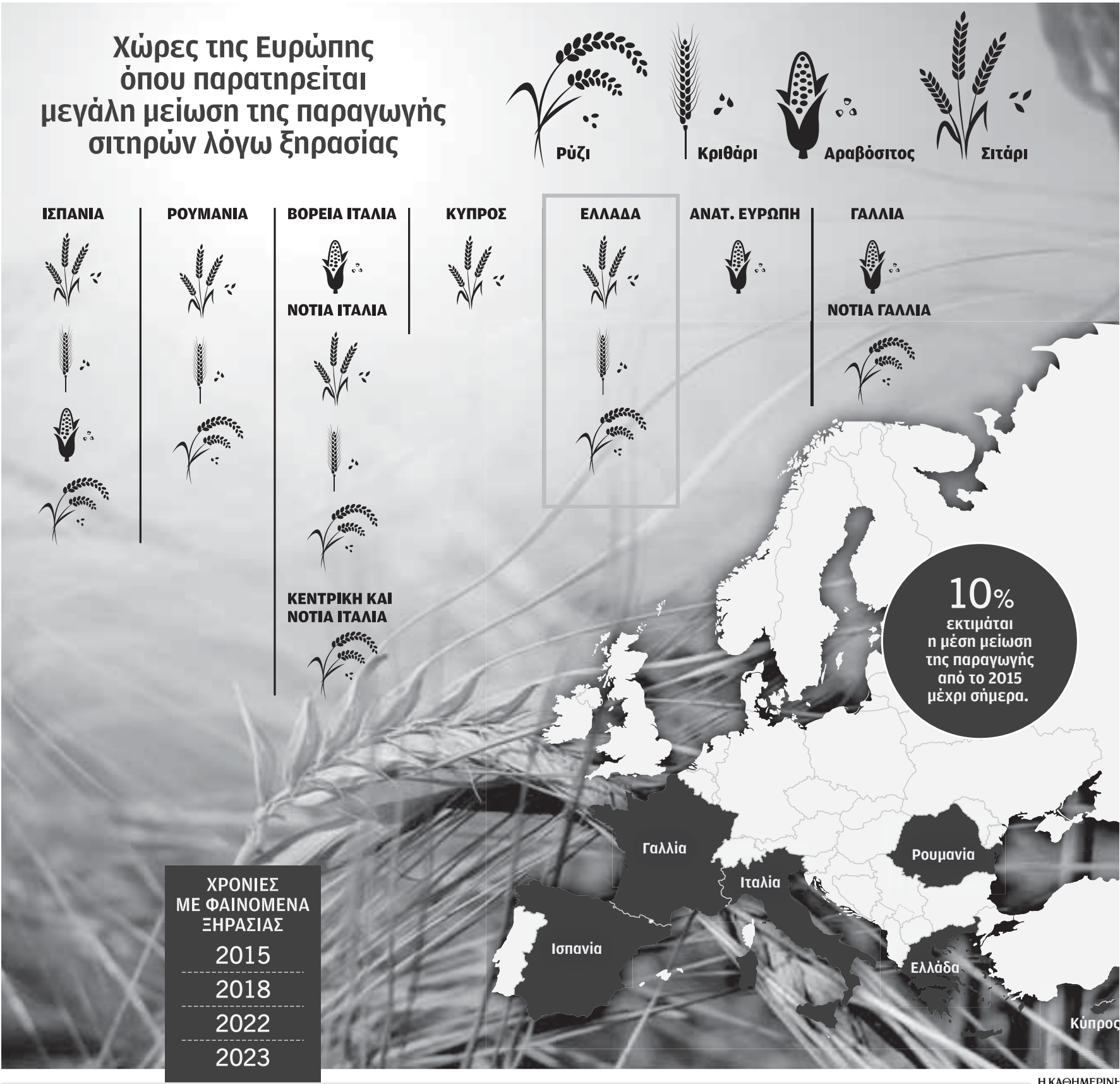
Η **περιοχή** της Μεσογείου και βέβαια και η Ελλάδα θα αντιμετωπίσουν σοβαρά προβλήματα λόγω της ξηρασίας που φέρνει η κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με τις επιστημονικές προγνώσεις που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο Ατланτας Κινδύνου Δειψυδρίας, τον οποίο παρουσίασε, αφορά κυρίως την αγροτική παραγωγή αλλά και τη διαθεσιμότητα του πόσιμου νερού, την κατάσταση των λιμνών και των ποταμών, αλλά και τη δυνατότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από υδροηλεκτρικά εργοστάσια, που εξαρτάται από την ποσότητα του διαθέσιμου νερού.

Ο Ατланτας είναι στην πράξη ένα εργαλείο για την εκτίμηση των συνεπειών όσον αφορά την έλλειψη νερού ανάλογα με τα τρία σενάρια ανόδου της θερμοκρασίας τις επόμενες δεκαετίες, κατά 1,5 ή 2 ή 3 βαθμούς Κελσίου. Όπως εκτιμάται, όμως, ήδη έχουν καταγραφεί σοβαρές μειώσεις στις αποδόσεις των καλλιεργειών σε σχέση με τα «κανονικά επίπεδα» των προηγούμενων δεκαετιών για τις οποίες υπάρχουν καταγεγραμμένα συγκεκριμένα δεδομένα (τις δεκαετίες μετά το 1977). Με τις σημερινές συνθήκες, η ετήσια παραγωγή σιταριού στην Ελλάδα εκτιμάται ότι είναι μειωμένη κατά 2,5 έως 7,5% σε σύγκριση με τον μέσο όρο της συγκεκριμένης περιόδου, ενώ μείωση υπάρχει επίσης στο κριθάρι αλλά και στο ρύζι.

Ακόμη, όπως αναφέρεται στον Ατланτα, η Ελλάδα είναι πιθανό να αντιμετωπίσει απώλειες έως και 50% της παραγωγής στο πλαίσιο πολύ μεγάλων επεισοδίων ξηρασίας, από αυτά που εκδηλώνονται μία φορά κάθε πενήντα χρόνια, σύμφωνα με τα έως τώρα ι-σχύοντα.

Εφόσον η μέση θερμοκρασία του πλανήτη ανέβει κατά 1,5 βαθμό Κελσίου μέχρι το τέλος του αιώνα σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, οι απώλειες

Η Ελλάδα βρίσκεται ανάμεσα στις πέντε χώρες που θα πληγούν περισσότερο στην παραγωγή ρυζιού λόγω της ξηρασίας, ενώ ήδη καταγράφεται μια μείωση 10%.

για την παραγωγή σιταριού στην Ελλάδα θα είναι 10% περισσότερες συγκριτικά με αυτές που ήδη έχουν καταγραφεί. Αν όμως η αύξηση της θερμοκρασίας τελικά φτάσει στους 3 βαθμούς Κελσίου, οι απώλειες θα ανέλθουν στο 20%. Αξίζει να σημειωθεί πάντως ότι με τα δεδομένα που υπάρχουν αυτή τη στιγμή το σενάριο της αύξησης της θερμοκρασίας κατά 1,5 βαθμό Κελσίου έως το τέλος του αιώνα, που ήταν ο

στόχος, έχει ήδη ξεπεραστεί και βαδίζουμε προς αύξηση 2 βαθμούς, τουλάχιστον.

Στην καλλιέργεια κριθαριού, οι χώρες που, με βάση τα έως τώρα καταγεγραμμένα στοιχεία, φαίνεται να έχουν τις μεγαλύτερες απώλειες είναι η Ρουμανία και η Ιταλία, ωστόσο και οι απώλειες για την Ελλάδα ετησίως φτάνουν στο 7,5%. Εφόσον η θερμοκρασία αυξηθεί κατά 3 βαθμούς, οι απώλειες της πα-

ραγωγής αναμένεται να διπλασιαστούν. Όσον αφορά το ρύζι, η Ελλάδα βρίσκεται ανάμεσα στις πέντε χώρες που θα πληγούν περισσότερο λόγω της ξηρασίας, ενώ ήδη καταγράφεται μια πτώση της παραγωγής σε ποσοστό 10%. Υπενθυμίζεται πως η παραγωγή ρυζιού χρειάζεται περιοχές με πολύ νερό και υγρασία, οπότε πρόκειται για μια καλλιέργεια που θα πληγεί ιδιαίτερα από την ξηρασία.

Η γη που χρησιμοποιείται από τον αγροτικό τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση αντιστοιχεί περίπου στο 38% της συνολικής έκτασης της Ευρώπης και είναι κατανεμημένη σε περίπου 10,3 εκατομμύρια αγροκτήματα. Το μερίδιο της γεωργικής γης που αρδεύεται ανέρχεται στο 6%, περίπου, του συνόλου και βρίσκεται κυρίως σε χώρες της νότιας Ευρώπης. Σε αυτές τις χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, το 80%

του διαθέσιμου νερού χρησιμοποιείται για τις ανάγκες της γεωργικής παραγωγής. Στην Ελλάδα, οι μεγαλύτερες ποσότητες νερού που χρησιμοποιούνται έρχονται από το υπέδαφος, καθώς δεν υπάρχουν μεγάλες λίμνες και ποτάμια. Σύμφωνα με την κλίμακα της UNESCO, οι ξηρότερες περιοχές της χώρας είναι η νοτιοανατολική Ελλάδα και τα νησιά του Αιγαίου όπως και η Κρήτη.

Η αγροτική παραγωγή (καλλιέργειες

σε άκαιρες για την παραγωγή στιγμές.

Ενδεικτικά η ακαρπία των ελαιοδένδρων στη Χαλκιδική για τις βρώσιμες ελιές δημιουργεί μεγάλα προβλήματα στους παραγωγούς, που είναι την παραγωγή τους να μειώνεται σε ποσοστά που φτάνουν και στο 90%. Λόγω των ήπιων χειμώνων τα ελαιόδεντρα ξεγελαίνονται και δεν ξεκουράζονται, οπότε όταν πρέπει να δώσουν καρπό δεν έχουν πλέον δύναμη.

Τα ανατομικά σανδάλια που έγιναν μόδα

Η διαδρομή της Birkenstock από τα βουνά έως τη Γουόλ Στριτ

Της **ΕΛΙΖΑΜΠΕΘ ΠΑΤΟΝ**

Για το **μεγαλύτερο** μέρος της 249χρονης ιστορίας τους, τα γερμανικά σανδάλια Birkenstock ήταν συνώνυμα με διόλου κομψά στερεότυπα. Τα χαρακτηριστικά υποδήματα φοριούνταν από χίπιδες, ρέκτες της ορειβασίας όταν αναπαύονταν, εκκεντρικές θείες και καθηγητές λυκείου, που συνήθιζαν να τα συνδυάζουν με λευκές αθλητικές κάλτσες.

Με την πάροδο των δεκαετιών, τα ορθοπαιδικά πέδιλα κέρδισαν πιστούς οπαδούς χάρη στην αναπαιτική εσωτερική σόλα τους, κατασκευασμένη από ανθεκτικό φελλό και λάτεξ. Τα σανδάλια έγιναν ιδιαίτερα δημοφιλή στο ιατρικό προσωπικό στη Γερμανία, καθώς και μεταξύ εκκεντρικών αντικοινοφορομένων, όπως ο Στίβ Τζομπς, ζευγάρι Birkenstock του οποίου πουλήθηκε πέρυσι σε πλειστηριασμό έναντι 218.750 δολαρίων.

Το 2012, όμως, η σχεδιάστρια του οίκου Céline Φίμπι Φάιλο παρουσίασε για την ανοιξιάτικη συλλογή του 2013 σανδάλια Birkenstock με γούνινη επένδυση στην εβδόμηδα μόδας του Παρισιού, ο-

δηγώντας σε ουρανομήκεις επαίνους από τον κόσμο του στυμού.

Η εταιρεία Birkenstock, ελεγχόμενη πλέον από τον Γάλλο μεγιστάνα Μπερνάρ Αρνό, εγκαίνιασε την περασμένη Τετάρτη τη διαπραγμάτευση της μετοχής της στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, ενώ έχει ήδη συνάψει μόνιμες συμφωνίες συνεργασίας με τους οίκους Valentino, Dior, Manolo Blahnik και Rick Owens. Τη δεκαετία του 2010 η ενδυμασία γραφείου υπέστη σημαντική αλλαγή στον δυτικό κόσμο, με τους εργαζομένους να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην άνεση και με την Birkenstock να αναδεικνύεται σε πρωταγωνίστρια της νέας τάσης για «κακομούτσουνα παπούτσια». Η επιτυχία της ενισχύθηκε επίσης χάρη στα lockdowns της πανδημίας και στην τηλεργασία.

Σήμερα, πέντε βασικά στυλ αποφέρουν το 76% των κερδών, με τιμές που ξεκινούν από 40 ευρώ και φθάνουν τα 1.700 για ένα ζευγάρι Birkenstock περιορισμένης κυκλοφορίας. Η εταιρεία πουλπούσε 30 εκατ. ζευγάρια το 2022 εισπράττοντας 1,24 δισ. ευρώ.

Τα παλαιοτάτα σύμβολα της χίπιδικης κουλτούρας και των ορειβατών έγιναν αγαπημένο αξεσουάρ των διασήμων.

Η πρόσφατη επιτυχία της μάρκας οφείλεται στον 52χρονο Ολίβερ Ράικερτ, ο οποίος ανέλαβε επικεφαλής το 2013. Ο πανύψηλος κοκκινοστρίχνης Γερμανός μεγάλωσε στη Βαυαρία φορώντας Birkenstock, το μόνο παπούτσι που έβρισκε στο νούμερο 49 που φοράει. Ο Ράικερτ κέρδισε την εμπιστοσύνη του

Χρίστιαν Μπίρκενστοκ, κληρονόμου της βιοτεχνίας σανδαλιών, και ανέλαβε τη διοίκηση της επιχείρησης. Ο θρύλος των Birkenstock έχει τις ρίζες του στο 1774, όταν ο Γιόχανες Μπίρκενστοκ καταγράφεται ως υποδηματοποιός στα κοινοτικά αρχεία του χωριού Λάνγκεν-Μπέργκχαϊμ, έξω από τη Φρανκφούρτη. Στις αρχές του 20ού αιώνα η οικογένεια ειδικεύεται στην κατασκευή ανατομικών εσωτερικών σολών από λάστιχο και φελλό. Το πρώτο σανδάλι Birkenstock κυκλοφορεί στην αγορά το 1963. Ύστερα από ορισμένες σχεδιαστικές τροποποιήσεις από τους οίκους Dior και Valentino, το ανανεωμένο πρωτότυπο μοντέλο πουλπούσε πέρυσι 30 εκατ. ζευγάρια. Ο

Ράικερτ, ο πρώτος διευθύνων σύμβουλος χωρίς συγγένεια με τους ιδρυτές, αναδιοργάνωσε την επιχείρηση και επένδυσε στα εργοστάσια εντός της Γερμανίας. Αποφεύγει τις πλαστές εκστρατείες μάρκετινγκ από επιδραστικούς χρήστες social media και θέλει τα Birkenstock να ταυτίζονται με τις δημοκρατικές αξίες και όχι με τον ελιτισμό της άρχουσας τάξης.

Επιρροή του LVMH

Η επιρροή του ομίλου LVMH του Μπερνάρ Αρνό είναι ωστόσο εμφανής στην Birkenstock μετά την ανακίνωση της εισαγωγής στο χρηματιστήριο, με τον Αλεξάντρ Αρνό, υιό του Μπερνάρ,

Ο **διευθύνων** σύμβουλος της Birkenstock Ολίβερ Ράικερτ στο γραφείο του στο Μόναχο. Η πρόσφατη επιτυχία της μάρκας οφείλεται στον 52χρονο, ο οποίος ανέλαβε επικεφαλής το 2013. Στη φωτογραφία επάνω, τα πέδιλα Birkenstock που φορούσε ο Στίβ Τζομπς τις πρώτες ημέρες της Apple στο Μόναχο πωλήθηκαν σε δημοπρασία έναντι 218.750 δολαρίων.

να εξασφαλίζει θέση και ψήφο στο διοικητικό συμβούλιο. Αναλυτές εκφράζουν την ανησυχία ότι η εισαγωγή στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, το επίκεντρο του καπιταλισμού, μιας εταιρείας όπως η Birkenstock, ταυτισμένη με την κουλτούρα της αμφισβήτησης και της εξέγερσης, θα πλύνει την εικόνα της και θα αποξενώσει το αγοραστικό κοινό. Ο Ράικερτ υπογραμμίζει την αυτονομία του στη λήψη αποφάσεων και απορρίπτει κάθε ενδεχόμενο μετεγκατάστασης της παραγωγής από τη Γερμανία, όπου κατασκευάζονται τα εμβληματικά σανδάλια, σε χώρα του αναπτυσσόμενου κόσμου, εάν αυτό απαιτήσουν οι μέτοχοι.

ΑΝΑΛΥΣΗ / EUROBANK

Μείωση επιτοκίων στην Ανατολική Ευρώπη

Οι **κεντρικές** τράπεζες στην αναδυόμενη Ευρώπη προχωρούν σε χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής, λαμβάνοντας υπόψη τους πρωτίστως τις εξελίξεις στον πληθωρισμό. Στην Πολωνία, η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής (ENIP) προχώρησε στις αρχές Σεπτεμβρίου σε μείωση του βασικού παρεμβατικού επιτοκίου, το οποίο ήταν αμετάβλητο από τον Οκτώβριο του 2022 κατά 75 μονάδες βάσης (μ.β.), στο 6,0%. Η εν λόγω απόφαση ελήφθη σε συνέχεια της υποχώρησης του πληθωρισμού από 18,4% τον Φεβρουάριο σε 10,1% τον Αύγουστο. Τον Οκτώβριο, και ενώ ο πληθωρισμός είχε υποχωρήσει περαιτέρω τον Σεπτέμβριο (8,2%), η ENIP περιέκοψε το επιτόκιο παρέμβασης κατά 25 μ.β., σε 5,75%.

Η μικρότερη αναπροσαρμογή οφείλεται και στο γεγονός ότι τη μεγαλύτερη μείωσή του τον Σεπτέμβριο ακολούθησε υποτίμηση του ζλότι έναντι του ευρώ, κατά 3,5% εντός μιας εβδομάδας, η οποία κατόπιν αντιστράφηκε μερικώς, υποδεικνύοντας ότι τα επόμενα βήματα στη χαλάρωση της νομισματικής σύσφιγξης θα πρέπει να είναι ηπιότερα.

Στην Ουγγαρία, η κεντρική τράπεζα της χώρας (NBH) διατηρεί από τον Σεπτέμβριο του 2022 το βασικό παρεμβατικό επιτόκιο στο 13,0%. Όμως, από τον περασμένο Μάιο χαμηλώνει σταδιακά το επιτόκιο καταθέσεων μίας ημέρας, το οποίο βρισκόταν από τον Οκτώβριο του 2022, όταν καθιερώθηκε ως πρόσθετο εργαλείο νομισματικής πολιτικής, στο 18%. Στην περίοδο Μαΐου - Σεπτεμβρίου 2023 το επιτόκιο μίας ημέρας μειώθηκε κατά 500 μ.β. και εξισώθηκε με το βασικό επιτόκιο πολιτικής.

Οι αποφάσεις νομισματικής πολιτικής τους επόμενους μήνες θα εξαρτηθούν από τα εισερχόμενα δεδομένα και τις προσδοκίες σχετικά με την εξέλιξη του πληθωρισμού και τα ρίσκα στην οικονομία.

Η NBH εκτιμά ότι ο πληθωρισμός θα μειωθεί στο 7%-8% μέχρι το τέλος του 2023, αλλά θεωρεί ότι το 2024 θα είναι υψηλότερος από ό,τι αναμενόταν νωρίτερα φέτος, λόγω της μεταφερόμενης επίδρασης των υψηλότερων τιμών καυσίμων.

Η σημασία χαλάρωσης της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής στην αναδυόμενη Ευρώπη, προκειμένου να υποστηριχθεί η ανάπτυξη της, ενισχύεται από τις πρόσφατες προβλέψεις του ΔΝΤ στην έκθεση World Economic Outlook. Οι αναθεωρήσεις των εκτιμήσεων ανάπτυξης για τις σημαντικότερες τοπικές οικονομίες το 2023 και το 2024 είναι ήπιες, όμως δεν κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση, υποδηλώνοντας την αβεβαιότητα για τις προοπτικές της περιοχής συνολικά.

Για το 2023, ο ρυθμός ανάπτυξης αναθεωρήθηκε ελαφρώς επί τα βελτίω για Πολωνία και Τσεχία και προς την αντίθετη κατεύθυνση για την Ουγγαρία.

Για το 2024, η πρόβλεψη για το ΑΕΠP αναθεωρήθηκε οριακά επί τα χείρω για Πολωνία και Ουγγαρία, ενώ βελτιώθηκε για την Τσεχία.

Με μικρή άνοδο έκλεισε το ΧΑΚ την Τρίτη

Μικρά κέρδη κατέγραψε την Τρίτη το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ). Ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 127,85 μονάδες σημειώνοντας άνοδο κατά 0,22%. Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 έκλεισε στις 77,51 μονάδες, σημειώνοντας επίσης άνοδο 0,21%. Ο ημερήσιος τζίρος διαμορφώθηκε στις € 168.460. Τη μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψαν οι επενδυτικές κατά 0,72%, ενώ με κέρδη 0,49% έκλεισε και η Κύρια Αγορά. Η Εναλλακτική Αγορά μειώθηκε κατά 0,53%, ενώ χωρίς μεταβολή έκλεισαν τα Ξενοδοχεία. Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυαν οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €48.163 (άνοδος 0,69% – τιμή κλεισίματος €2,92). Ακολούθησαν οι μετοχές της Salamis Tours με €43.654 (πτώση 1,08% – τιμή κλεισίματος €3,66), της ΚΕΟ με €22.880 (άνοδος 0,62% – τιμή κλεισίματος €1,63), της Ελληνικής Τράπεζας με €22.423 (άνοδος 0,45% – τιμή κλεισίματος €2,22) και της Δήμητρας με €12.938 (άνοδος 0,78% - τιμή κλεισίματος €0,64). Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματεύσης, επτά κινήθηκαν ανοδικά, πέντε πτωτικά και δύο παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε σε 71.

Εξάλλου το ΧΑΚ ανακοίνωσε τη συνέχιση της αναστολής διαπραγματεύσεων των τίτλων της εταιρείας Pandora Consultancy Services Plc (NEA Αγορά).

Η απόφαση αυτή λήφθηκε σύμφωνα με το Άρθρο 183 του περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμου, εφόσον εξακολουθούν να συντρέχουν οι λόγοι που επιβάλλουν τη συνέχιση της αναστολής διαπραγματεύσεων των τίτλων της εταιρείας. Η συνέχιση της αναστολής διαπραγματεύσης ισχύει από τις 17 Οκτωβρίου 2023 και θα έχει διάρκεια 2 μηνών (δληαδῃ μέχρι τις 18 Δεκεμβρίου 2023) ἢ νωρίτερα, εάν η εταιρεία συμμορφωθεί με τις εκκρεμείς συνεχείς της υποχρεώσεις.

Προς αναβάθμιση η Ελλάδα και υποβάθμιση η Ιταλία από τους οίκους

Η Τζόρτζια Μερόνι, ανακοίνωσε μέτρα ύψους 24 δισ. ευρώ το 2024 σε μειώσεις φόρων και αυξήσεις δαπανών

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Την **ώρα** που η Ελλάδα επιδεικνύει δημοσιονομική συγκράτηση, με την οικονομία να συνεχίζει να υπεραποδίδει έναντι της Ευρωζώνης, την πιστοληπτική της αξιολόγηση να βρίσκεται σε ανοδική τροχιά και μεγάλους επενδυτικούς οίκους να προβλέπουν νέες αναβαθμίσεις σε επενδυτική βαθμίδα το αμέσως επόμενο διάστημα, η Ιταλία «εδραϊώνει» όλο και περισσότερο τις πιθανότητες της να αποτελέσει την επόμενη εστία δημοσιονομικής κρίσης στην Ευρώπη.

Νέος αδύναμος κρίκος στην Ευρωζώνη η ιταλική οικονομία. Φέτος το έλλειμμα θα ξεπεράσει το 5%, ενώ το χρέος της φτάνει τα 2,84 τρις.

Το ότι η Ιταλία αποτελεί τον αδύναμο κρίκο στην Ευρωζώνη είναι κάτι που το έχουν αποτιμήσει οι αγορές εδώ και αρκετούς μήνες, με τα ιταλικά ομόλογα να εμφανίζουν τις υψηλότερες αποδόσεις στην περιοχή, στο 4,82% για το 10ετές έναντι 4,27% για το ελληνικό 10ετές, και το spread να κινείται πλέον πάνω από τις 200 μονάδες βάσης (έναντι 149 μ.β. για το ελληνικό).

Μέτρα 24 δισ. από τη Μερόνι

Ο προϋπολογισμός του 2024, ο οποίος και εγκρίθηκε από την ιταλική κυβέρνηση και πιάει προς ψήφιση στη Βουλή, έχει εντείνει τις ανησυχίες γύρω από την Ιταλία, με τους επενδυτικούς οίκους να προβλέπουν υποβαθμίσεις των προοπτικών και πιθανότατα και της αξιολόγησης της χώρας το αμέσως επόμενο διάστημα.

Η πρωθυπουργός της Ιταλίας Τζόρτζια Μερόνι, παρά τις ανησυχίες που υπάρχουν ήδη για το χρέος και το έλλειμμα της χώρας, ανακοίνωσε μέτρα ύψους 24 δισ. ευρώ το 2024 σε μειώσεις φόρων και αυξήσεις δαπανών, τα οποία

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

θα χρηματοδοτηθούν μεταξύ άλλων από 15,7 δισ. ευρώ πρόσθετου χρέους, χαρακτηρίζοντας τον προϋπολογισμό «πολύ σοβαρό και πολύ ρεαλιστικό». Όπως έχει ήδη ανακοινωθεί, το έλλειμμα του προϋπολογισμού θα κινηθεί στο 4,3% του ΑΕΠ το 2024, από 5,3% που αναθεωρήθηκε ανοδικά πρόσφατα για το 2023.

Η Goldman Sachs σημειώνει πως η Ιταλία σηματοδοτεί «την επιστροφή του κρατικού κινδύνου» στην Ευρωζώνη, τονίζοντας ότι έχει υψηλό δημόσιο χρέος (2,84 τρις. ευρώ), το οποίο δεν έχει υποχωρήσει παρά τις μεγάλες χρηματοοικονομικές μεταβιβάσεις από την Ε.Ε. (Ταμείο Ανάκαμψης), τη στιγμή που η ιταλική κυβέρνηση έχει αυξήσει τους στόχους για το δημοσιονομικό έλλειμμα. Ο συνδυασμός υψηλού αποθέματος χρέους, υψηλότερων δημοσιονομικών ελλειμμάτων, μείωσης του ονομαστικού ΑΕΠ και υψηλότερου κόστους δανεισμού έχει οδηγήσει σε σημαντική επιδείνωση των δημοσιονομικών προοπτικών της χώρας, όπως επισήμανε.

Σύμφωνα με αναλυτές, οι πολύ δύσκολες συνθήκες που αντιμετωπίζει ήδη η Ιταλία στις αγορές θα επιδεινωθούν ακόμη περισσότερο από αυτήν την Παρασκευή έως και τα μέσα Νοεμβρίου, όταν η S&P (20/10), η DBRS (27/10), η Fitch (10/11) και η Moody's (17/11) δώσουν τις νέες προγραμματισμένες «ετυμηγορίες» τους για το αξιόχρεο της χώρας. Η Fitch ήδη την περασμένη εβδομάδα έστειλε προειδοποιητικό μήνυμα στην ιταλική κυβέρνηση ότι «έχει χαλαρώσει σημαντικά τα δημοσιονομικά της σχέδια».

Σημειώνεται πως η DBRS δίνει την υψηλότερη βαθμολογία στην Ιταλία, στο BBB high με σταθερές προοπτικές, ακολουθούμενη από την S&P και τη Fitch στο BBB με σταθερές προοπτικές, ενώ η Moody's δίνει τη χαμηλότερη α-ξιολόγηση, Baa3 με αρνητικές προοπτικές, μόλις μία βαθμίδα πάνω από την επενδυτική. Η JPMorgan εκτιμά πως είναι εξαιρετικά πιθανό η S&P να υποβαθμίσει την Παρασκευή τις προοπτικές σε αρνητικές, αν και δεν αποκλείει την υποβάθμιση και

της αξιολόγησης. Ανάλογες κινήσεις αναμένει και από DBRS και Fitch. Ωστόσο εκτιμά πως είναι πιθανό η Moody's να υποβαθμίσει την Ιταλία σε junk (σκουπίδι) δεδομένου ότι ήδη δίνει αρνητικές προοπτικές.

Ανοδικά η Ελλάδα

Αντίθετα με την Ιταλία, όπως τονίζει η JPMorgan, η Ελλάδα βρίσκεται ξεκάθαρα σε ανοδική τροχιά αξιολογήσεων και η S&P αναμένεται να δώσει στη χώρα την επενδυτική βαθμίδα αυτή την Παρασκευή, ενώ το ίδιο εκτιμά πως θα κάνει και η Fitch κατά την αξιολόγησή της την 1η Δεκεμβρίου, οδηγώντας έτσι στην ένταξη των ελληνικών ομολόγων στους βασικούς διεθνείς δείκτες.

Την αισιοδοξία της JPMorgan για την Ελλάδα μοιράζεται και η Citigroup, καθώς εκτιμά και αυτή πως η S&P θα αναβαθμίσει την Ελλάδα σε investment grade, ενώ στους επόμενους εννέα μήνες το ίδιο θα κάνει και η Moody's.

Ειδικότερα, η Citi δηλώνει επιφυλακτική για τα ιταλικά, τα γαλλικά καθώς και τα βελγικά ο-

μόλογα, ενώ είναι ιδιαίτερα εποικοδομητική για τα ελληνικά και τα πορτογαλικά ομόλογα. Αν και σύμφωνα με το βασικό της σενάριο δεν θα υπάρξει αλλαγή στις αξιολογήσεις της Ιταλίας, της Γαλλίας και του Βελγίου το επόμενο διάστημα, εντούτοις οι κίνδυνοι για αυτό το σενάριο έχουν αυξηθεί έπειτα από τις επεκτατικές προτάσεις τους όσον αφορά τους προϋπολογισμούς του 2024, εν μέσω μειούμενου δημοσιονομικού περιθωρίου. Ως αποτέλεσμα, το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους των τριών αυτών χωρών φαίνεται ότι κινείται πάνω από το όριο το οποίο υποδηλώνει μια πτωτική (ή ακόμη και σταθερή) τροχιά του δείκτη χρέους/ΑΕΠ για τα επόμενα χρόνια.

Αντίθετα, η Πορτογαλία και η Ελλάδα θα διατηρήσουν, κατά τη Citi, την ανοδική τροχιά αξιολόγησης, χάρη στα θεμελιώδη μέγθη της οικονομίας τους, με ισοχυρή ανάπτυξη να αναμένεται και για τις δύο χώρες –τη στιγμή που η παγκόσμια οικονομία επιβραδύνεται–, με μείωση των δεικτών ελλειμμάτων και χρέους.

Δύο «αγκάθια» στην αναβάθμιση βλέπει η Moody's

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Τράπεζες και δημοσιονομική θέση, κυρίως το υψηλό χρέος, είναι οι παράγοντες που φρενάρουν την αναβάθμιση της Ελλάδας σε επενδυτική βαθμίδα, όπως εξηγεί η Moody's σε ανάλυσή της.

Το πιστωτικό προφίλ της Ελλάδας και η αξιολόγηση Ba1, που είναι μία βαθμίδα κάτω από την επενδυτική, καθορίζονται και διαμορφώνονται από τέσσερις παράγοντες, όπως εξηγεί ο οίκος: 1) Την οικονομική ισχύ, 2) την ισχύ των θεσμών και της διακυβέρνησης, 3) τη δημοσιονομική ισχύ και 4) την ευαισθησία στον κίνδυνο διάφορων γεγονότων, εγκρίσεων και εξωτερικών.

Η Moody's σημειώνει πως η οικονομική ισχύς της Ελλάδας έχει βελτιωθεί και βαθμολογείται πάνω από την αξιολόγηση της χώρας και στο baa2. Υψηλότερα από την κρατική αξιολόγηση είναι και η

Τράπεζες και υψηλό χρέος φρενάρουν την πορεία προς την επενδυτική βαθμίδα, τονίζει σε ανάλυσή της.

βαθμολογία της ισχύος των θεσμών και της διακυβέρνησης (baa2), ενώ η δημοσιονομική ισχύς αξιολογείται με ba2, μία βαθμίδα κάτω από αξιόχρεο. Τέλος, ο οίκος βαθμολογεί την ευαισθησία της Ελλάδας στον κίνδυνο γεγονότων στην κατηγορία του «ba» (τρία σκαλοπάτια κάτω από το αξιόχρεο), που σημαίνει ότι «υπόκειται σε σημαντικό πιστωτικό κίνδυνο», ιδίως όσον αφορά τον τραπεζικό κλάδο. Όπως σημειώνει χαρακτηριστικά ο οίκος, «ο κίνδυνος του τραπεζικού τομέα παραμένει ένα από τα βασικά τρωτά σημεία της Ελλάδας, παρά τη

σημαντικά βελτιωμένη ποιότητα του ενεργητικού».

Η Ελλάδα έχει αρκετές πιστωτικές δυνάμεις, αλλά και προκλήσεις, τονίζει η Moody's. Το πιστωτικό της προφίλ υποστηρίζεται από προηγούμενες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες οδήγησαν σε ορατές βελτιώσεις στους θεσμούς και στη διακυβέρνηση, σε ισχυρότερες επενδύσεις και σε πιο εύρωστο τραπεζικό τομέα. Η οικονομία έχει ξεπεράσει πλήρως το σοκ της πανδημίας και την ενεργειακή κρίση του 2022, ενώ τα σημαντικά κονδύλια της Ε.Ε., μαζί με ιδιωτικές επενδύσεις, θα στηρίξουν την ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια. Μαζί με τις συνεχείς μεταρρυθμίσεις, οι επενδύσεις θα τονώσουν τη δυναμική ανάπτυξη. Επιπλέον, η ευνοϊκή δομή του δημόσιου χρέους, του μεγάλου ταμειακού αποθέματος και η ισχυρή προσιτότητα του χρέους υποστηρίζουν το πιστωτικό προφίλ της Ελλάδας.

Παρ' όλα αυτά, επισημαίνει η Moody's, το υψηλό επίπεδο του δημόσιου χρέους αποτελεί βασική πιστωτική πρόκληση για την Ελλάδα. Αν και μειώθηκε απότομα από 206,3% του ΑΕΠ το 2020 σε 171,3% το 2022, οι περαιτέρω μειώσεις θα εξαρτηθούν από τις συνετές δημοσιονομικές πολιτικές και τους ισχυρούς ρυθμούς ονομαστικής ανάπτυξης τα επόμενα χρόνια.

Το μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών θα μπορούσε επίσης, με την πάροδο του χρόνου, να συμβάλει σε συνεχείς πληθωριστικές πιέσεις, που θα υπονομεύσουν την ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας. Παράλληλα, το αυξανόμενο δημοσιονομικό κόστος και ο αρνητικός αντίκτυπος στη δυναμική ανάπτυξη από την κλιματική αλλαγή και την ταχεία γήρανση του πληθυσμού θέτουν πρόσθετες προκλήσεις.

Η Moody's σημειώνει πως η οικονομική ισχύς της Ελλάδας έχει βελτιωθεί και βαθμολογείται πάνω από την αξιολόγηση της χώρας και στο baa2.

Deloitte.

2023 Global Human Capital Trends

© 2023 Deloitte Limited

Στελέχη από κορυφαίους οργανισμούς αναλύουν τις νέες βασικές αρχές για έναν κόσμο χωρίς όρια.

